

Nærings- og handels- departementet

Kartlegging av administrative kostnader HMS

Arbeids- og inkluderingsdepartementet
Miljøverndepartementet
Justis- og politidepartementet
Fiskeri- og kystdepartementet

Juni 2009

Rambøll Management Consulting

Oslo
Norway

Tlf: 48 99 79 56
www.ramboll-management.no

Innholdsfortegnelse

DEL 1 – OPPSUMMERING	5
1. Innledning	5
2. Sammendrag	6
2.1 Norsk	6
2.2 English	10
DEL 2 - OM KARTLEGGINGEN	15
3. Metode og gjennomføring	15
3.1 Standardkostnadsmetoden	15
3.2 Organisering og gjennomføring	18
4. Regelverk og næringsdrivende som er omfattet av kartleggingen	20
4.1 Regelverk knyttet til helse, miljø og sikkerhet (HMS) som berører næringslivet	20
4.2 Næringsdrivende som berøres av regelverket	21
4.3 Praktiske avgrensninger	22
4.4 Metodiske utfordringer	23
DEL 3 - KARTLEGGING AV REGELVERKSOMRÅDET	25
5. Regelverksområdet HMS	25
5.1 Beskrivelse av regelområdet	25
5.2 Samlede administrative kostnader for HMS-området	28
5.3 Topp- 10 mest kostnadskrevenende regelverk å etterleve for næringslivet	29
5.4 Topp-10 mest kostnadskrevenende informasjonskrav å etterleve for næringslivet	31
5.5 Fordelinger av de samlede administrative kostnadene	33
5.6 Totale administrative kostnader fordelt på bedriftsstørrelse	36
5.7 De ti mest kostnadskrevenende skjemaer å etterleve for næringslivet	37
6. Oppsummerende analyse og forenklingstiltak	39
6.1 Kostnader	39
6.2 Intern bruk av opplysninger	39
6.3 Forenklingsmuligheter	40
6.4 Irritasjon	42
6.5 Øvrige kommentarer	43
DEL 4 – KARTLEGGING AV KOSTNADENE FORDELT PÅ DE ENKELTE DEPARTEMENTER	49
7. Samlede administrative kostnader	49
7.1 Arbeids- og inkluderingsdepartementet	49
7.2 Miljøverndepartementet (MD)	54
7.3 Justis- og politidepartementet (JD)	58
7.4 Fiskeri- og kystdepartementet (FKD)	62

DEL 5 – KVALITATIV GJENNOMGANG AV DE MEST KOSTNADSKREVENDE INFORMASJONSKRAVENE	64
8. Kostnadskrevende informasjonskrav for HMS-regelverksområdet	64
8.1 Beskrivelse av informasjonskravet "Plikt for arbeidsgiver å gi arbeidstaker skriftlig oppgave over beregningsmåte for lønn, beregningsgrunnlaget for feriepenger og trekk som er foretatt"	64
8.2 Beskrivelse av informasjonskravet: "Plikt for virksomheter å utøve og dokumentere internkontroll som er nødvendig for å etterleve krav i henhold til regelverket"	67
8.3 Beskrivelse av informasjonskravet: "Plikt for virksomhet til å kartlegge farer og risiko ved arbeidsplassen, industri"	75
8.4 Beskrivelse av informasjonskravet: "Plikt for arbeidsgiver å føre oversikt over brukt arbeidstid blant ansatte"	79
8.5 Beskrivelse av informasjonskravet: "Plikt for arbeidsgiver til å gjennomføre sakkyndig kontroll av arbeidsutstyr, og oppbevare dokumentasjonen vedrørende kontrollene og tilgjengeliggjøre denne"	81
8.6 Beskrivelse av informasjonskravet: "Plikt for arbeidsgiver til å utarbeide skriftlig arbeidstillatelse når eksplosjonsverndokumentet krever dette"	84
8.7 Beskrivelse av informasjonskravet: "Plikt for arbeidsgiver å samarbeide med verne- og helsepersonalet om utarbeidelse av dokumentasjon angående arbeidet til verne- og helsepersonellet"	86
8.8 Beskrivelse av informasjonskravet: "Plikt for virksomhet til å kartlegge farer og risiko ved arbeidsplassen, øvrig"	89
8.9 Beskrivelse av informasjonskravet: "Plikt for koordinator å føre daglig oversiktsliste for byggeplassen"	92
8.10 Beskrivelse av informasjonskravet: "Plikt for eier av særskilt brannobjekt til å dokumentere for tilsynsmyndighetene at brannsikkerheten er tilfredsstillende"	96
DEL 6 - TILLEGG	99
9. Resultattabeller og bakgrunnsdata	99
9.1 Administrative kostnader per informasjonskrav	99
10. NHDs kartleggingsdatabase	100

Tabelliste

Tabell 2.1: Antall lover og forskrifter som inngår i kartleggingen	6
Tabell 2.2: De samlede administrative kostnader, herunder opprinnelse (ABC fordelingen)	7
Tabell 2.3 - De tre mest kostnadskrevende lover/forskrifter som er inkludert i kartleggingen av HMS-regelverksområdet	8
Tabell 2.4 - De tre mest kostnadskrevende informasjonskrav kartlagt innenfor HMS-regelverksområdet	9
Table 2.5: Number of laws and regulations included in the measurement	11
Table 2.6: Total administrative costs, including origin (ABC distribution)	11
Table 2.7 – The three most cost demanding acts/ regulations included in the survey of the HES-legislation.	12
Table 2.8 – The three most cost demanding information obligations analyzed within the HES-area .	13
Tabell 4.1 – Volum på kartlegging	20
Tabell 4.2 – Lover/forskrifter inkludert i kartleggingen	20
Tabell 5.2 – Samlede administrative kostnader for HMS-området	28
Tabell 5.3 – Topp 10 mest kostnadskrevende lover/ forskrifter for HMS-regelverksområdet	29
Tabell 5.4 – Topp 10 mest kostnadskrevende informasjonskrav for HMS-regelverksområdet.....	31
Tabell 5.5 – Totale administrative kostnader fordelt på ulike kartleggingsparametere	33
Tabell 5.6 – Opplysningstyper	35
Tabell 5.7 – Totale administrative kostnader fordelt på bedriftsstørrelse	36
Tabell 5.8 – Kostnader fordelt på administrative aktiviteter	36
Tabell 5.9 – De ti mest kostnadskrevende skjemaer å etterleve for næringslivet	37
Tabell 7.1 – Samlede administrative kostnader for lover og forskrifter under AID	49
Tabell 7.2 – Totale kostnader per lov	49
Tabell 7.3 – Topp 10 mest kostnadskrevende informasjonskrav	51
Tabell 7.4 – Kostnader fordelt på kartleggingsparametere	52
Tabell 7.5 – Totale administrative kostnader fordelt på bedriftsstørrelse.....	53
Tabell 7.6 – Resultattabell MD.....	54
Tabell 7.7 – Totale kostnader per lov	54
Tabell 7.8 – Topp tre mest kostnadskrevende informasjonskrav	55
Tabell 7.9 – Kostnader fordelt på kartleggingsparametere	56
Tabell 7.10 – Totale administrative kostnader fordelt på bedriftsstørrelse	58
Tabell 7.11 – Resultattabell JD	58
Tabell 7.12 – Totale kostnader per lov	59
Tabell 7.13 – Topp tre mest kostnadskrevende informasjonskrav	60
Tabell 7.14 – Kostnader fordelt på kartleggingsparametere	61
Tabell 7.15 – Totale administrative kostnader fordelt på bedriftsstørrelse	62
Tabell 8.2 – Administrative kostnader per segment – skriftlig oppgave over beregningsmåte for lønn, feriepenger og trekk	65
Tabell 8.3 – Administrative kostnader – makrobedrift insourcing	66
Tabell 8.4 – Administrative kostnader – mikrobedrift insourcing	66
Tabell 8.5 – Administrative kostnader – makrobedrift outsourcing	66
Tabell 8.6 – Administrative kostnader – mikrobedrift outsourcing	66
Tabell 8.8 – Administrative kostnader per segment - internkontroll.....	69
Tabell 8.9 – Administrative kostnader – Bygg og anlegg med over 50 ansatte.....	71
Tabell 8.10 – Administrative kostnader – Bygg og anlegg med 5-49 ansatte	71
Tabell 8.11 – Administrative kostnader – Bygg og anlegg med opp til 4 ansatte	72
Tabell 8.12 – Administrative kostnader – Øvrige virksomheter med over 50 ansatte	72
Tabell 8.13 – Administrative kostnader – Øvrige virksomheter med 5-49 ansatte	73
Tabell 8.14 – Administrative kostnader – Øvrige virksomheter med opp til 4 ansatte	73
Tabell 8.16 – Administrative kostnader per segment – risikovurdering industri.....	77
Tabell 8.17 – Administrative kostnader – industrivirksomheter med over 50 ansatte.....	78
Tabell 8.18 – Administrative kostnader – industrivirksomheter med 5-49 ansatte.....	78
Tabell 8.19 – Administrative kostnader – industrivirksomheter med opp til 4 ansatte	78
Tabell 8.21 – Administrative kostnader per segment – oversikt over brukt arbeidstid blant ansatte	80
Tabell 8.22 – Administrative kostnader – makrobedrifter	80

Rambøll Management Consulting

Oslo
Norway

Tlf: 48 99 79 56
www.ramboll-management.no

Tabell 8.23 – Administrative kostnader – mikrobedrifter.....	80
Tabell 8.25 – Administrative kostnader per segment – sakkyndig kontroll av arbeidsutstyr.....	82
Tabell 8.26 – Administrative kostnader – byggeplass over 200 MNOK.....	83
Tabell 8.27 – Administrative kostnader – byggeplass 20-200MNOK.....	83
Tabell 8.28 – Administrative kostnader – byggeplass under 20 MNOK.....	83
Tabell 8.29 – Administrative kostnader – øvrige virksomheter makro.....	83
Tabell 8.30 – Administrative kostnader – øvrige virksomheter mikro.....	84
Tabell 8.32 – Administrative kostnader per segment – arbeidstillatelse i henhold til eksplosjonsverndokument.....	85
Tabell 8.33 – Administrative kostnader – makrobedrifter.....	86
Tabell 8.34 – Administrative kostnader – mikrobedrifter.....	86
Tabell 8.36 – Administrative kostnader per segment – samarbeide med verne- og helsepersonell ..	88
Tabell 8.37 – Administrative kostnader – makrobedrifter.....	88
Tabell 8.38 – Administrative kostnader – mikrobedrifter.....	88
Tabell 8.40 – Administrative kostnader per segment – risikovurdering øvrige.....	90
Tabell 8.41 – Administrative kostnader – over 50 ansatte.....	91
Tabell 8.42 – Administrative kostnader – 5-49 ansatte.....	91
Tabell 8.43 – Administrative kostnader – under 5 ansatte.....	91
Tabell 8.45 – Administrative kostnader per segment – oversiktsliste byggeplass.....	93
Tabell 8.46 – Administrative kostnader – byggeplasser over 200 MNOK.....	94
Tabell 8.47 – Administrative kostnader – byggeplasser fra 20-200 MNOK.....	95
Tabell 8.48 – Administrative kostnader – byggeplasser under 20 MNOK.....	95
Tabell 8.50 – Administrative kostnader per segment – dokumentasjon av tilfredsstillende brannsikkerhet for særskilte brannobjekt.....	97
Tabell 8.51 – Administrative kostnader – makrobedrifter.....	97
Tabell 8.52 – Administrative kostnader – mikrobedrifter.....	97

Figurliste

Figur 3.1 – Kostnadselementer ved lovgivning.....	15
Figur 3.2 – Elementene i SKM metoden.....	16
Figur 3.3 – Utrekning av administrative kostnader.....	17
Figur 5.1 – Elementer i risikovurdering fordelt på bransjer.....	28
Figur 8.1 – Sentrale egenskaper ved plikt om skriftlig oppgave over beregningsmåte for lønn etc ..	64
Figur 8.7 – Sentrale egenskaper ved etterlevelse av internkontrollforskriften.....	68
Figur 8.15 – Sentrale egenskaper ved risikovurdering - industri.....	76
Figur 8.20 – Sentrale egenskaper ved oversikt over brukt arbeidstid blant ansatte.....	79
Figur 8.24 – Sentrale egenskaper ved sakkyndig kontroll av arbeidsutstyr.....	81
Figur 8.31 – Sentrale egenskaper ved arbeidstillatelse i henhold til eksplosjonsverndokument.....	85
Figur 8.35 – Sentrale egenskaper ved samarbeid med verne- og helsepersonalet.....	87
Figur 8.39 – Sentrale egenskaper ved risikovurdering, øvrig.....	89
Figur 8.44 – Sentrale egenskaper ved oversiktsliste over arbeidere på byggeplass.....	92
Figur 8.49 – Sentrale egenskaper ved oversikt dokumentasjon av brannsikkerhet for særskilte brannobjekt.....	96

DEL 1 – OPPSUMMERING

1. Innledning

Regjeringen besluttet våren 2006 å gjennomføre et prosjekt der formålet er å oppnå en vesentlig reduksjon i næringslivets kostnader knyttet til etterlevelse av informasjonskrav. Prosjektet er inndelt i tre faser:

Kartlegging av næringslivets kostnader ved oppfyllelse av offentlig pålagte informasjonskrav (september 2006 – oktober 2007).

Utvikling av forenklingsplan (oktober 2007 – mai 2008).

Gjennomføring av forenklinger (april 2008 – juni 2009).

Denne rapporten fra konsultentselskapet Rambøll Management Consulting markerer slutføring av prosjektets fase 1, kartleggingen, som danner grunnlaget for arbeidet med å utarbeide en forenklingsplan. Rapporten er en basismåling som komplementerer tidligere gjennomførte basismålinger. Regelverket som kartlegges er regelverk pr. 1. September 2006.

Rapporten inneholder en beskrivelse av hovedgrunnene fra kartleggingen av HMS-regelverksområdet med tilhørende lover og forskrifter. Rapporter på andre regelverksområder finnes på følgende side:

www.regjeringen.no/nb/dep/nhd Tema: "forenkling for næringslivet".

De samlede funnene fra kartleggingen er gjort tilgjengelig gjennom databasen DELFI som er etablert som et permanent saksbehandlingsverktøy for departementene. Rapporten viser kostnadene knyttet til hvert enkelt informasjonskrav i lovgivningen knyttet til HMS-området som er rettet mot næringslivet. Hvordan kostnadene er fremkommet, er beskrevet i rapportens kapittel 3.

Kartleggingen er et sentralt hjelpemiddel i departementets arbeid med å utarbeide tiltak som kan redusere kostnader knyttet til informasjonskrav. Utarbeiding av forenklingstiltak må imidlertid også skje ut fra en bredere vurdering, der allerede eksisterende tiltak, vurdering av kost/nytte, muligheter for utvikling av elektroniske løsninger og samordning med andre myndigheter med videre, tas med i vurderingen. Nærings- og handelsdepartementet tilbyr modeller for forenklingsarbeid, seminarer og annen type bistand til departementene i arbeidet med utvikling av tiltak som skal inngå i regjeringens handlingsplan for forenkling for næringslivet.

Funnene i kartleggingen og de kvalitative vurderinger inkludert forslag til forenklinger, er Rambølls eget ansvar.

Ytterligere informasjon og veiledning finnes på Nærings- og handelsdepartementets nettsider:

www.regjeringen.no/nb/dep/nhd Tema: "forenkling for næringslivet".

2. Sammendrag

2.1 Norsk

Nærings- og handelsdepartementet har med assistanse fra Rambøll og Teknologisk Institutt kartlagt næringslivets administrative kostnader ved etterlevelse av informasjonskrav som påføres næringslivet gjennom lover og forskrifter. Kartleggingen er gjennomført med utgangspunkt i Standardkostnadsmodellen (SKM), som er en fremgangsmåte for å finne frem til informasjonskrav i regelverket og kartlegge de administrative kostnadene næringslivet har ved å fremskaffe og eventuelt rapportere opplysninger til det offentlige eller til en tredje part.

Overordnet sett viser kartleggingen av HMS-regelverksområdet næringslivsrettede lovgivning at:

- De samlede administrative kostnadene utgjør 2 660 millioner kroner årlig.
- Omkring 95,6 prosent av kostnadene er knyttet til administrative krav som er av nasjonal opprinnelse. Den resterende del av de administrative kostnadene stammer fra internasjonale regler, herunder EU-regulering.

I det følgende oppsummeres kartleggingens sentrale elementer og resultater.

Bakgrunn

Det har lenge vært arbeidet systematisk med forenkling og tilrettelegging overfor næringslivet. En rekke lovområder som berører næringslivet er de siste årene blitt utredet og fornyet. For å sikre et effektivt regelverk som gir konkurransedyktige rammebetingelser for norsk næringsliv er det stadig behov for å evaluere etablerte ordninger og praksiser.

Med dette som utgangspunkt besluttet regjeringen 30. mars 2006 å iverksette et prosjekt for *reduksjon av næringslivets administrative kostnader ved etterlevelse av offentlige informasjonskrav*. Målet for prosjektet er å bidra til en *betydelig* reduksjon i næringslivets administrative kostnader.

2.1.1 Regelverksområdet for HMS

Det ble identifisert to lover og 31 forskrifter knyttet til HMS-regelverksområdet som pålegger bedrifter administrative kostnader. Den kartlagte lovgivningen fordeles på fire departement:

- Arbeids- og inkluderingsdepartementet
- Miljøverndepartementet
- Justis- og politidepartementet
- Fiskeri- og kystdepartementet

2.1.2 Antall lover og forskrifter

Tabell 2.1 nedenfor viser antall lover, forskrifter, informasjonskrav og opplysninger som ble identifisert i kartleggingen.

Tabell 2.1: Antall lover og forskrifter som inngår i kartleggingen

Departement	Antall lover	Antall forskrifter	Antall informasjonskrav	Antall opplysninger
AID	1	18	76	166
MD	1	5	34	51
JD	0	7	27	54
FKD	0	1	1	1
HMS-regelverket under ett	2	31	138	272

2.1.3 Administrative kostnader for HMS-regelverksområdet

Tabell 2.2 nedenfor illustrer de samlede administrative kostnadene identifisert gjennom kartleggingen av HMS-regelverksområdet. Videre viser tabellen hvor stor andel av de ad-

ministrative kostnadene som kan henføres til henholdsvis internasjonal og nasjonal regulering.

Tabell 2.2: De samlede administrative kostnader, herunder opprinnelse (ABC fordelingen¹)

Departement	Adm. kost. (i mill. kr)	Adm. kost. (i prosent)	ABC-regulering		
			A (%)	B (%)	C (%)
Arbeids- og inkluderingsdepartementet	2 588	97,3	0	4	96
Miljøverndepartementet	29,7	1,1	44	0	56
Justis- og politidepartementet	39,9	1,5	0	19	81
Fiskeri- og kystdepartementet	2,9	0,1	0	0	100
Totalt for regelverksområdet	2 660	100	0,5	6,6	92,9

Som det fremgår av tabell 2.2 utgjør bedriftenes samlede administrative kostnader relatert til lovgivning under HMS-regelverksområdet totalt cirka 2 660 millioner kroner.

Det er regelverk som ligger under Arbeids- og inkluderingsdepartementet som utgjør den klart største kostnaden for dette regelverksområdet med rundt 97 prosent av de totale kostnadene. Dette er ikke overraskende da HMS naturlig har sin hovedtyngde under dette departementet.

Lovverket som ligger under Justis- og politidepartementet utgjør den nest høyeste kostnaden på departementsnivå. Kostnaden beløper seg til 39,9 millioner kroner, noe som utgjør 1,5 prosent av de samlede kostnadene under HMS-regelverksområdet.

Videre følger lovverket knyttet til HMS som ligger under Miljøverndepartementet. Denne kostnaden utgjør ca 29,7 millioner kroner, som tilsvarer 1,1 prosent av de totale kostnadene for regelverksområdet.

Det er kun ett krav som ligger under Fiskeri- og kystdepartementet. Dette dreier seg om plikt til å melde fra til rette myndighet ved akutt forurensing. Dette var en plikt som tidligere lå under Miljøverndepartementet, men som nå er lagt under Fiskeri- og kystdepartementet. Denne plikten utgjør en årlig kostnad på ca 2,9 millioner kroner, noe som utgjør 0,1 prosent av den totale kostnaden for regelverksområdet.

Opplysninger om bedriftenes administrative kostnader, forenklingstiltak og irritasjonsmomenter er samlet inn gjennom bedriftsintervjuer. De gjennomførte bedriftsintervjuene dekker cirka 96 prosent av de administrative kostnadene bedriftene har ved å etterleve regelverket. De ytterligere informasjonskravene er dekket gjennom ekspertvurderinger som er gjort i samarbeid med myndighetene og utvalgte bedrifter.

Som det fremgår av tabell 2.2 ovenfor, følger hovedparten av de administrative kostnadene av nasjonale lover og forskrifter. 92,9 prosent av kostnadene på HMS-regelverksområdet kan således henføres til C-regulering (nasjonale krav). Det fremgår videre at 6,6 prosent av bedriftenes administrative kostnader kan henføres til B-regulering, mens kun 0,5 prosent kan henføres til A-regulering.

¹ A-regulering henviser til den del av den norske regulering, som utelukkende er knyttet til internasjonale forpliktelser, bl.a. EU-regulering. B-regulering henviser til den del av den norske regulering som er en følge av internasjonale forpliktelser (herunder også EU-regulering), men hvor de konkrete administrative krav er formulert fra norsk side. C-regulering henviser til den del av den norske regulering som utelukkende er formulert i en norsk sammenheng. For en nærmere forklaring av ABC regulering henvises det til avsnitt 4.3.4 s 19 i NHDs metodemanual

2.1.4 De tre mest kostnadskrevende lover/forskrifter som er inkludert i kartleggingen av HMS-regelverksområdet

Cirka 89 prosent av de administrative byrdene i kartleggingen av HMS-regelverksområdet kan tilskrives lov/forskrift i nedenstående tabell.

Tabell 2.3 - De tre mest kostnadskrevende lover/forskrifter som er inkludert i kartleggingen av HMS-regelverksområdet

De- par- te- ment	Lover/forskrifter		Adm. kost. (i mill. kr)	Andel av samlede kostnader (%)	ABC-regulering (%)		
					A	B	C
AID	LOV-2005-06-17-62	Arbeidsmiljøloven	1 179	44,3	0	0	100
AID	FOR-1996-12-06-1127	Internkontrollforskriften	1 030	38,7	0	0	100
AID	FOR-1998-06-26 nr 608	Forskrift om bruk av arbeidsutstyr	147	5,5	0	100	0
I alt for inndelingen			2 356	88,6	0	6	94
Totalt for HMS-regelverksområdet			2 660	100	0,5	6,6	92,9

LOV-2005-06-17 nr. 62 - Lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv – har som formål å sikre et arbeidsmiljø som gir grunnlag for en helsefremmende og meningsfylt arbeidssituasjon, som gir full trygghet mot fysiske og psykiske skadevirkninger, og med en velferdsmessig standard som til enhver tid er i samsvar med den teknologiske og sosiale utvikling i samfunnet. Den skal trygge ansettelsesforhold og likebehandling i arbeidslivet, legge til rette for tilpasninger i arbeidsforholdet knyttet til den enkelte arbeidstakers forutsetninger og livssituasjon, gi grunnlag for at arbeidsgiver og arbeidstakerne i virksomhetene selv kan ivareta og utvikle sitt arbeidsmiljø i samarbeid med arbeidslivets parter med nødvendig veiledning og kontroll fra offentlig myndighet og bidra til et inkluderende arbeidsliv. Arbeidsmiljøloven har en total kostnad på 1 179 millioner kroner, noe som alene utgjør 44 prosent av de totale kostnadene for HMS-regelverksområdet. Av disse kostnadene kan 100 prosent henføres til C-regulering, som er opplysninger som utelukkende følger av nasjonale lover og forskrifter.

FOR-1996-12-06 nr. 1127 – forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften) har som formål, gjennom krav og systematisk gjennomføring av tiltak, å fremme et forbedringsarbeid i virksomhetene innen arbeidsmiljø og sikkerhet, forbygging av helseskade eller miljøforstyrrelser fra produkter eller forbrukertjenester, vern av det ytre miljø mot forurensing og en bedre behandling av avfall slik at målene i helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen oppnås. Internkontrollforskriften har den nest største kostnaden for regelverksområdet med en kostnad på 1 030 millioner kroner. Dette utgjør 38 prosent av de samlede kostnadene for regelverksområdet samlet. Igjen kan 100 prosent av kostnadene henføres til C-regulering.

Den tredje dyreste forskriften er FOR-1996-06-26 nr. 608 – forskrift om bruk av arbeidsutstyr. Formålet med denne forskriften er å sikre at arbeidsgiver påser at arbeidsutstyr som skal brukes er konstruert og innrettet slik at arbeidstakerne er vernet mot skader på liv og helse ved bruken av dem, herunder ulykker, belastningsskader og påvirkninger som kan utvikle helseskader på lang sikt med mer. Kostnaden for denne forskriften utgjør totalt 146,5 millioner kroner, noe som utgjør nesten 6 prosent av de samlede kostnadene for regelverksområdet. Av disse er tilnærmet 100 prosent av B-regulering (0,05 prosent under C-kategori), som altså er en følge av EU-regler og øvrige internasjonale forpliktelser, men der kun formålet vil være formulert i de internasjonale regler og hvor det er opp til medlemslandene å formulere de krav til opplysninger bedriftene skal levere.

Tabell 2.4 - De tre mest kostnadskrevende informasjonskrav kartlagt innenfor HMS-regelverksområdet

Departement	Lov/forskrift	Informasjonskrav	Adm. kost (i mill. kr)	Andel av samlede kostnader (%)	ABC-regulering (%)		
					A	B	C
AID	Arbeidsmiljøloven	Plikt for arbeidsgiver å gi arbeidstaker skriftlig oppgave over beregningsmåte for lønn, beregningsgrunnlaget for feriepenger og trekk som er foretatt	922	34,6	0	0	100
AID	Internkontrollforskriften	Plikt for virksomheter å utøve og dokumentere internkontroll som er nødvendig for å etterleve krav i henhold til regelverket	508	19,1	0	0	100
AID	Internkontrollforskriften	Plikt for virksomhet til å kartlegge farer og risiko ved arbeidsplassen, industri	458	17,2	0	0	100
I alt for inndelingen			1 887	70,9	0	0	100
Totalt for HMS-regelverksområdet			2 660	100	0,5	6,6	92,9

Plikt for arbeidsgiver å gi arbeidstaker skriftlig oppgave over beregningsmåte for lønn, beregningsgrunnlaget for feriepenger og trekk som er foretatt er den største enkeltbyrden under HMS-regelverksområdet. Informasjonskravet utgjør cirka 922 millioner kroner årlig.

Plikt for virksomheter å utøve og dokumentere internkontroll, som er nødvendig for å etterleve krav i henhold til regelverket, er den nest mest byrdefulle plikten under HMS-regelverksområdet. Årlig koster dette informasjonskravet norske virksomheter cirka 508 millioner kroner.

Nummer tre på listen over de mest kostnadskrevende informasjonskravene er plikt for virksomhet til å kartlegge farer og risiko ved arbeidsplassen, industri. Dette informasjonskravet utgjør 457,6 millioner kroner årlig.

2.1.5 Forenklingstiltak

Gjennom bedriftsintervjuer har det kommet frem en rekke forslag til forbedringer av lovverket og hvordan irritasjonsmomentene kan reduseres.

Det må først nevnes at HMS-regelverksområdet er noe spesielt i forenklingssammenheng. De største kravene har stor grad av intern bruk, noe som tyder på at bedriftene ville gjort dette arbeidet uavhengig av lovverket. Den viktigste rollen lovverket har er å løfte nivået på dette arbeidet og sette fokus på viktige arbeidsprosesser for å sikre HMS på alle arbeidsplasser. Dersom deler av lovverket hadde blitt fjernet tyder tilbakemeldinger fra bedriftsintervjuene på at man da ville fått et stort gap mellom de seriøse aktørene som tar HMS-arbeidet på alvor og de mindre seriøse aktørene som ser på HMS-arbeidet som en ren kostnadspost. Dette er ikke ønskelig.

Det er allikevel en rekke tiltak som kan gjøres for å forenkle hverdagen for bedriftene. Den klareste tilbakemeldingen som går igjen i absolutt alle intervjuene er at regelverket er meget vagt. Bedriftene er usikre på hva som er godt nok, og Arbeidstilsynet har heller ikke gitt klare tilbakemeldinger på hvilket nivå bedriftene skal legge seg på. For mange bedrifter, spesielt i bransjer som er lite utsatt for det som anses som risiko i tradisjonell forstand (fysiske arbeidsforhold med fare for fallskader, klemskader som skyldes maskiner etc), fører denne usikkerheten til lav etterlevelse av lovverket. I denne type virksomheter ser de for eksempel ofte ikke nødvendigheten av å gjøre en skriftlig risikovurdering. Det bedriftene ønsker seg for å rette på dette er et differensiert lovverk som skiller på risikonivå mellom bransjer og/ eller arbeidsoperasjoner, og en mal fra det offentlige som viser hva

som er godt nok og hvilke steg bedrifter som er utsatt for ulik type risiko skal følge for å etterleve regelverket slik det er tiltenkt. Det må nevnes at flere bedrifter ser at en slik mal og presis angivelse av hva som er godt nok kan føre til at alle legger seg på et minimumsnivå og dermed blir en hemsko for utvikling av HMS-arbeidet. Dette vil i hovedsak gjelde de store, seriøse aktørene som er langt fremme på dette arbeidet. Til en viss grad kan dette momentet veies opp av markedskrefter gjennom det at disse aktørene ser verdien av HMS-arbeidet gjennom det at flere har fått redusert sine forsikringspremier ved å vise til lavere sykefravær, færre skader og færre ulykker. Et godt, systematisk HMS-arbeidet ses også som et konkurransefortrinn for å tiltrekke seg den beste kompetansen og arbeidskraften, samt de beste kundene.

Neste klare innvendig er at den sammenslåingen som er gjort av mange spesifiserte forskrifter til én felles forskrift for bruk av arbeidsutstyr har hatt en negativ virkning på etterlevelsen da det nå er langt vanskeligere for fagarbeiderne å finne igjen hvilke deler av forskriften som faktisk gjelder dem. Tidligere kunne virksomhetene hente frem en forskrift som gjaldt for et spesifikt arbeidsutstyr og/ eller arbeidsoperasjon. Der ble det stilt klare regler til arbeidsgiver, arbeidstaker og leverandør av utstyret. I den nye forskriften er det meste av ansvaret lagt over på arbeidsgiver. I bransjen ses denne sammenslåingen som en sammenslåing for jurister som har "sett likheter mellom paragrafer i innledningene til forskriftene" og derfor slått dem sammen. I praksis fungerer det dårlig for dem som faktisk skal følge forskriften.

For ytterligere kommentarer og forenklingsforslag vises det til kapittel 6 og til den mer detaljerte beskrivelsen av de ti mest kostnadskrevene informasjonsskravene i kapittel 8.

2.2 English

With the assistance of Rambøll and Teknologisk Institutt, The Ministry of Trade and Industry has completed an analysis of the administrative costs on businesses when abiding by the information obligations inflicted upon them through various laws and regulations. The analysis is based on the Standard Cost Model (SCM), which is a procedure to find the information obligations in the body of rules, and thereby the administrative costs the business sector is facing when providing information to the government or to a third party.

Significant findings from the evaluation of the information obligations related to the acts and regulations concerning the requirements regarding the systematic health, environment and safety (HES) activities are:

- The total administrative costs amounts to 2 660 million NOK a year.
- About 92.9 % of the costs are related to administrative requirements of national origin. The remaining part of the administrative costs stems from international laws and regulations, including EU-rules.

In the following section the central elements and results of the analysis are summarized.

Background

Over a long period of time it has been worked systematically with simplifications and adjustments towards the business sector. A multitude of regulation areas concerning this sector has been analyzed and renewed over the past few years. To secure an effective set of rules providing competitive framework conditions for the Norwegian business sector, there is a constant need to evaluate established arrangements and practices.

The 30th of March 2006, the Government decided to initiate a project aiming to *reduce the administrative burdens inflicted on businesses by public regulations*. The goal of the project is to give the Norwegian business sector a *considerable* reduction in costs when abiding by the official rules and regulations.

2.2.1 Legislation related to the set of rules concerning HES

Through the analysis of the set of rules concerning HES, two acts and 31 regulations representing administrative burdens for the enterprises/ businesses were identified. The evaluated laws and regulations relates to four Ministries:

- Ministry of Labor and Social Inclusion (MLS)
- Ministry of the Environment (ME)
- Ministry of Justice and the Police (MJP)
- Ministry of Fisheries and Coastal Affairs (MFC)

2.2.2 Number of laws and regulations

In table 2.5 below the number of laws, regulations, information obligations and data requirements identified in the measurement is shown.

Table 2.5: Number of laws and regulations included in the measurement

Ministry	No. of acts	No. regulations	No. of information obligations	No. of data requirements
MLS	1	18	76	166
ME	1	5	34	51
MJP	0	7	27	54
MFC	0	1	1	1
HES-area summarized	2	31	138	272

2.2.3 Administrative costs in the HSE-area

Table 2.6 below illustrates the total administrative costs identified through the survey related to the HSE area. In addition the table shows what amount of the administrative costs that can be traced back to respectively international and national regulation.

Table 2.6: Total administrative costs, including origin (ABC distribution²)

Ministry	Adm. cost (mill. NOK)	Adm. cost. (%)	ABC-legislation		
			A (%)	B (%)	C (%)
MLS	2 588	97,3	0	4	96
ME	29,7	1,1	44	0	56
MJP	39,9	1,5	0	19	81
MFC	2,9	0,1	0	0	100
HES-area summarized	2 660	100	0,5	6,6	92,9

As shown in table 2.6, the administrative costs related to the legislation under the HES-area amounts to a total of approximately 2 660 million NOK.

It is the laws and regulations under the liability of the Ministry of Labor and Social Inclusion that constitute by far the largest costs with 97 % of the total. This comes as no surprise, as the HES-area has its natural legislative position under this ministry.

At the ministry level, the laws and regulation under the liability of the Ministry of Justice and the Police, constitute the second largest cost. The costs amounts to 39.9 million NOK, which is 1,5 % of the total costs related to the HES-area.

² A-legislation refers to the part of the Norwegian legislation exclusively connected to international obligations, e.g. EU regulations. B-legislation also refers to the part of the Norwegian regulation connected to international obligations (including EU regulations) but where the specific administrative requirements are formulated by the Norwegian Government. C-legislation refers to the part of the Norwegian legislation exclusively formulated in a Norwegian context. For a more thorough explanation see the Method Manual of NHD part 4.3.4 p. 19.

Next, the laws and regulations related to the Ministry of the Environment follows, with a total of 29.7 million NOK, which is 1,1 % of the overall costs related to the HES-area.

It is just one identified information obligation related to the Ministry of Fisheries and Coastal Affairs. This involves an obligation to report incidences of acute pollution to the responsible authority. This was earlier an information obligation under the legislation of the Ministry of the Environment, but is now under the legislation of Ministry of Fisheries and Coastal Affairs. This obligation has a related administrative cost of 2.9 million NOK, which is 0.1 % of the overall cost stemming from the HES-area.

Information about the administrative costs, simplification measurements and sources of irritation of the enterprises has been gathered through interviews with the various businesses. Approximately 96 % of the costs have been determined this way, while the rest have been determined through expert evaluations done by the consultants in cooperation with governmental agencies and selected enterprises.

As shown in table 2.6 above, the main part of the administrative costs can be allocated to legislation of national origin, as 92.9 % is related to C-legislation (national obligations). 6.6 % of the businesses administrative costs are related back to B-legislation, while only 0.5 % is related to A-legislation.

2.2.4 The three most costly acts/ regulations included in the survey of the set of rules concerning the HES-area

Approximately 89 % of the administrative burdens found in the survey are related to the act and regulation shown in the following table:

Table 2.7 – The three most cost demanding acts/ regulations included in the survey of the HES-legislation.

Ministry	Act/ regulation		Adm. costs (in million NOK)	Share of total costs (%)	ABC-legislation (%)		
					A	B	C
MLS	Act of 17 June 2005 No. 62	Working Environment Act	1 179	44,3	0	0	100
MLS	Regulation of 6 December 1996 No. 1127	Internal Control Regulation	1 030	38,7	0	0	100
MLS	Regulation of 26 June 1998 No. 608	Regulations concerning the use of work equipment	147	5,5	0	100	0
In total for the three acts/ regulations			2 356	88,6	0	6	94
The HES-area in total			2 660	100	0,5	6,6	92,9

Act of June 17th 2005 No. 62 – The Working Environment Act. The objective of this act is to ensure a working environment which promotes a meaningful working situation, gives full prevention against physical and mental health risks, and with a welfare standard which at all times is in accordance with the technological and social change and development of society. It shall ensure safe and reliable working conditions and equal treatment, make adjustments for employees with different needs, abilities and life situation, and set the ground rules to ensure that employers and employees in the different enterprises can take care of, and develop, their own working environment in cooperation with the two sides of industry, with necessary guidance and supervision from governmental agencies, to contribute to an including working life. The Working Environment Act has a total cost of 1 179 million NOK, which solely amounts to 44 % of the total costs of the HES-area. 100 % of these costs are related to C-legislation, which exclusively relates to national acts and regulations.

Regulation of December 6th 1996 No. 1127 - Internal Control Regulation. The objective of this regulation is, through requirements and systematic measurements, to promote an improvement scheme in the enterprises regarding working environment and safety, prevention of health risks or environmental disturbances from products or consumer services, protection of the environment from pollution and a safer handling of waste in purpose of reaching the goals and targets given in the HES-legislations. The Internal Control Regulation has the second highest cost in the HES-area, with a total of 1 030 million NOK. This amounts to 38,7 % of the total costs relating to HES. Once again, 100 % are related to C-legislation.

The third most cost demanding regulation is Regulation of June 26th 1998 No. 608 - Regulations concerning the use of work equipment. The objective of this regulation is to assure that the working equipment used by employees is constructed and installed to protect the employees against injuries and accidents, including the risk of developing long term health problems. The employer is responsible for keeping and upgrading the work equipment according to this regulation. The administrative cost relating to these information obligations amounts to 146.5 million NOK, constituting 5,5 % of the total cost relating the HES-area. 100 % of the costs are related to B-legislation, which follows EU-rules and other international obligations, but only the purpose of the rules is formulated by the international rules and regulations – the member countries are free to formulate their own set of requirements to the enterprises that is affected.

Table 2.8 – The three most cost demanding information obligations analyzed within the HES-area

Ministry	Act/Regulation	Information obligation	Adm. costs (in million NOK)	Share of total costs (%)	ABC-legislation (%)		
					A	B	C
MLS	Working Environment Act	Obligation for employer to give the employee a written report of the calculation method of the salary, basis of holiday allowance and possible deductions	922	34,6	0	0	100
MLS	Internal Control Regulation	Obligation for enterprises to enact and document internal control which is necessary to fulfill obligations in accordance to the rules	508	19,1	0	0	100
MLS	Internal Control Regulation	Obligation for enterprises to make a survey of hazards and risks at the workplace – manufacturing	458	17,2	0	0	100
Total of the three information obligations			1 887	70,9	0	0	100
Total of the HES-area			2 660	100	0,5	6,6	92,9

Obligation for employer to give the employee a written report of the calculation method of the salary, basis of holiday allowance and possible deductions, has the highest cost related to the HES area. The information obligation accounts for approximately 922 million NOK per year.

Obligation for enterprises to enact and document internal control which is necessary to fulfill obligations in accordance to the rules is the second most costly information obligation, and amounts to approximately 508 million NOK per year.

Number three on the list of most costly information obligations, is the obligation for enterprises to make a survey of hazards and risks at the workplace – manufacturing. This constitutes an amount of 458 million NOK per year.

2.2.5 Simplification measures

Through interviews with the enterprises, a series of simplification suggestions regarding the set of rules was stated. Also, sources of irritation were pointed out.

First, it must be mentioned that the HES-area may differ from other regulatory areas regarding simplifications. The information relating to the obligations are mainly for internal use, which indicates that enterprises probably would have fulfilled these requirements regardless of the given regulation. The main contribution of the regulations is to increase the quality and help focusing on the HES-work within the enterprises. If parts of the given regulations had been removed, the feedback from the interviews indicates that gap between the serious enterprises, that take HES very seriously, and the less serious enterprises, which consider the HES-work as a cost, will increase.

Still, there are a number of measures that can simplify the everyday operation of the enterprises. The most obvious feedback, given in all the interviews, is that the regulations are vague. The enterprises do not know "what is good enough" concerning the internal HES-effort. When asked, the Labor Inspection Authority is not willing to give a precise answer either – they are only referring to the vague regulations. This uncertainty among the enterprises is leading to a lower fulfillment of the purposes of the regulations, especially amongst businesses operating in industries with lower levels of risk. Businesses with a low level of risk do not see the necessity of doing a written risk assessment. To change this, the enterprises suggest a differentiated legislation distinguishing by means of risk level, between industries and working procedures. They also ask for a template from the government expressing the required standard, and working procedures enterprises exposed to different levels of risks, need to take to fulfill the set of rules they are subject to.

It must be mentioned that several enterprises consider the suggested template and a precisely given standard of "what is good enough" may cause enterprises to reach for the minimum level. This may cause a hinder for the development of the HSE-work. This will mainly affect the large, serious enterprises that are setting the standards within this field today. On the other side, market forces may equalize this momentum as these enterprises experience reduced insurance costs due to a less accidents and a lower level of sick leave and injuries. Also, a well developed HSE-system may be seen as an advantage when it comes to attracting the highest competence and the best customers.

Based on the interviews it can also be concluded that the merge of specified regulations concerning work equipment into one common regulation has had a negative influence on the compliance of the regulations. The merge has made it harder for the workers using the regulations to find the paragraphs concerning their part of the job. Before the merge there was a regulation for a specific type of work equipment and/ or a specific working procedure. The responsibility of the employer, the employee and the producer of the equipment respectively, was specified. Most of the responsibility is now given to the employer. The industry sees this merge as a merge for lawyers who have seen parallels between some paragraphs in the specified regulations and therefore merged them. This is a bad solution for the actual users of the regulations.

For further comments and suggestions, please see chapter 6 and 8.

DEL 2 - OM KARTLEGGINGEN

3. Metode og gjennomføring

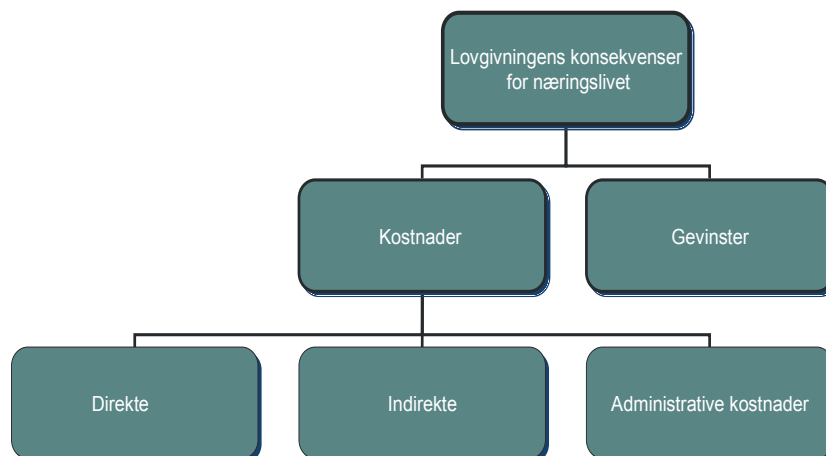
I dette kapittelet presenteres en overordnet beskrivelse av kartleggingsmetoden som har vært benyttet og hvordan kartleggingsarbeidet har vært gjennomført.

3.1 Standardkostnadsmetoden

For å måle de administrative kostnadene med den nødvendige presisjon og på et høyt detaljeringsnivå har Nærings- og handelsdepartementet besluttet å benytte Standardkostnadsmodellen (SKM). Dette er en målemetode som har vært benyttet i Nederland siden 1994 til overvåking av utviklingen i de administrative kostnadene og til konsekvensberegninger av regelverksendringer. Siden den tid har metoden blitt benyttet i en rekke andre europeiske land. Det har vært gjennomført pilotmålinger av metoden i Norge på merverdiavgiftsregelverket, HMS-regelverket og regelverket for særavgiftene. Det vises til NHDs metodemanual for utfyllende beskrivelse av metoden benyttet i denne kartleggingen.

Lover og forskrifter har både nytte og kostnader for næringslivet. Figuren under illustrerer hvilke konsekvenser av regelverket denne kartleggingen tar utgangspunkt i.

Figur 3.1 – Kostnadselementer ved lovgivning

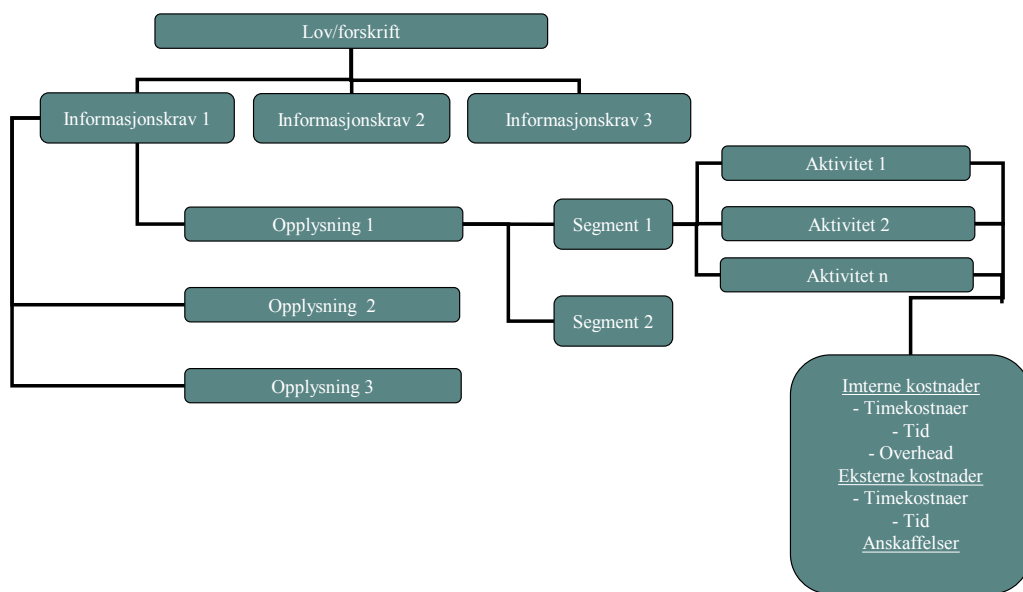

Figuren illustrerer at regelverket som berører næringslivet i tillegg til å ha gevinster, også er forbundet med ulike typer kostnader. Disse kostnadene, være seg direkte finansielle kostnader som skatter, avgifter og gebyrer, investeringskostnader og andre kostnader som følge av at regelverk indirekte påvirker strukturelle forhold innenfor bransjer og bedrifter. Dessuten har bedriftene en rekke administrative kostnader forbundet med å forholde seg til informasjonskrav fra det offentlige. Det er disse administrative kostnadene som er gjenstand for kartleggingen etter SKM.

Videre er SKM rettet mot å gi detaljert informasjon om næringslivets løpende administrative kostnader, det vil si kostnader som oppstår med faste mellomrom eller ved hendelser som inntreffer i bedriftens normale driftssituasjon. Eksempler på løpende kostnader er innrapportering om arbeidsulykke på arbeidsplassen og søknad om skjenkebevilling. Kostnader som oppstår sjeldent eller bare en gang i den enkelte bedrift vil også kunne falle inn under definisjonen løpende administrative kostnader. Det som avgjør om en kostnad inngår i kartleggingen er om kostnaden på samfunnsnivå i henhold til regelverkets intensjon er en løpende kostnad. Inkludert i dette er også kostnader som bedrifter måtte ha for å overholde eksisterende regelverk for første gang. Med sistnevnte menes for eksempel de kostnadene en bedrift har ved utvidelse av nye forretningsområder.

Figuren under viser de ulike elementene i SKM-metoden:

Figur 3.2 – Elementene i SKM metoden

SKM-metoden tar utgangspunkt i en gjennomgang av gjeldende lover og sentrale forskrifter (lokale forskrifter inngår ikke) med hensikt å identifisere de områder der bedrifter pålegges å fremskaffe og eventuelt sende inn informasjon til det offentlige eller formidle til en tredjepart. Disse kravene som stilles til bedriftene blir i metoden kalt *informasjonskrav*. Et informasjonskrav kan helt presist defineres på følgende måte:

“Et informasjonskrav er en lov- eller forskriftstekst som pålegger en bedrift å finne frem til, dokumentere, lagre, gjøre tilgjengelig eller rapportere informasjon til det offentlige eller tredjepart, og som bedriften ikke kan unnlate uten å bryte regelverket”.

Eksempelvis kan et informasjonskrav være en søknad om å utføre en aktivitet eller et krav til å sende inn et skjema. Det skilles mellom informasjonskrav, som inngår i kartleggingen, og såkalte “innholdskrav”, som ikke er omfattet av kartleggingen. Innholdskrav er de handlinger og fremgangsmåter som regelverket forplikter bedriftene til. Mens for eksempel kravet om at den som driver vannforsyning er pliktig til å utføre vedlikehold er et innholdskrav, er kravet til å rapportere hvordan vedlikehold gjennomføres i en årlig miljørapport, et informasjonskrav.

Hvert informasjonskrav består av en rekke forskjellige *opplysninger* som bedriftene skal gi for å oppfylle informasjonskravet. Eksempelvis vil informasjonselementene i et skjema som skal sendes inn til det offentlige være opplysninger i henhold til metoden.

Arbeidsprosessene bedriftene utfører og dermed ressursbruken for å oppfylle et og samme informasjonskrav kan variere etter ulike parametere. Derfor benytter SKM-metoden en inndeling i såkalte *segmenter* for å ta hensyn til disse ulike måtene å håndtere et informasjonskrav på. For samtlige informasjonskrav som er kartlagt benyttes en inndeling i størrelsessegmentene mikro- og makrobedrifter. Med mikrobedrifter menes bedrifter med 0-4 ansatte, mens makrobedrifter har fem eller flere ansatte.

For å etterleve regelverket må bedriftene gjennomføre en rekke *administrative aktiviteter*. Disse aktivitetene krever dels en intern ressursbruk i form av medarbeideres tidsforbruk, eventuelle spesifikke anskaffelser eller investeringer, og dels fordrer en ekstern ressursbruk i form av utgifter til regnskapsførere, revisorer, juridiske eksperter og lignende. Samlet sett er de administrative kostnadene forbundet med det å gjennomføre de forskjellige administrative aktivitetene.

Den grunnleggende måleenheten i en SKM-analyse er begrepet *den normalt effektive bedrift*. Med dette forstås bedrifter i målgruppen, som etterlever det aktuelle regelverket fullstendig og som håndterer de administrative aktivitetene på alminnelig vis i en normal driftssituasjon. Det vil med andre ord si bedrifter som verken håndterer de administrative aktivitetene mer eller mindre effektivt enn det med rimelighet kan forventes. SKM representerer derfor ikke kostnadene til bedrifter som av ulike årsaker enten er særdeles effektive eller ineffektive. Standardiseringen og fastsettelsen av arbeidsprosessene til den normalt effektive bedrift fastsettes gjennom bedriftsintervjuer og ekspertvurderinger. Hensikten med standardiseringen er å finne frem til hvor lang tid bedriftene bruker på den enkelte administrative aktivitet som er forbundet med et informasjonskrav eller en opplysning, samt innhente forenklingstiltak og synspunkter knyttet til informasjonskravene. Gjennom aggregering kan de samlede administrative kostnader beregnes på samfunnsnivå innenfor det aktuelle departement/regelverk eller informasjonskrav.

For å kunne foreta riktige beregninger av bedriftenes administrative kostnader, er det viktig å identifisere hvor mange bedrifter som berøres av de ulike informasjonskravene, og hvor ofte disse kravene må oppfylles årlig. Innhenting av denne type opplysninger er også viktig for arbeidet med å vurdere eventuelle avgrensinger i kartleggingen, ved identifisering av ulike bedriftssegmenter og i forbindelse med utvelgelsen av bedrifter i intervjuundersøkelsen.

Populasjonen angir hvor mange bedrifter som er berørt av de enkelte lover og forskrifter. I de fleste tilfellene vil populasjonen være den samme for alle opplysninger som skal fremskaffes knyttet til et informasjonskrav. I noen tilfeller kan det imidlertid være at ikke alle bedriftene berøres av alle deler av informasjonskravet. Derfor skal populasjon oppgis på opplysningsnivå.

For en del informasjonskrav vil populasjonen ikke være knyttet til antallet bedrifter. Populasjonen kan for eksempel være hvor mange hendelser som oppstår i bedriftene, eller hvor mange søknader eller skjemaer som skal fylles ut.

På noen områder er det ikke informasjon tilgjengelig i en form som gjør det mulig å finne frem til eksakt populasjon. I slike tilfeller kan populasjonen ha blitt bestemt ut fra skjønnsmessig vurdering.

Beregningene av bedriftenes administrative kostnader er basert på standardiserte vurderinger av hvor lang tid det tar en normalt effektiv bedrift å gjennomføre de forskjellige administrative aktiviteter som skal til for å oppfylle opplysninger under et informasjonskrav. Deretter beregnes administrative kostnader internt i bedriften og kostnader forbundet med ekstern assistanse (f.eks. juridisk assistanse). Standardiseringen skjer med utgangspunkt i informasjon som er fremkommet i intervjusammenheng med utvalgte bedrifter og ekspertvurderinger. På bakgrunn av bedriftenes tidsangivelser foretas en kvalitativ vurdering av hvor lang tid bedriftene bruker på hver enkelt av de administrative aktivitetene i forbindelse med oppfyllelsen av en opplysning.

Figuren nedenfor illustrerer elementene som er med i beregningen av de administrative kostnadene.

Figur 3.3 – Utregning av administrative kostnader

$$\begin{array}{c}
 \boxed{\text{Administrative kostnader}} \\
 = \\
 \boxed{\text{Tid}} \times \boxed{\text{Timelønn}} \times \boxed{\text{Hyppighet}} \times \boxed{\text{Målgruppe}} \\
 \text{frekvens} \quad \text{bedriftsegment}
 \end{array}$$

Sett i et regelverksforenklingperspektiv er det av stor betydning om de administrative kostnadene stammer fra nasjonal eller internasjonal lovgivning. Dersom informasjonskravet har sitt utspring i et internasjonalt regelverk Norge har sluttet seg til, kan ikke kravet fjernes etter norsk avgjørelse alene. Det kan heller ikke forenkles i en slik grad at vår internasjonale forpliktelse settes til side.

I denne kartleggingen er regelverket, og dermed de administrative kostnadene forbundet med oppfyllelsen av kravene, oppdelt etter opprinnelse. I denne sammenheng skilles det mellom A-, B- og C-regulering:

- **A:** Informasjonskrav som fullt ut følger av EU regler eller andre internasjonale forpliktelser.
- **B:** Informasjonskrav som følger av EU regler eller andre internasjonale forpliktelser, men hvor det ikke er opplyst *hvordan* informasjonskravet skal oppfylles.
- **C:** Informasjonskrav som fullt ut er en følge av nasjonale lover og bestemmelser.

Inndelingen i de tre kategoriene tar sikte på å angi hvilke krav som omfattes av hvilke innflytelsesområder. En slik inndeling vil kunne benyttes til å identifisere hvilke informasjonskrav som utelukkende er en konsekvens av norsk politikk og som derfor kan endres, uten at det skal inngås avtaler med andre EØS-land eller internasjonale partnere. Det vil også angi hvilke informasjonskrav som kun kan endres i EØS-regi eller sammen med andre internasjonale partnere. I sistnevnte tilfelle kan de administrative kostnadene, som disse informasjonskravene medfører, også reduseres ved å forenkle og effektivisere informasjonsetterspørselen - eksempelvis å benytte IT-verktøy.

I en SKM-kartlegging gjennomføres en verdifastsettelse av de administrative aktiviteter til kostnader som næringslivet har ved å skulle etterleve næringslivsrelevante norske lover og forskrifter.

I en kartlegging etter SKM inngår krav som ligger innenfor følgende område:

- Alle norske næringslivsrelaterte lover og forskrifter som inneholder informasjonskrav og opplysninger. I dette inngår også EU-krav, samt internasjonale konvensjoner i det omfang de er implementert i norsk lovgivning.
- Samtlige obligatoriske krav, samt de frivillige kravene som det vurderes at bedriftene må etterleve for å kunne operere på likeverdige konkurransemessige vilkår.
- De administrative kostnadene ved det regelverk som påvirker foretak som driver næringsvirksomhet på alminnelige forretningsmessige vilkår, uavhengig av eierskap og selskapsform.

Det legges videre til grunn en fullstendig etterlevelse av kravene. Dette betyr at kartlegging av et krav ved hjelp av SKM-metoden tar utgangspunkt i en kartlegging av de administrative kostnader alle berørte bedrifter har ved å etterleve reglene på en fullstendig måte.

Informasjonskrav som er hjemlet i gjeldende lover og forskrifter, men der lovene og forskriftene ikke lenger benyttes i praksis, inngår ikke i kartleggingen da de ikke medfører administrative kostnader.

3.2 Organisering og gjennomføring

SKM-kartleggingen av den næringslivsrelaterte lovgivning under HMS-området, som inkluderer informasjonskrav under Arbeids- og inkluderingsdepartementet (AID), Miljøverndepartementet (MD), Justis- og politidepartementet (JD) og Fiskeri- og kystdepartementet (FKD), er gjennomført av konsulentfirmaet Rambøll og Teknologisk Institutt i tett samarbeid med medarbeidere fra Nærings- og handelsdepartementets avdeling for næringsvirkninger av offentlig regulering. Det har også vært gjennomført prosjektmøter

med representanter fra AID, Arbeidstilsynet og MD. Nedenstående faktaboks oppsummerer kort hvordan prosjektet ble gjennomført:

Figur 3.4 – Organisering og gjennomføring

- Kartleggingen ble gjennomført i perioden ultimo november 2009 til primo mars 2009.
- Basiskartleggingen omfatter næringslivsrelevant regelverk trådt i kraft senest 1. september 2006.
- De administrative kostnadene er beregnet i 2006-priser.
- Rekruttering av bedrifter til datainnsamlingen er gjennomført av Rambøll. På bakgrunn av forhåndsdefinerte kriterier ble bedrifter kontaktet med forespørsel om deltakelse i intervju. Generelt sett var viljen til å delta god.
- Det er gjennomført en rekke personlige intervjuer på de mest kostnadskrevende og administrativ belastende områdene. Intervjuene ble i hovedsak sentrert rundt de områdene pilotmålingen som ble gjort i 2005 viste var mest kostnadskrevende. Intervjuene er gjennomført med relevante representanter fra berørte bedrifter, og det er totalt gjennomført cirka 21 timer med personlige bedriftsintervjuer. Totalt har det blitt gjennomført 17 personlige intervjuer og 14 telefonintervjuer med bedrifter.
- Informasjonskravene det er gjennomført intervju om utgjør cirka 98 prosent av kostnadene for HMS-regelverksområdet.
- I tillegg har det blitt gjennomført en rekke telefonintervjuer med representanter fra ulike tilsynsmyndigheter og bransjeorganisasjoner. Det er også gjennomført telefonintervjuer med bedrifter for de mindre kostnadskrevende informasjonskrav for å få informasjon om arbeidsprosesser og tidsbruk for de ulike informasjonskravene.
- Rapportering og kvalitetssikring har blitt ivaretatt gjennom dialog med NHD.
- Godkjenning av rapporten ble foretatt av NHD og de berørte departementene gjennom følgende prosess:
  - 1. utkast - Utkast til kvalitetssikring av NHD
  - 2. utkast - Utkast til kvalitetssikring til berørte departementer
  - Leveranse av rapport
  - Grunnlagsdataene ble levert i Access i henhold til avtalt datamodell og importert inn i NHDs forenklingsdatabase

4. Regelverk og næringsdrivende som er omfattet av kartleggingen

4.1 Regelverk knyttet til helse, miljø og sikkerhet (HMS) som berører næringslivet

I dette kapittelet gis en presentasjon av lovgivningen knyttet til HMS. Lovgivningen er som nevnt spredd på fire ulike departementer (AID, MD, JD og FKD), og vi har i denne rapporten derfor valgt å beskrive lovverket med regelverksområdet som høyeste nivå – ikke departementene. Dette fordi regelverksområdet er så integrert på tvers av departementene at det blir kunstig å dele det opp på departementsnivå som øverste nivå.

HMS-regelverket har som formål å sikre arbeidstakernes helse og sikkerhet (både fysisk og psykisk) gjennom å legge arbeidsforholdene til rette, samt sikre det ytre miljøet gjennom tiltak for å hindre forurensing.

Som det fremgår av tabellene under, inngår to lover og 31 forskrifter i kartleggingen av lovgivningen knyttet til HMS-området. I dette regelverket er til sammen 138 informasjonskrav og 272 tilhørende opplysninger identifisert.

Tabell 4.1 – Volum på kartlegging

Departement	Antall lover	Antall forskrifter	Antall informasjonskrav	Antall opplysninger
AID	1	18	76	166
MD	1	5	34	51
JD	0	7	27	54
FKD	0	1	1	1
HMS-regelverket under ett	2	31	138	272

Følgende lover og forskrifter er inkludert i undersøkelsen:

Tabell 4.2 – Lover/forskrifter inkludert i kartleggingen

Lovetittel	Lovdato
Lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven)	06.17.2005 nr. 62
Lov om vern mot forurensninger og om avfall (Forurensningsloven)	13.03.1981 nr. 6

Forskriftstittel	Forskriftdato
Forskrift om verneombud og arbeidsmiljøutvalg	29.04.1977 nr. 7
Forskrift om arbeidstilsynets samtykke ved oppføring av bygning, bygningsmessige endringer, omorganisering m.v.	25.05.1977 nr. 2
Forskrift om kontroll, merking og fylling av trykkluftflasker til dykking og åndedrettsvern	15.11.1983 nr. 1674
Forskrift om arbeid med ioniserende stråling	14.06.1985 nr. 1157
Forskrift om arbeid i tanker	14.06.1985 nr. 1410
Forskrift om stillaser, stiger og arbeid på tak m.m.	14.04.1989 nr. 335
Forskrift om dykking	30.11.1990 nr. 944
Forskrift om verne- og helsepersonale	21.04.1994 nr. 333
Forskrift om sikkerhet, helse og arbeidsmiljø på byg-	21.04.1995 nr. 377

Forskriftstittel	Forskriftsdato
ge- og anleggsplasser (byggherreforskriften)	
Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (Internkontrollforskriften)	06.12.1996 nr. 1127
Forskrift om vern mot eksponering for biologiske faktorer (bakterier, virus, sopp m.m.) på arbeidsplassen	19.12.1997 nr. 1322
Forskrift om arbeid av barn og ungdom	30.04.1998 nr. 551
Forskrift om bruk av arbeidsutstyr	26.06.1998 nr. 608
Forskrift om oppbygging og bruk av stoffkartotek for helsefarlige stoffer i virksomheter (Stoffkartotekforskriften)	14.04.2000 nr. 412
Forskrift om vern mot eksponering for kjemikalier på arbeidsplassen (kjemikalieforskriften)	30.04.2001 nr. 443
Forskrift om klassifisering, merking mv. av farlige kjemikalier	16.07.2002 nr. 1139
Forskrift om helse og sikkerhet i eksplosjonsfarlige atmosfærer	30.06.2003 nr. 911
Forskrift om asbest	26.04.2005 nr. 362
Forskrift om deklarerer og merking av mikrobiologiske produkter med et bruksområde som medfører tilføring til det ytre miljø	22.01.1998 nr. 93
Forskrift om godkjenning av biocider og biocidprodukter (biocidforskriften)	18.12.2003 nr. 1848
Forskrift om begrensning i bruk av helse- og miljøfarlige kjemikalier og andre produkter (produktforskriften)	01.06.2004 nr. 922
Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften)	01.06.2004 nr. 930
Forskrift om begrensning av forurensning (forureningsforskriften)	01.06.2004 nr. 931
Forskrift om elektrisk utstyr	10.08.1995 nr. 713
Forskrift om anlegg som leverer motordrivstoff (bensinstasjon, marina o.l.)	09.05.2000 nr. 421
Forskrift om brannfarlig vare	26.06.2002 nr. 744
Forskrift om brannforebyggende tiltak og tilsyn	26.06.2002 nr. 847
Forskrift om håndtering av eksplosjonsfarlig stoff	26.06.2002 nr. 922
Forskrift om transport av farlig gods på veg og jernbane	11.11.2002 nr. 1264
Forskrift om tiltak for å forebygge og begrense konsekvensene av storulykker i virksomheter der farlige kjemikalier forekommer (storulykkeforskriften)	17.06.2005 nr. 672
Forskrift om varsling av akutt forurensning eller fare for akutt forurensning	09.07.1992 nr. 1269

4.2 Næringsdrivende som berøres av regelverket

Regelverket knyttet til arbeidsmiljøloven gjelder generelt sett for alle virksomheter med ansatte da hovedhensikten er å ivareta arbeidstakernes fysiske og psykiske helse og sikkerhet. Regelverket kartlagt i denne undersøkelsen, som ligger under MD, JD og FKD, er hovedsakelig rettet mot virksomheter, som gjennom sitt virke medfører fare for foruren-

sing på det ytre miljø og/ eller fare for ulykker, som kan føre til skade på mennesker, dyr, miljø eller materielle verdier. Dette regelverket er ofte hendelsesbasert, som lovverket knyttet til storulykker, og vi kan derfor ikke si noe mer om hvilke deler av næringslivet som berøres enn at det er de virksomheter som gjennom sitt virke kan forårsake den hendelsen lovverket forsøker å forebygge.

4.3 Praktiske avgrensninger

I dette avsnittet redegjøres det for spesifikke avgrensninger av regelverk og bedrifter knyttet til den aktuelle inndelingen.

Identifisering av regelverk som inngår i kartleggingen

Det ble gjort en pilotmåling på HMS-regelverksområdet i 2005. Denne målingen er noe ufullstendig. Kartleggingen som beskrives i denne rapporten er derfor igangsatt for å løfte pilotmålingen til nivået på basiskartleggingen av de øvrige regelverksområder som ble foretatt i 2006.

Det er pilotmålingen som har vært styrende for det regelverket som er undersøkt i denne rapporten (se tabell 4.1 for definering av lover og forskrifter som inngår i kartleggingen). Det ble gjort en gjennomgang av alle forskriftene underordnet arbeidsmiljøloven. Det var en rekke av disse forskriftene som var utelatt i pilotmålingen. I samråd med NHD ble noen av de utelatte forskriftene tatt inn, men ikke alle.

Det ble ikke gjort noen tilsvarende vurdering av det lovverket som ligger inn under MD, JD og FKD. De lover og forskrifter som er undersøkt i denne kartleggingen er derfor, i samråd med NHD, hentet direkte fra pilotmålingen. Det understrekes at det ikke er gjort noen vurdering om disse lovene og forskriftene dekker hele HMS-regelverksområdet for nevnte departement.

Det presiseres også at de kostnadene som er kartlagt i denne rapporten ikke gir et fullstendig kostnadsbilde over de administrative kostnadene knyttet til de fire departementene. Det er som nevnt kun kostnadene knyttet til HMS som er kartlagt i denne rapporten, og denne må derfor leses i sammenheng med øvrige rapporter for de fire departementene for å gi det totale kostnadsbildet per departement.

Generelle avgrensninger

Underveis i kartleggingen har det blitt gjort en del avgrensninger i forhold til hva som regnes som informasjonskrav og ikke. Bakgrunnen er at skillet mellom innholdskrav og informasjonskrav på HMS-området i mange tilfeller er uklart, og vi har derfor, i samråd med NHD, tatt følgende prinsipielle avgjørelser for hva som tas med av kostnader og ikke:

- Bruksanvisninger anses som en integrert del av produktet og tas derfor ikke med.
- Merking/ CE-merking av produkter anses som en integrert del av produktet og tas derfor ikke med.
- Samsvarerklæring anses som en integrert del av produktet og tas derfor ikke med
- EF-typegodkjenning/ -prøving anses som en integrert del av produktet og tas derfor ikke med.
- Arbeidsmarkedstiltak og dokumentasjon i forhold til dette er ikke tatt med da slike tiltak i denne sammenheng stort sett er offentlig finansiert gjennom betydelige subsidier.
- Skilting anses ikke som et informasjonskrav, men som et innholdskrav.
- Det å utarbeide arbeidsinstrukser er ikke tatt med da selve arbeidsinstruksen anses som en integrert del av det å sysselsette arbeidstakere, men vi har tatt med det å innhente bekreftelse på at arbeidstaker har lest og forstått overleverte instrukser da denne bekreftelsen er et dokumentasjonskrav.
- HMS-datablad anses som en integrert del av produktet slik at utarbeidelsen av disse er ikke tatt med, men opprettelse av stoffkartotek er tatt med.
- Retursystemer som eies av bransjeforeninger og lignende, og som ivaretar kostnadene knyttet til dokumentasjon av slike returordninger, er ikke lagt inn som en administrativ kostnad da denne kostnaden dekkes gjennom blant annet medlems-

kontingenter til bransjeforeningen. Det er heller ikke eksplisitte krav i lovverket som sier at bedriftene selv skal rapportere inn gitt informasjon til retursystemet – kun at de skal være tilknyttet dette.

- Demonteringsopplysninger for biler sidestilles med bruksanvisninger og tas derfor ikke med.
- Søknad om refusjon tas med i de tilfeller der det er normalt effektivt å søke denne refusjonen for å drive innen denne bransjen.
- Krav om at visse bransjer må opplyse i alt salgs- og informasjonsmateriell om at virksomheten er knyttet til et retursystem tas ikke med da denne informasjonen hovedsakelig gis på internett og i reklameaviser der det ikke er mulig å separere kostnaden knyttet til denne informasjonen fra øvrig innhold i salgs- og informasjonsmateriellet.

4.4 Metodiske utfordringer

HMS-regelverket er generelt sett lite spesifikt. Dette illustreres godt med § 5 i internkontrollforskriften, en av de klart største kostnadsdriverne i denne kartleggingen, der det står: "Internkontrollen skal tilpasses virksomhetens art, aktiviteter, risikoforhold og størrelse i det omfang som er nødvendig for å etterleve krav i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen". Tolkingsrommet er vidt noe som gjør etterlevelsen ute i bedriftene meget ulik. Dette vanskeliggjør igjen det å definere hva som er den normalt effektive bedrift som SKM-metoden tar utgangspunkt i. Ut fra informasjonen gitt i intervju med bedriftene har det kommet frem at Arbeidstilsynet også har vært restriktive med å gi en mal på "hva som er godt nok" slik at det heller ikke fra offentlig hold er gitt en god pekepinn på hva en normalt effektiv bedrift er. Dette utdypes videre i avsnitt 6.3, 6.5 og 8.2.

Det er også store ulikheter i risikoforhold bedrifter og bransjer imellom. Dette påvirker også hvor store ressurser som brukes på å etterleve regelverket. I de tilfeller hvor forskjellene gjør seg gjeldene har vi forsøkt å hensynta dette ved å segmentere i ulike bransjer. Spesielt i byggebransjen er det store ulikheter i etterlevelse. Vi har her lagt til grunn etterlevelsen til de store, seriøse aktørene som prioriterer dette arbeidet høyt og som har god dialog med Arbeidstilsynet i forhold til hvordan de etterlever kravene. Gitt denne forskjellen i etterlevelse, og det vi har lagt til grunn som en normalt effektiv bedrift, kan dette medføre en overvurdering av kostnadene i forhold til hvordan regelverket faktisk blir etterlevd.

Det er kartlagt en rekke flere informasjonskrav for dette regelverksområdet enn det som er oppgitt i tabell 4.1. Grunnen er at kartleggingen har vist at bedriftenes etterlevelse ikke skiller mellom de enkelte informasjonskrav. For eksempel gjør bedriftene én risikovurdering der de hensyntar alle risikomomenter. De skiller for eksempel ikke ut risiko knyttet til støy, vibrasjoner fra maskiner etc. Disse informasjonskravene er derfor lagt inn under det generelle kravet om at bedriftene skal gjennomføre en risikovurdering og dokumentere denne. Det vi derimot har skilt på er arbeidsprosessene knyttet til risikovurdering og hvordan denne skiller seg ut mellom ulike bransjer. Vi har identifisert tre segmenter vi skiller på; byggeplasser, industri og øvrige virksomheter. Førstnevnte er delt i tre kategorier. Vi har i utgangspunktet delt på prosjektkostnad byggeplassene imellom da tilbakemeldinger fra byggenæringen har meldt at dette er den største forklaringsvariabelen for ulike kostnader byggeplasser imellom. Høyere prosjektkostnader tyder på at det er et større bygg som skal settes opp eller at byggeplassen er mer kompleks. Slik sett har vi forsøkt også å hensynta kompleksitet på byggeplass gjennom denne variabelen. Risikovurdering og hvordan dette kravet er ivaretatt beskrives i detalj i avsnitt 5.1.1, 8.3 og 8.8.

De mer spesifikke informasjonskravene som inngår i de overordnede informasjonskravene stammer, som nevnte risikovurdering, som regel fra ulike forskrifter. Kostnaden ved de overordnede informasjonskravene er generelt lagt på den forskriften med den høyeste kostnadsandelen. Slik sett vil kostnadene for noen forskrifter overvurderes i forhold til andre. Det er også noen få tilfeller der informasjonskrav som hører til to ulike departement er slått sammen til ett informasjonskrav. Dette vil tilsvarende gi en skjev kostnads-

fordeling departementene imellom. I denne sammenheng understrekes det derfor at man må se på kostnadene for etterlevelse av regelverket knyttet til HMS-området under ett.

Fastsettelse av populasjoner

En av hovedutfordringene ved fastsettelse av populasjoner og tilhørende ressurser som brukes på de ulike kravene, er mørketallene i forhold til bedrifter som ikke etterlever regelverket eller eventuelt har en lavere grad av etterlevelse enn det som er lagt til grunn.

Det er som nevnt over et stort skille mellom de seriøse aktørene, spesielt i byggebransjen, og de mindre seriøse. Det understrekes her at SKM-metoden måler kostnadene som om alle virksomhetene etterlever regelverket fullt ut. Når regelverket i virkeligheten ikke etterleveres fullt ut vil det oppstå en forskjell mellom de faktiske kostnadene og de målte kostnadene. Slik sett vil de reelle kostnadene overvurderes med denne metoden.

Hoveddelen av populasjonene er innhentet fra Statistisk Sentralbyrå, Oppgaveregisteret, Statens forurensingstilsyn, Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, Produktregisteret og relevante bransjeforeninger.

I HMS-regelverket er det en rekke krav knyttet til byggeplasser – for eksempel pliktene knyttet til å etablere en felles HMS-plan for byggeplassen før arbeidet igangsettes. For disse pliktene har vi valgt å se byggeplassen som populasjonsenheten for å gi et riktigere bilde av kostnadene og hvordan regelverket etterleveres i praksis. I tillegg er det også generelle plikter som gjelder for bedrifter, men som også blir ivaretatt for byggeplassen under ett. Dette gjelder for eksempel risikovurdering. Vi har valgt å legge til grunn 3 ulike prosjektkostnader for å kunne skille på størrelse. Populasjonen for antall byggeplasser er hentet fra Norge Bygges AS (<http://www.norgebygges.no/>) som har en oversikt over alle byggeprosjekt i Norge med tilhørende prosjektkostnad.

DEL 3 - KARTLEGGING AV REGELVERKSOMRÅDET

I denne rapporten er det regelverket knyttet til HMS-området som er målt. Dette regelverksområdet er spredd på fire departementer. I dette kapittelet beskriver vi kartleggingen med tilhørende kostnader for HMS-regelverket samlet før vi i del 4 beskriver kostnadsfordelingen på departementsnivå.

5. Regelverksområdet HMS

5.1 Beskrivelse av regelområdet

Regelverket knyttet til HMS er definert i flere ulike lover og forskrifter. Reglene omfatter sikkerhets- og kvalitetskrav til produksjon, produkter og tjenester. Det stilles også krav til lokaler, verneinnretninger og tilrettelegging av arbeidet for å sikre det ytre miljø og gi trygghet for dem som gjør jobben.

Den overordnede forskriften knyttet til HMS er internkontrollforskriften. Denne forskriften sier at den som leder virksomheten plikter å sørge for systematisk oppfølging av krav regelverket stiller til HMS i sin virksomhet, og dette skal gjøres i samarbeid med arbeidstakerne og deres representanter. Selv om internkontrollen først og fremst er arbeidsgiverens ansvar har alle ansatte både rettigheter og plikter i forbindelse med HMS-arbeidet.

Hensikten med regelverket er å sikre at problemer oppdages og tas hånd om i tide. Rutiner for HMS behøver ikke være særlig omfattende for små bedrifter med liten risiko for brann, forurensing, arbeidsulykker og lignende, men selve kravet til systematisk HMS-arbeid er det samme for alle virksomheter.

Det viktigste med HMS-regelverket er at det gjennomføres tiltak for å sikre arbeidstakernes helse (både fysisk og psykisk) og sikkerhet, samt for det ytre miljø. Men det er deler av HMS-arbeidet som skal dokumenteres skriftlig, og det er dette arbeidet vi altså kartlegger gjennom de informasjonskravene vi har funnet i lovverket.

Hvordan dette skal dokumenteres gjengis videre gjennom mer spesifiserte forskrifter. Mye avhenger av hendelser som kan inntreffe – for eksempel sannsynligheten for akutt forurensing, storulykker og brann. Dersom en bedrift er utsatt for slike risiki stilles det krav til å utarbeide planer som både inneholder rutiner for hvordan slike hendelser skal forebygges og hva som skal gjøres i tilfelle de inntreffer.

Regelverket blir forvaltet av flere myndigheter på både statlig, fylkeskommunalt og kommunalt nivå, men de mest sentrale myndighetene på området er Arbeidstilsynet, Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) og Statens forurensingstilsyn (SFT).

5.1.1 Sammenheng internkontroll og risikovurdering

Som nevnt over er internkontrollforskriften den overordnede forskriften knyttet til HMS. Det som skal dokumenteres skriftlig er gjengitt i forskriftens § 5:

1. Fastsette mål for helse, miljø og sikkerhet
2. Ha oversikt over virksomhetens organisasjon, herunder hvordan ansvar, oppgaver og myndighet for arbeidet med helse, miljø og sikkerhet er fordelt
3. Kartlegge farer og problemer og på denne bakgrunn vurdere risiko, samt utarbeide tilhørende planer og tiltak for å reduseres risikoforholdene
4. Iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav fastsatt i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen
5. Foreta systematisk overvåking og gjennomgang av internkontrollen for å sikre at den fungerer som forutsatt

I de følgende avsnittene beskrives internkontroll og risikovurdering mer i detalj enn hva som gjøres for de øvrige delene av regelverket. Grunnen er at informasjonskravene som hørere inn under disse områdene er meget sammensatte og gjensidig avhengige av hver-

andre. Vi ønsker derfor å gi en bakgrunnsforståelse av hvordan disse pliktene etterleves i praksis og hvilke arbeidsprosesser som inngår i denne etterlevelsen.

Internkontroll

Plikt nr. 1, 2, 4 og 5 gitt i avsnittet over etterleves relativt likt bransjene imellom. Alle skal for eksempel sette opp et mål for HMS-arbeidet. Dette kan være en gitt sykefraværsprosent. Det kan også være konkrete punkter som har kommet frem gjennom medarbeiderundersøkelser og risikovurderinger. Vi har derfor valgt ikke å skille ut egne informasjonskrav knyttet til ulike bransjer slik vi har gjort for risikovurdering, se avsnitt under.

Populasjonsmessig har vi allikevel valgt å skille mellom bygg- og anleggsbransjen og øvrige virksomheter også for denne plikten. Grunnen er at vi har lagt til grunn at denne bransjen har noe høyere grad av systematisk overvåkning av sin internkontroll – det vil si høyere grad av internrevisjoner. Dette fordi feil i denne bransjen kan føre til alvorlige konsekvenser for tredjepart, det vil si brukere av bygg/ anlegg, samt publikum rundt bygg og anlegg, dersom for eksempel bygningsdeler skulle falle ned/ bryte sammen.

Risikovurdering

Punkt 3, jamfør avsnitt 5.1.1 er det som blir kalt risikovurdering. Denne plikten er særdeles avhengig av risikoen virksomheten er utsatt for, og det er derfor stor spredning mellom bransjer i forhold til hvordan denne etterleves.

For å kunne håndtere målingen av denne plikten på en god måte har vi derfor valgt å legge ut risikovurdering som en egen plikt. Dette understøttes for så vidt også i lovverket i det at spesifikke risikovurderinger, for eksempel forbundet med støy eller farlige stoffer, ligger som egne plikter i de mer spesifikke forskriftene.

Som nevnt i avsnitt 4.4 har kartleggingen vist at risikovurdering gjøres som én prosess – uavhengig av antall risikomomenter. Bedriftene gjør for eksempel ikke en enkeltstående risikovurdering knyttet til varmt arbeid, en for vurdering av risiko knyttet til farlige kjemikalier og så videre. Bedriftene, uavhengig av bransje, gjør en overordnet vurdering for så å bore seg dypere ned i risikoelementet dersom det er behov for dette. Det er derfor vi i denne kartleggingen har valgt å legge inn de spesifikke risikovurderingene, som er nevnt i forskrifter som er underordnet internkontrollforskriften, inn i én overordnet risikovurdering målt under internkontrollforskriften. Forklaringsvariabelen i forhold til hvordan denne plikten etterleves ligger i ulike risikonivå bedrifter og bransjer imellom, og vi har derfor valgt å segmentere på bransjer for å gi et best mulig bilde av arbeidsprosessene med tilhørende kostnader for risikovurdering. Denne segmenteringen resulterte i følgende tre plikter:

- Plikt for virksomhet til å kartlegge farer og risiko ved arbeidsplassen, byggeplasser
- Plikt for virksomhet til å kartlegge farer og risiko ved arbeidsplassen, industri
- Plikt for virksomhet til å kartlegge farer og risiko ved arbeidsplassen, øvrig

Bygge og anleggsbransjen er en bransje som er utsatt for stor risiko. Men det er ute på byggeplass denne risikoen oppstår. Derfor er det også på byggeplass denne risikovurderingen foregår. Risikovurderingen blir ivaretatt av prosjektledelsen og de dedikerte HMS-ressursene knyttet til byggeplassen, ikke de enkelte bedriftene. Vi har derfor valgt å benytte byggeplass som populasjon for å måle kostnadene forbundet med risikovurdering for denne bransjen.

Industri er også en risikofylt bransje som må legge relativt mye ressurser inn i det å gjøre risikovurderinger. Denne er derfor skilt ut som et eget segment i forhold til måten denne bransjen løser denne plikten på. I denne populasjonen inngår også jordbruk, skogbruk og verksteder da risikonivået og etterlevelsen av regelverket er relativt likt i disse bransjene.

Mindre risikoutsatte virksomheter, for eksempel kontorvirksomheter og varehandel, har en langt mindre ressurskrevende måte å etterleve kravet på da det ikke er mange farlige arbeidsprosesser som må gjennomgås og vurderes. Ofte er de største risikomomentene i disse typer virksomheter statiske arbeidsstillinger og det psykososiale arbeidsmiljøet. Det

gjøres som regel en risikovurdering i året i form av en vernerunde med noen skriftlig etterarbeid. Ettersom de mest risikofylte arbeidsoperasjonene for bygg og anleggsbransjen ivaretas på byggeplass inngår også bygg- og anleggsbransjen i denne kategorien. Det er da kontorarbeidsplassene som blir vurdert, og disse anses dermed som vanlige kontorarbeidere i risikosammenheng.

Grad av risiko øker også med størrelse da det som regel er større virksomheter som gjør de farligere arbeidsprosessene. Interaksjoner mellom flere aktører medfører også risiko i seg selv. Av dette følger at makrobedriftene bruker mer tid på risikovurdering enn mikrobedriftene.

En risikovurdering for den mest risikoutsatte bransjen, bygg- og anleggsbransjen, inneholder følgende elementer:

- Overordnet risikovurdering
  - Her vurderes de overordnede risikomomentene som kan inntreffe på arbeidsplassen – det være seg på byggeplass, i industribedrifter eller øvrige bedrifter.
- ROS-analyse
  - Denne analysen går ut på å sette opp en risikomatrix over de risikomomentene som er funnet ved den overordnede risikovurderingen. Det vurderes her hvor stor en eventuell skade knyttet til en hendelse/ arbeidsoperasjon vil utgjøre og hvor stor sannsynligheten er for at denne skaden skal inntreffe. Hvis skaden er relativt liten dersom hendelsen inntreffer, eller dersom sannsynligheten for at hendelsen skal inntreffe er liten, vurderes nødvendigheten av tiltak som lav (hendelsen blir markert som grønn). Med økte konsekvenser av skaden eller stigende sannsynlighet for at skaden inntreffer blir hendelsene vurdert til gul/ rød der fargen indikerer nødvendigheten av tiltak for å redusere risikoen knyttet til den enkelte hendelse/ arbeidsoperasjon.
- Sikker-jobb-analyse (SJA)
  - For risikofylte arbeidsoperasjoner skal det gjennomføres en SJA. Dette kan for eksempel være ved løfteoperasjoner på en byggeplass. Utfører skal da gå igjennom hvilke hendelser som kan inntreffe ved den spesifikke jobben og hvilke tiltak som må iverksettes for å reduseres eventuell risiko før jobben kan starte.
- Rapport om uønsket hendelse (RUH)
  - Et verktøy for å minimere risiko og hindre ulykker før de inntreffer er rapport om uønskede hendelser. Dette er rapporter alle arbeidstakere på byggeplassen skal skrive dersom de ser brudd på sikkerhetsforskriftene som gjelder for byggeplassen. Dette kan være at man ser arbeidere på byggeplassen uten hjelm, at et sikringsgjerdet ikke er satt opp slik det skal eller små ulykker (som kutt i fingeren etc). Det er en klar sammenheng mellom antall RUH og tid brukt på sikker-jobb-analyse/ risikovurdering, samt mellom antall RUH og antall ulykker/ uhell på byggeplass. Jo flere RUH, jo mindre tid er det nødvendig å bruke på de øvrige elementene, og jo færre ulykker oppstår.
- Vernerunde
  - Dette punktet er målt ulikt mellom de tre segmentene. For bygg og anlegg og industri har vi kun tatt med referatskrivingen etter vernerunder. For øvrige bedrifter har vi også tatt med selve vernerunden da store deler av risikovurderingen faktisk gjøres på denne vernerunden.

Pliktene knyttet til henholdsvis industri og øvrige virksomheter er videre utdypet i avsnitt 8.3 og 8.8.

Industri er den bransjen med nest høyest risiko slik vi har definert det i denne kartleggingen. Denne bransjen følger de samme prosessene som over, bortsett fra rapport om uønsket hendelse. I denne bransjen er det mer standard arbeidsprosesser, mens det på byggeplasser er stadig skiftende arbeidsplasser og prosjekter. Det er derfor enklere å ha

fastsatte rutiner som skal følges på industriarbeidsplasser, og rapport om uønsket hendelse anses ikke som nødvendig for å ivareta sikkerheten på en god måte.

Den siste populasjonen utgjøres av de øvrige virksomhetene. Virksomhetene som inngår i denne populasjonen gjennomfører kun en vernerunde med en påfølgende oppsummering som fungerer som en overordnet risikovurdering. Dette fordi risikonivået anses som lavt, samtidig som at risikoen arbeidstakerne utsettes for i større grad er på individnivå og derfor enklere avdekkes gjennom en vernerunde. For eksempel er det vanskelig å gjøre en generell risikovurdering av det psykososiale arbeidsmiljøet da dette kan være veldig personavhengig.

Hvilke elementer som inngår i risikovurderingen for de tre kategoriene kan illustreres med følgende figur:

Figur 5.1 – Elementer i risikovurdering fordelt på bransjer

	Bygg og anlegg	Industri	Øvrige
Overordnet risikovurdering	Ja	Ja	Ja
ROS-analyse	Ja	Ja	Nei
Sikker-jobb-analyse (SJA)	Ja	Ja	Nei
Rapport om uønsket hendelse (RUH)	Ja	Nei	Nei
Vernerunde	Kun referat	Kun referat	Vernerunde og referat

Etterlevelsen for segmentene industri og øvrige virksomheter detaljeres nærmere i henholdsvis avsnitt 8.3 og 8.8.

Etterlevelse av pliktene

Det er viktig å understreke at pliktene som ligger under internkontrollforskriften, inkludert risikovurdering, er meget integrert. Det bør de også være ettersom de fem nevnte punktene underbygger hverandre og sikrer at det utarbeides mål, at målene settes ut i livet, at disse følges opp og at de fornyes systematisk med mål om stadig forbedring. Ved eventuelle forenklinger og/ eller endring av teksten i forskriften må denne gjensidige avhengigheten hensyntas da endringer i en plikt kan påvirke etterlevelsen av andre plikter.

5.2 Samlede administrative kostnader for HMS-området

I dette avsnittet presenteres de aggregerte kostnadene for regelverksområdet HMS samlet sett, og i tabellen under vises de samlede administrative kostnadene for HMS-regelverket under ett med angivelse av hvor stor prosentandel regelverket knyttet til de fire ulike departementene utgjør av den totale kostnaden, samt hvordan kostnaden fordeler seg på henholdsvis A-, B- og C-kategorisering (se under for forklaring av disse tre kategoriseringene):

Tabell 5.2 – Samlede administrative kostnader for HMS-området

Departement	Adm. kost. (i mill. kr)	Adm. kost. (i prosent)	ABC-regulering		
			A (%)	B (%)	C (%)
Arbeids- og inkluderingsdepar-	2 588	97,3	0	4	96

Departement	Adm. kost. (i mill. kr)	Adm. kost. (i prosent)	ABC-regulering		
			A (%)	B (%)	C (%)
<i>tementet</i>					
<i>Miljøverndepartementet</i>	29,7	1,1	44	0	56
<i>Justis- og politidepartementet</i>	39,9	1,5	0	19	81
<i>Fiskeri- og kystdepartementet</i>	2,9	0,1	0	0	100
Totalt for regelverksområdet	2 660	100	0,5	6,6	92,9

Tabellen over viser at lovgivningen under HMS-regelverksområdet samlet pålegger bedrifter administrative kostnader på cirka 2 660 millioner kroner årlig. Som det også fremgår av tabellen over kan 92,9 prosent av de administrative kostnadene henføres til C-regulering, som er opplysninger som utelukkende følger av nasjonale lover og forskrifter. Rundt 6,6 prosent av de administrative kostnadene kan henføres til B-regulering, som er en følge av EU-regler og øvrige internasjonale forpliktelser, men der kun formålet vil være formulert i de internasjonale regler og hvor det er opp til medlemslandene å formulere de krav til opplysninger bedriftene skal levere. Kun en liten andel av de administrative kostnadene (cirka 0,5 prosent) stammer fra opplysninger som helt og holdent er en følge av EU-regler og øvrige internasjonale forpliktelser. Oppsummert betyr dette at cirka 92,9 prosent av lovgivningen under regelverksområdet HMS er lovgivning Norge i utgangspunktet har all innflytelse over, mens det resterende regelverk også er underlagt andre land.

5.3 Topp- 10 mest kostnadskrevende regelverk å etterleve for næringslivet

I dette avsnittet presenteres de administrative kostnadene for de to lovene og de 31 forskriftene som inngår i kartleggingen under HMS-regelverksområdet. Tabellen under viser de ti mest kostnadskrevende lovene og forskriftene under HMS-regelverksområdet. Den viser også hvor stor andel de ulike lovene/ forskriftene utgjør av total kostnaden for HMS-regelverket, samt tilhørende A-, B-, C-kategorisering.

Tabell 5.3 – Topp 10 mest kostnadskrevende lover/ forskrifter for HMS-regelverksområdet

Departement	Lover/forskrifter		Adm. kost. (i mill. kr)	Andel av samlede kostnader (%)	ABC-regulering (%)		
					A	B	C
AID	LOV-2005-06-17-62	Arbeidsmiljøloven	1 179	44	0	0	100
AID	FOR-1996-12-06-1127	Internkontrollforskriften	1 030	39	0	0	100
AID	FOR-1998-06-26 nr 608	Forskrift om bruk av arbeidsutstyr	147	6	0	100	0
AID	FOR-2003-06-30-911	Forskrift om eksplosjonsfarlige atmosfærer	90	3	0	0	100
AID	FOR-1994-04-21-333	Forskrift om verne- og helsepersonale	64	2	0	0	100
AID	FOR-1995-04-21-377	Byggherreforskriften	57	2	0	37	63
JD	FOR-2002-06-26-847	Forskrift om brannforebygging	31	1	0	0	100
MD	FOR-2004-06-01-931	Forurensningsforskriften	21	1	25	0	75
AID	FOR-2000-04-14-412	Stoffkartotekforskriften	9	0	0	0	100
JD	FOR-2005-06-17-672	Storulykkeforskriften	7	0	0	100	0
	I alt for inndelingen		2 636	99	41	99	99
	Totalt for HMS-regelverksområdet		2 660	100	0,5	6,6	92,9

De totale kostnadene for HMS-regelverksområdet utgjør som nevnt 2 660 millioner kroner. De ti mest kostnadskrevede lovene og forskriftene utgjør til sammen 2 636 millioner kroner. Dette utgjør 99 prosent av de totale kostnadene.

Arbeidsmiljøloven har en total kostnad på 1 179 millioner kroner, noe som alene utgjør 44 prosent av de totale kostnadene for HMS-regelverksområdet. Av disse kostnadene kan 100 prosent henføres til C-regulering, som er opplysninger som utelukkende følger av nasjonale lover og forskrifter.

Internkontrollforskriften har den nest største kostnaden for regelverksområdet med 1 030 millioner kroner. Dette utgjør 39 prosent av de samlede kostnadene for regelverksområdet samlet. Igjen kan 100 prosent av kostnadene henføres til C-regulering.

Neste på listen er **forskrift om bruk av arbeidsutstyr**. Kostnaden utgjør totalt 147 millioner kroner, noe som utgjør 6 prosent av de samlede kostnadene for regelverksområdet. Av disse kan 100 prosent henføres til B-regulering, som altså er en følge av EU-regler og øvrige internasjonale forpliktelser, men der kun formålet vil være formulert i de internasjonale regler og hvor det er opp til medlemslandene å formulere de krav til opplysninger bedriftene skal levere.

Videre finner vi **forskrift om eksplosjonsfarlige atmosfærer**. Denne forskriften har en total kostnad på 90 millioner kroner, noe som utgjør 3 prosent av de totale kostnadene. Også for denne forskriften kan 100 prosent av kostnadene henføres til C-regulering.

Neste på listen er **forskrift om verne- og helsepersonale** med en kostnad på 64 millioner kroner. Dette utgjør 2 prosent av de totale kostnadene. Igjen kan 100 prosent av kostnaden henføres til C-regulering.

Som den sjette mest kostnadskrevede loven/ forskriften finner vi **byggherreforskriften**. Denne beløper seg til 57 millioner kroner og utgjør da cirka 2 prosent av det samlede kostnadsbildet. Av dette beløpet kan 63 prosent henføres til C-regulering og 37 prosent til B-regulering.

Forskrift om brannforebygging følger så med en kostnad på 31 millioner kroner. Dette utgjør totalt 1 prosent av de totale kostnadene, og 100 prosent av kostnadene kan henføres til C-regulering.

Med en kostnad på 21 millioner kroner følger **forurensingsforskriften**. Dette utgjør i overkant av ca en halv prosent av de totale kostnadene. Cirka 75 prosent av kostnadene kan henføres til C-regulering. De resterende 25 prosent kan henføres til A-regulering der kostnadene stammer fra opplysninger som helt og holdent er en følge av EU-regler og øvrige internasjonale forpliktelser.

Videre følger **stoffkartotekforskriften** med en kostnad på 9 millioner kroner. Dette utgjør cirka 0,2 prosent av de totale kostnadene. 100 prosent av kostnaden kan henføres til C-regulering.

Sist på listen over de ti mest kostnadskrevede lovene/ forskriftene kommer **storulykkesforskriften**. Denne har en kostnad på 7 millioner kroner og utgjør også cirka 0,2 prosent av de totale kostnadene for HMS-regelverksområdet. 100 prosent av kostnaden kan henføres til B-regulering.

Som tidligere nevnt inngår to lover og 31 forskrifter i kartleggingen. Det vil si at de resterende 23 lovene/ forskriftene utgjør en forsvinnende liten del av de totale kostnadene knyttet til HMS-regelverksområdet da kostnadene for de nevnte lovene/ forskriftene utgjør 99 prosent av total kostnaden.

5.4 Topp-10 mest kostnadskrevende informasjonskrav å etterleve for næringslivet

Dette avsnittet gir en presentasjon av de ti mest kostnadskrevende informasjonskravene under HMS-regelverksområdet. Totalt sett utgjør de ti mest kostnadskrevende informasjonskravene som er presentert i tabellen under 95,1 prosent av de samlede administrative kostnadene for HMS-regelverksområdet. Disse ti er presentert i tabellen under, og igjen er det angitt hvor stor del av den totale kostnaden for HMS-regelverksområdet de ulike pliktene utgjør, samt tilhørende A-, B-, C-kategorisering.

Tabell 5.4 – Topp 10 mest kostnadskrevende informasjonskrav for HMS-regelverksområdet

Departement	Lov/forskrift	Informasjonskrav	Adm. kost (i mill. kr)	Andel av samlede kostnader (%)	ABC-regulering (%)		
					A	B	C
AID	Arbeidsmiljøloven	Plikt for arbeidsgiver å gi arbeidstaker skriftlig oppgave over beregningsmåte for lønn, beregningsgrunnlaget for feriepenger og trekk som er foretatt	922	35	0	0	100
AID	Internkontrollforskriften	Plikt for virksomheter å utøve og dokumentere internkontroll som er nødvendig for å etterleve krav i henhold til regelverket	508	19	0	0	100
AID	Internkontrollforskriften	Plikt for virksomhet til å kartlegge farer og risiko ved arbeidsplassen, industri	458	17	0	0	100
AID	Arbeidsmiljøloven	Plikt for arbeidsgiver å føre oversikt over brukt arbeidstid blant ansatte	158	6	0	0	100
AID	Forskrift om bruk av arbeidsutstyr	Plikt for arbeidsgiver til å gjennomføre sakkyndig kontroll av arbeidsutstyr, og oppbevare dokumentasjonen vedrørende kontrollene og tilgjengeliggjøre denne	137	5	0	100	0
AID	Forskrift om eksplosjonsfarlige atmosfærer	Plikt for arbeidsgiver til å utarbeide skriftlig arbeidstillatelse når eksplosjonsverndokumentet krever dette	81	3	0	0	100
AID	Forskrift om verne- og helsepersonale	Plikt for arbeidsgiver å samarbeide med verne- og helsepersonale om utarbeidelse av dokumentasjon angående arbeidet til verne- og helsepersonellet	64	2	0	0	100
AID	Internkontrollforskriften	Plikt for virksomhet til å kartlegge farer og risiko ved arbeidsplassen, øvrig	52	2	0	0	100
AID	Byggherreforskriften	Plikt for koordinator å føre daglig oversiktsliste for byggeplassen	36	1	0	0	100
JD	Forskrift om brannforebygging	Plikt for eier av særskilt brannobjekt til å dokumentere for tilsynsmyndighetene at brannsikkerheten er tilfredsstillende	31	1	0	0	100
I alt for inndelingen			2 446	92	0	77	93
Totalt for HMS-regelverksområdet			2 660	100	0,5	6,6	92,9

Det klart mest kostnadskrevende informasjonskravet er **plikt for arbeidsgiver å gi arbeidstaker skriftlig oppgave over beregningsmåte for lønn, beregningsgrunnlaget for feriepenger og trekk som er foretatt**. Kostnaden for dette kravet utgjør alene 922 millioner kroner. Dette utgjør 35 prosent av totalkostnaden for HMS-regelverksområdet.

100 prosent av kostnaden kan henføres til C-regulering. Den høye totalkostnaden skyldes at dette er et krav som rammer alle virksomheter med ansatte. I 2006 utgjorde dette til sammen 121 145 virksomheter. Etterlevelsen av informasjonskravet er gjentakende da dette gjøres 12 ganger pr år. Videre kan det påpekes at virksomheter som outsourcer arbeidet ved beregning og utskriving av lønnslipp får en høy årlig anskaffelse.

Det nest dyreste kravet er **plikt for virksomheter å utøve og dokumentere internkontroll** som er nødvendig for å etterleve krav i henhold til regelverket som utgjør 508 millioner kroner. Dette utgjør 19 prosent av totalkostnadene for dette regelverksområdet, og 100 prosent av kostnaden kan henføres til C-regulering. Den høye kostnaden skyldes at dette er et krav som rammer alle virksomheter.

Neste på listen er **plikt for virksomhet til å kartlegge farer og risiko ved arbeidsplassen, industri** – det vil si risikovurdering for industribedrifter. Se avsnitt 5.1.1 for nærmere forklaring om hvordan internkontrollforskriften og risikovurdering for de tre ulike populasjonene vi har valgt er integrert med hverandre. Kostnaden til dette kravet er på 458 millioner kroner, noe som utgjør 17 prosent av totalkostnaden. Videre kan 100 prosent av kostnaden henføres til C-regulering. Arbeidet med å gjøre en risikovurdering for risikoutsatte industribedrifter er tidkrevende, og det er grunnen til at kostnaden blir såpass høy.

Videre følger **plikt for arbeidsgiver å føre oversikt over brukt arbeidstid blant ansatte**. Denne kostnaden beløper seg til 158 millioner kroner og utgjør 6 prosent av totalkostnaden. Dette er også en kostnad som rammer alle virksomheter og derfor har en høy populasjon. Hele kostnaden kan henføres til B-regulering.

Plikt for arbeidsgiver til å gjennomføre sakkyndig kontroll av arbeidsutstyr, og oppbevare dokumentasjonen vedrørende kontrollene og tilgjengeliggjøre denne følger så. Kostnaden for denne plikten er 137 millioner kroner. Dette utgjør 5 prosent av de totale kostnadene. Det er en rekke utstyr som må sertifiseres. Vi har her kun tatt med kostnaden ved å bestille kontrollene, møte kontrolløren og kontrollere/ arkivere sertifikatene for utstyret. Slik sett ville denne kostnaden vært langt høyere dersom vi også tok med den eksterne kostnaden for sertifiseringen, men det å ha godkjent arbeidsutstyr har vi her definert som innholdskrav og derfor kun tatt med administreringen av innholdskravet som administrativ kostnad.

Videre følger **plikt for arbeidsgiver til å utarbeide skriftlig arbeidstillatelse når eksplosjonsverndokumentet krever dette**. Kravet beløper seg til 81 millioner kroner og utgjør cirka 3 prosent av den totale kostnaden. Dette kravet rammer alle virksomheter som arbeider innen eksplosjonsfarlige atmosfærer. Dokumentet må utarbeides for hver arbeidsoperasjon i eksplosjonsfarlige atmosfærer, og det er dette som drar kostnaden opp.

Neste krav er **plikt for arbeidsgiver å samarbeide med verne- og helsepersonalet om utarbeidelse av dokumentasjon angående arbeidet til verne- og helsepersonellet**. Dette kravet medfører en kostnad på 64 millioner kroner. Dette utgjør 2 prosent av den totale kostnaden. Dette kravet gjelder for virksomheter innen bygg og anlegg, produksjon, verksted/ handel med drivstoff, hotell- og restaurantvirksomheter, skogbruk og transport. Det er kun kostnadene ved å bestille tjenesten, samt interne møter med bedriftshelsetjenesten som er tatt med – ikke selve kostnaden ved å kjøpe/ ha denne tjenesten i bedriften.

Plikt for virksomhet til å kartlegge farer og risiko ved arbeidsplassen, øvrig er neste krav på listen. Denne kostnaden utgjør 52 millioner kroner, noe som tilsvarer cirka 2 prosent av de totale kostnadene. Det henvises til punkt to og tre på denne listen, samt avsnitt 5.1.1 for nærmere forklaring om hvordan internkontrollforskriften og risikovurdering for de tre ulike populasjonene vi har valgt er integrert med hverandre.

Nest nederst på denne listen finner vi **plikt for koordinator å føre daglig oversiktsliste for byggeplassen**. Kostnaden beløper seg til 36 millioner kroner, noe som utgjør cirka 1

prosent av de totale kostnadene. Dette er en plikt som kun gjelder byggeplasser, men til gjengjeld er dette en liste som skal føres daglig for alle arbeidstakerne på byggeplass, noe som gjør den kostbar.

Det siste kravet på listen er **plikt for eier av særskilt brannobjekt til å dokumentere for tilsynsmyndighetene at brannsikkerheten er tilfredsstillende**. Denne kostnaden utgjør 31 millioner kroner, noe som tilsvarer i underkant av 1 prosent av den totale kostnaden. Denne plikten gjelder kun for særskilte brannobjekt, men det tar cirka et dagsverk å følge tilsynet på denne inspeksjonen. Derav den relativt høye kostnaden.

Til sammen utgjør kostnaden for de topp ti mest kostnadskrevende informasjonskravene 2 446 millioner kroner. Dette utgjør cirka 92 prosent av de totale kostnadene for HMS-regelverksområdet. De resterende 128 informasjonskravene som ikke kommer med blant de topp 10 mest kostnadskrevende kravene utgjør da 8 prosent av den totale kostnaden.

I kapittel 8 blir det gitt en mer detaljert beskrivelse av de ti mest kostnadskrevende informasjonskravene, samt en redegjørelse for kostnadsberegningen. For de øvrige informasjonskravene henvises det til Nærings- og handelsdepartementets kartleggingsdatabase over samtlige informasjonskrav som inngår i kartleggingen.

5.5 Fordelinger av de samlede administrative kostnadene

I dette avsnittet ser vi nærmere på de totale administrative kostnadene og deler dem inn i henhold til en rekke parametere. Hensikten med dette er å synliggjøre egenskaper ved informasjonskravene og illustrere hvilke type administrative aktiviteter som er kostnadsdrivende. Tabellen under viser fordeling av kostnadene på henholdsvis type kostnad, type informasjonskrav, søknader til det offentlige og type opplysninger. Den administrative kostnaden knyttet til de ulike parametrene, samt andelen av de samlede kostnadene for HMS-regelverket for de ulike parametrene angis også.

5.5.1 Fordeling totale administrative kostnader på ulike kartleggingsparametere

Tabell 5.5 – Totale administrative kostnader fordelt på ulike kartleggingsparametere

Kartleggingsparametere	Egenskaper	Adm. kost (i mill. kr)	Andel av samlede kostnader (%)	Andel av totale kostnader (%) for regelverksområdet HMS
Type kostnad	Intern tidsbruk	2 129,6	80,1 %	100 %
	Eksterne tjenester	508,7	19,1 %	
	Andre anskaffelser	21,8	0,8 %	
Type informasjonskrav	Rapportering til myndighet	70,6	2,7 %	100 %
	Opplysninger til tredje part	937,7	35,2 %	
	Dokumentasjon	1 651,8	62,1 %	
Søknader til det offentlige	Offentlig støtte	0,0	0 %	0 %
	Tillatelse	2,2	0 %	
Typer opplysninger	Grunndata	96,0	3,6 %	100 %
	Produksjon	10,8	0,4 %	
	Drift	14,9	0,6 %	
	Sysselsetting	1 954,1	73,5 %	
	Økonomiske data	0,0	0,0 %	
	Annen aktivitet (håndtering av IK)	584,2	22,0 %	

Type kostnad

I kartleggingen av administrative kostnader benyttes tre ulike kostnadsparametere for å beregne den totale kostnaden som oppstår som følge av et lovfestet informasjonskrav. Kostnadstypene består av intern tidsbruk i den berørte bedrift, kostnader ved ekstern bistand og andre fysiske anskaffelser.

Intern tidsbruk består av interne medarbeideres tidsforbruk sett i sammenheng med hvilken timelønn denne medarbeideren har. De interne timelønninger tar utgangspunkt i Statistisk Sentralbyrås (SSB) lønnstatistikk for 2005. I tillegg er det benyttet en overhead sats på 25 prosent på timelønnen for alle medarbeidergrupper med mindre spesielle forhold tilsier noe annet. Overheaden for den enkelte medarbeider er de kostnadene som påløper ut over de direkte lønnskostnadene. Overheaden dekker kostnader i forbindelse med faste administrasjonskostnader, det vil si utgifter til kontor (husleie eller bygningsavskrivninger), telefon, varme, el, IT-utstyr mm. Også sykefravær inngår i overheaden.

Kartleggingen av administrative kostnader under regelverksområdet HMS viser at intern tidsbruk utgjør 80,1 prosent av de totale kostnadene. Den høye andelen viser at regelverksområdet i stor grad blir håndtert internt. Den eksterne kostnaden utgjør 19,1 prosent av de totale kostnadene. Denne kostnaden er så å si utelukkende knyttet til plikt for arbeidsgiver å gi arbeidstaker skriftlig oppgave over beregningsmåte for lønn, beregningsgrunnlaget for feriepenger og trekk som er foretatt. Den eksterne kostnaden for dette kravet er da knyttet til at bedrifter outsourcer oppgaven med å føre lønn og utarbeide tilhørende dokumentasjon. Det er kun cirka 0,8 prosent av kostnadene som henføres til anskaffelser. Disse består blant annet porto og outsourcing av trykking og utarbeidelse av diverse informasjon fra virksomheter som kan rammes av storulykker til naboer og omkringliggende virksomheter som kan påvirkes og rammes av storulykker.

Type informasjonskrav

Standardkostnadsmodellen har som formål å finne frem til informasjonskrav i regelverket og kartlegge de administrative kostnadene næringslivet har ved å fremskaffe og eventuelt rapportere opplysninger til det offentlige eller til en tredje part, samt plikter til å oppbevare dokumentasjon. Et informasjonskrav medfører altså ikke nødvendigvis at bedriftene skal sende inn informasjonen til en offentlig myndighet. Det kan også være snakk om informasjon som bedrifter skal ha liggende og fremvise på anmodning. Det avgjørende er om kravet er hjemlet i regelverket, ikke hvorvidt det er en offentlig myndighet eller en annen som er mottaker av informasjonen.

Type informasjonskrav er en indikator som beskriver hvilke av overnevnte kategorier informasjonskravet hører hjemme i. Kartlegging av HMS-regelverksområdet viser at dokumentasjon og informasjon til tredjepart utgjør de største kostnadene. Når det gjelder dokumentasjon så er dette i stor grad knyttet til det å dokumentere internkontroll, inkludert risikovurdering, samt generelt sett dokumentere at virksomhetene etterlever regelverket. Dette skal i liten grad sendes inn til myndighetene – det sjekkes heller med jevnlig tilsyn hos utvalgte bedrifter. Kostnadene knyttet til dette er på 1 651,8 millioner kroner, noe som utgjør 62,1 prosent av kostnadene. Opplysning til tredjepart kan i all hovedsak forklares med "Plikt for arbeidsgiver å gi arbeidstaker skriftlig oppgave over beregningsmåte for lønn, beregningsgrunnlaget for feriepenger og trekk som er foretatt" der arbeidsgiver gir informasjon til sine arbeidstakere. Kostnadene knyttet til dette utgjør 937,7 millioner kroner, noe som utgjør 35,2 prosent av kostnadene. Innberetning til myndighetene, det vil si informasjon som må sendes inn til myndighetene, utgjør 70,6 millioner kroner tilsvarende 2,7 prosent av kostnadene.

Søknader til det offentlige

I kartleggingen av administrative kostnader anses også søknad om ulike typer tillatelser og offentlig støtte som informasjonskrav. Det kan være søknad om tillatelse til å drive forurensende virksomhet eller en søknad om refusjon ved innsamling av miljøfarlige stoffer. Gjennomgangen av regelverket under HMS-området viser at kostnadene for dette kun er på 2,2 millioner kroner, noe som utgjør cirka 0,08 prosent av de totale kostnadene. Dette er i hovedsak søknader om å drive virksomhet med farlige stoffer, drive forurensende virk-

somhet og behandling av ulike typer avfall. Det er kun registrert to søknader i 2006 knyttet til refusjon i de informasjonskravene som omhandler dette – derfor er denne kostnaden tilnærmet null.

Type opplysninger

Strukturen i SKM medfører at det enkelte informasjonskrav består av en rekke opplysninger som representerer de ulike informasjonselementene som inngår i pliktene. De identifiserte kravene til opplysninger skal videre deles inn etter hvilken type opplysninger som skal fremskaffes, oppbevares eller rapporteres inn. Hensikten med denne kategoriseringen er å finne mulige tiltaksområder for forenkling og samordning. Inndelingen medfører at man kan identifisere hvorvidt informasjonen som kreves kan fremskaffes på andre måter, f. eks. hvor foretaksinformasjon kan hentes fra foretaksregisteret eller økonomiske data fra årsregnskapet. Følgende opplysningstyper er benyttet:

Tabell 5.6 – Opplysningstyper

Grunndata	Opplysninger om selve enheten, herunder opplysninger som identifiserer bedriften, struktur og organisasjon, eierforhold, adresseinformasjon, juridiske forhold med mer.
Økonomiske data	Opplysninger om økonomiske forhold.
Syssetsetting	Opplysninger om arbeidskraft og arbeidsforhold.
Produksjon	Opplysninger om produksjon i form av ikke-økonomiske begreper. Med produksjon menes her prosessen som omdanner produksjonsfaktorer til varer og tjenester.
Drift	Opplysninger om driften av enheten i form av ikke-økonomiske begreper. Med driftsopplysninger menes alle aktiviteter som er nødvendige for å holde en virksomhet i gang uavhengig av produksjonsnivå
Annen aktivitet	Denne opplysningstypen benyttes for opplysningen "Håndtering av IK" Formålet med denne opplysningen er å fange tidsforbruk og aktiviteter som angår hele informasjonskravet som for eksempel kopiering av et skjema, arkivering av en rapport og frankering av et brev.

Den type opplysning det knytter seg absolutt høyest kostnader til er opplysninger om syssetsetting. Kostnaden for denne opplysningen utgjør 1 954,1 millioner kroner, noe som utgjør 73,5 prosent av totalkostnaden. Dette er ikke overraskende ettersom vi her undersøker HMS-regelverket. Informasjonskravene retter seg i høy grad om informasjonsplikter knyttet til de ansatte i bedriftene.

Kostnaden for opplysningen annen aktivitet (håndtering av IK) er relativt høy med 584,2 millioner kroner og en andel på 22 prosent av totalkostnaden. Innholdet i denne opplysningstype er tverrgående aktiviteter som berører hele informasjonskravet. Eksempler på dette er kopiering og arkivering av et dokument, pålogging og innsending av et skjema i Altinn. Generelt kan man si at dette utgjør den praktiske håndteringen av informasjonskravet, som ikke gir noen verdi i forhold til informasjonskravets intensjon. Hovedårsaken til at denne opplysningen er såpass kostnadskrevende er at det for en rekke krav, for eksempel plikt til å sertifiseres arbeidsutstyr, nettopp er organiseringen av sertifiseringen, ikke selve sertifiseringen, som er regnet som administrativ kostnad.

Kostnaden knyttet til grunndata er relativt lav – 96,0 millioner kroner. Dette tilsvarer 3,6 prosent av de samlede kostnadene. Dette er kostnader knyttet til det å fylle inn opplysninger om bedriften i diverse dokumentasjon, søknader etc. Kostnadene for opplysninger om drift og produksjon er henholdsvis 14,9 millioner kroner og 10,8 millioner kroner. Dette utgjør henholdsvis 0,6 prosent og 0,4 prosent av kostnadene.

5.6 Totale administrative kostnader fordelt på bedriftsstørrelse

I kartleggingen av administrative kostnader er segmenteringen av bedrifter ut fra hvordan regelverket håndteres et sentralt element. Segmenteringen skal sikre at kompleksiteten i hvordan bedriftene forholder seg til regelverket blir tatt hensyn til. Det kan være forskjellige variabler som medfører bestemte arbeidsprosesser, men en hovedregel i kartleggingen er at det er skillett mellom mikrobedrifter og makrobedrifter. I tabellen under vises totale kostnader for henholdsvis mikrobedrifter og makrobedrifter med tilhørende andel av de samlede kostnadene for HMS-regelverksområdet.

Tabell 5.7 – Totale administrative kostnader fordelt på bedriftsstørrelse

Bedriftsstørrelse	Adm. kost (i mill. kr)	Andel av samlede kostnader (%)
Mikro (0-4 ansatte)	865,7	32,5 %
Makro (5 – mer)	1 794,4	67,5 %
Totalt	2 660,1	100 %

Norsk næringsliv besto per 1.1.2006 av 315 241 foretak³. Av disse er omtrent to tredjedeler små foretak med eier som eneste sysselsatte. Strukturen i norsk næringsliv medfører at størsteparten av bedriftene befinner seg i kategorien mikrobedrifter. En rekke av kravene for dette regelverksområdet er rettet mot arbeidsgiver – det vil si for foretak med ansatte. Dette utgjorde totalt 170 525⁴ bedrifter der 71 prosent av disse bedriftene var mikrobedrifter og 29 prosent makrobedrifter. Til tross for dette påføres mikrobedriftene kun 32,5 prosent av den totale administrative byrden i denne kartleggingen. I kostnader utgjør dette for 865,7 millioner kroner. For makrobedrifter utgjør kostnaden totalt 1 794,4 millioner kroner, noe som da utgjør 67,5 prosent. Forklaringen ligger i det at spesielt risiko for skader og større ulykker øker med størrelsen på bedriften. Det er relativt mer komplisert å gjøre en risikovurdering for en stor industribedrift med mange ansatte og en stor maskinpark enn en bedrift med to ansatte og liten maskinpark. Videre er det en god del kostnader som kan henføres per arbeidstaker i en bedrift slik at disse kostnadene øker mer eller mindre lineært i forhold til antall ansatte. I bedrifter med ansatte var det 1 271 147 ansatte i makrobedrifter og 148 558 ansatte i mikrobedrifter i 2006. Dette gjør at kostnadene for makrobedriftene blir langt høyere enn for mikrobedriftene.

5.6.1 Totale administrative kostnader fordelt på type administrative aktiviteter

I tabellen under vises fordelingen av kostnadstypen intern tidsbruk på ulike aktiviteter. Se under for forklaring av de ulike aktivitetene.

Tabell 5.8 – Kostnader fordelt på administrative aktiviteter

Type administrativ aktivitet	Adm. kost i mill. kr.	Andel av samlede kostnader (%)	Type informasjonskrav		
			Rapportering til myndighet	Opplysning tredje part	Dokument.
Beregning	185,5	7 %	0 %	57 %	43 %
Beskrivelse	725,2	27 %	3 %	1 %	95 %
Eksterne møter	104,6	4 %	18 %	0 %	82 %
Fremhenting av informasjon	215,8	8 %	6 %	41 %	53 %
Gjøre seg kjent med informasjonsforpliktelsen	0,4	0 %	82 %	9 %	9 %
Interne møter	515,6	19 %	1 %	0 %	99 %

³ Kilde: Orakels foretaksstatistikk.

⁴ Kilde: SSB's foretaksstatistikk

Type administrativ aktivitet	Adm. kost i mill. kr.	Andel av samlede kostnader (%)	Type informasjonskrav		
			Rapportering til myndighet	Opplysning tredje part	Dokument.
Kontroll	68,7	3 %	0 %	19 %	81 %
Kopiering, distribuering, arkivering etc	108,8	4 %	2 %	10 %	88 %
Oppgjør/ betaling	0,0	0 %	N/A	N/A	N/A
Opplæring, oppdatering innen lovpålagte krav	4,8	0 %	100 %	0 %	0 %
Presentasjon av tall	0,6	0 %	0 %	100 %	0 %
Rapportering/ innsending av informasjon	197,6	7 %	1 %	99 %	0 %
Vurdering	1,9	0 %	25 %	0 %	75 %

SKM-metodens tilnærming til kartlegging av administrative kostnader inkluderer en fordeling av internt tidsforbruk på 17 forhåndsdefinerte standardaktiviteter som bedriftene må gjennomføre for å etterleve gjeldene regelverk. Identifikasjonen av de relevante administrative aktiviteter skal bidra til å gi en oversikt over hva slags arbeidsoperasjoner bedriftene foretar i tilknytning til de enkelte bestemmelsene samt kostnadsfeste disse. Det er denne oppdelingen i en kjede av administrative aktiviteter som danner grunnlaget for en presis kartlegging av de administrative kostnadene. Tabellen over viser fordelingen av de administrative kostnadene knyttet til internt tidsforbruk mellom de forskjellige aktivitetene samt hvor stor del av de samlede kostnadene de utgjør.

Av de 17 standardaktivitetene ser vi av ovenstående tabell at det er interne møter og beskrivelser som utgjør de største kostnadspostene for den forbrukte interne tiden. Da mye av kostnadene for HMS-regelverksområdet knytter seg til utarbeidelse av rapporter/ søknader/ risikovurderinger er ikke dette overraskende. Stor andel av interne møter tyder også på inndragelse av arbeidstaker i denne type arbeid, slik regelverket sier at bedriftene skal. De øvrige aktivitetene støtter godt opp under disse to arbeidsoppgavene da tiden går med til å fremhente informasjon og gjøre beregninger som skal inngå i denne dokumentasjonen og så arkivere og/ eller distribuere denne informasjonen.

5.7 De ti mest kostnadskrevende skjemaer å etterleve for næringslivet

Tabell 5.9 – De ti mest kostnadskrevende skjemaer å etterleve for næringslivet

Forvaltningsmyndighet	Skjemanavn	Adm. kost (mill. kr)	Andel av samlede kostnader (%)	Innrapporteringsmåter (Andel av adm. kost %)			
				Man.	Elekt 1	Elekt 2	Elekt 3
AID	Samordning av verne- og miljøarbeidet på arbeidsplass med flere arbeidsgivere	4,3	0,16 %	100 %	0 %	0 %	0 %
MD	Skjema for rapportering i henhold til forurensningsforskriften kapittel 9 om begrensning av utslipp av flyktige organiske forbindelser (VOC) forårsaket av bruk av organiske løsemidler	1,5	0,06 %	100 %	0 %	0 %	0 %
AID	Deklarering av kjemiske produkter	1,5	0,06 %	100 %	0 %	0 %	0 %

Forvaltningsmyndighet	Skjemanavn	Adm. kost (mill. kr)	Andel av samlede kostnader (%)	Innrapporteringsmåter (Andel av adm. kost %)			
				Man.	Elekt 1	Elekt 2	Elekt 3
MD	Egenrapportering av utslippstall fra bedrifter med utslippstillatelse	1,4	0,05 %	100 %	0 %	0 %	0 %
AID	Melding om arbeidsrelatert sykdom eller skade	1,3	0,05 %	100 %	0 %	0 %	0 %
AID	Forhåndsmelding av midlertidig eller skiftende arbeidsplass	0,8	0,03 %	100 %	0 %	0 %	0 %
MD	Søknad om utslippstillatelse for industribedrifter	0,6	0,02 %	100 %	0 %	0 %	0 %
AID	Meld. til At om riving/fjerning av asbest eller asbestholdig materiale	0,4	0,02 %	100 %	0 %	0 %	0 %
MD	Melding om biocid og/eller plantevernemiddel	0,4	0,01 %	100 %	0 %	0 %	0 %
AID	Søknad om Arbeidstilsynets samtykke etter Aml § 19 for dagbrudd	0,2	0,00 %	100 %	0 %	0 %	0 %
Totalt		12,3	0,46 %	100 %	0 %	0 %	0 %

Gjennom nedbrytningen av regelverket underlagt HMS-regelverksområdet ble det identifisert 21 skjemaer. De ti mest kostnadskrevene er vist i tabellen over.

Alle skjemaene som er identifisert, foruten deklarerer av kjemiske produkter, er manuelle – det vil si de fleste finnes i elektronisk utgave på nettet, men dette er enten i word-filer eller pdf-filer som må printes ut og fylles inn manuelt for så å sendes inn til myndighetene. Jamfør NHD's metodemanual er denne type skjemaer definert som manuelle skjemaer, selv om de er tilgjengelig på nett. I noen tilfeller blir også skjemaene sendt direkte fra myndighetene (for eksempel SFT/ DSB) til de bedriftene skjemaene er aktuelle for.

Deklarering av kjemiske produkter er registrert med en andel på 29 prosent innsending via elektronisk type 2, det vil si rapportering som er tilgjengelig på web for utfylling og innsending, men hvor det ikke er noen form for forhåndsutfylling av rapporteringen. De resterende 79 prosent sendes inn manuelt.

Totalt utgjør de administrative kostnadene knyttet til de identifiserte skjemaene 12,6 millioner kroner, noe som utgjør cirka 0,46 prosent av de totale kostnadene for HMS-regelverksområdet. Som vist i tabellen over utgjør de ti mest kostnadskrevene skjemaene 12,3 millioner kroner, så de 11 siste skjemaene utgjør i denne sammenheng en ubetydelig kostnad.

6. Oppsummerende analyse og forenklingstiltak

I dette kapittelet foretas en generell oppsummering og analyse av resultatene for hele kartleggingen. Mens kommentarene til resultattabellene som er presentert i tidligere kapitler er ment å være utpreget beskrivende, er dette avsnittet mer overordnet forklarende i formen. Det fokuseres på de helt sentrale aspekter ved regelverket under regelverksområdet HMS med den hensikt å forklare sammenhenger i administrative kostnader og potensialet for regelverksforenklinger.

Kapittelet vil for det første fremheve de områder som er særlig kostnadskrevende og peke på noen overordnede forklarende faktorer for dette, samt graden av intern bruk av opplysninger. Til slutt vil forenklingstiltak bli presentert på et overordnet plan i tillegg til at spesielt irriterende administrative kostnader kommenteres.

Det presiseres at alle forslag til endringer og anbefalinger som formidles i denne rapporten har fremkommet under intervjuene med bedriftene – det er ikke Rambølls egne vurderinger og anbefalinger som gjengis. Noen av tilbakemeldingene er også basert på hendelser og erfaringer som har inntruffet etter målepunktet (lovverk per 01.09.2006), men er tatt med ettersom disse illustrerer poeng ved det kartlagte lovverket.

6.1 Kostnader

Generelt har vi lagt oss på den linjen at det kun er kostnader ved å dokumentere at regelverket etterleves som tas med som kostnad. For eksempel er det kun kostnaden ved å bestille, ha et kort møte med leverandør og motta, kontrollere og arkivere sertifikatene når arbeidsutstyr skal sertifiseres som er tatt med som kostnad i denne kartleggingen. Begrunnelsen er at vi skiller her mellom innholdskrav (det å drive godkjent virksomhet med godkjent arbeidsutstyr – noe som gjøres ved å få utført denne type sertifisering) og informasjonskravene knyttet til slike innholdskrav (det at bedriftene må kunne dokumentere at de følger innholdskravene ved å bestille og motta sertifikater og oppbevare disse). Men i denne sammenheng må det nevnes at det er selve sertifiseringen og de eksterne kostnadene knyttet til dette som utgjør den store kostnaden for denne type plikter. Slik sett vil en regelendring på dette området ha ringvirkninger som er langt større enn de kostnadene som er vist i denne kartleggingen.

Den største kostnaden er som nevnt i avsnitt 5.4 knyttet til plikt for arbeidsgiver å gi arbeidstaker skriftlig oppgave over beregningsmåte for lønn, beregningsgrunnlaget for feriepenger og trekk som er foretatt. Denne plikten utgjør i overkant av to milliarder kroner alene. Hovedgrunnen for dette finner vi i det at dette er en plikt som rammer alle virksomheter med ansatte. Videre er det en relativt høy grad av outsourcing med tilhørende ekstern kostnad for å kjøpe inn denne tjenesten.

Den andre store kostnadsdriveren for dette regelverksområdet er internkontrollforskriften som omfatter plikt for virksomheter å utøve og dokumentere internkontroll som er nødvendig for å etterleve krav i henhold til regelverket og plikt for virksomhet til å kartlegge farer og risiko ved arbeidsplassen for henholdsvis byggeplass, industri og øvrige virksomheter. Disse fire pliktene utgjør til sammen en kostnad på drøye 1,5 milliard kroner.

6.2 Intern bruk av opplysninger

For de store, tunge kostnadene knyttet til HMS-regelverksområdet er kostnadene i stor grad knyttet til intern bruk. Dette gjelder for eksempel for alle de ti mest kostnadskrevende informasjonskravene. Men dette betinger at pliktene faktisk etterleves.

Som nevnt er det en todeling mellom de store, seriøse aktørene som har en høy grad av etterlevelse og de mindre, useriøse aktørene som har en lavere grad av etterlevelse. Det er også de virksomhetene med høy grad av etterlevelse som utnytter informasjonen som fremkommer internt og bruker denne til stadig å forbedre HMS-arbeidet. Dette er ikke tilfellet i like stor grad for bedriftene med lavere grad av etterlevelse.

6.3 Forenklingsmuligheter

Vagt regelverk

Den klareste tilbakemeldingen som gikk igjen i samtlige intervjuer er at regelverket er lite spesifikt, stort og uoversiktlig. Virksomhetene savner klarere retningslinjer i forhold til hva som er godt nok – enten i lovtekst eller i retningslinjer fra Arbeidstilsynet.

"Siden regelverket er så uklart gjøres det antakeligvis heller for mye, spesielt hos de seriøse, for å dobbeltsikre seg. Dette er penger som kunne vært brukt mer fornuftig med et klart og tydelig lovverk."

Det er vanskelig å se hvilke bransjer som skal etterleve hvilke paragrafer og forskrifter knyttet til arbeidsmiljøloven. Virksomhetene, både mikro- og makrobedrifter og uavhengig av bransje, ønsker seg derfor sjekklister i forhold til hvilke krav og regelverk de må etterleve for å holde seg innenfor lovverket. Disse sjekklistene trenger ikke nødvendigvis si noe om nivået på arbeidet, men vise til hvilke paragrafer som gjelder for ulike bransjer og/eller risikonivåer.

"For bedrifter som ikke har egen HMS-ansvarlig kan regelverket virke uoverkommelig."

Når det gjelder risikovurdering er regelverket tilsvarende vagt. For de mindre risikoutsatte bedriftene fører dette gjerne til lav etterlevelse da de ikke ser verdien i det å utarbeide en skriftlig risikovurdering. Ettersom den kanskje største risikoen er det psykososiale arbeidsmiljøet tenker de gjerne at dette tas opp ledere og medarbeidere i mellom dersom denne type problemer oppstår. Det er ikke noe som kan defineres på forhånd, og når de oppstår anses det som viktigere å snakke om problemene enn å skrive om dem. På denne måten kan derfor HMS-arbeidet i denne bransjen bli relativt personavhengig og lite systematisk. Nettopp det å drive systematisk fremheves i lovverket, men dette etterleves da i mindre grad i denne bransjen.

En annen innvending mot regelverket er at det er relativt klart i sine krav til aksjeselskap og lignende, men det er lite klart i forhold til store virksomheter som er delt inn i regioner. Er det for eksempel et krav at en region/ avdelingskontor med flere enn 50 ansatte skal ha et eget arbeidsmiljøutvalg, eller holder det å ha et sentralt arbeidsmiljøutvalg? I prinsippet kan regelverket forstås som at det holder med et sentralt arbeidsmiljøutvalg, men det vil da være svært vanskelig for den enkelte region/ avdelingskontor å få tatt opp sine spesifikke problemer knyttet til arbeidsmiljøet. Denne problemstillingen gjelder også for tilsvarende deler av regelverket.

Neste innvending er at språket i lovtekstene og kommentarene til forskriftene er avansert. Flere tilbakemeldinger fra intervjuene fremhever at ansatte i industrien og byggebransjen, som er de mest risikoutsatte bransjene og som derfor må forholde seg til flere lover og forskrifter for sitt arbeidsområde, ofte er fagarbeidere med relativt lav utdannelse. Flere nevnte også at det er en større andel innen denne arbeidsgruppen som har dysleksi. Dette må sammenholdes med det fakta at ordlyden i lovtekstene ofte er avansert og at nyansene kan være veldig vanskelige å skille fra hverandre da det brukes mye fremmedord.

Spesielt i bygg- og anleggsbransjen er det et stort regelverk å forholde seg til. En fagarbeider som har egen bedrift og tilsvarende en leder av en liten bedrift skal i prinsippet ha like god oversikt og kjennskap til alle deler av regelverket som de store aktørene som har egne stabsfunksjoner som kun har dette som arbeidsområde. Det er i praksis umulig, og dette medfører at regelverket, med eller uten forsett, ikke blir etterlevd slik det skal.

"Man gjør folk til syndebukker for ting man ikke har en sjanse til å etterleve."

Et forslag som kom frem under intervjuene er å legge et større ansvar for denne etterlevelsen på de store entreprenørene som opptrer som totalentreprenører eller hovedentre-

prenører. Men for å få dette til må samordningsansvaret defineres klarere enn hva som er tilfellet i dag. Det må klargjøres at den bedrift som har samordningsansvaret i stor grad kan stille krav til underentreprenører, -leverandører og eventuelt sidestilte entreprenører. Dersom samordningsansvarlig ikke kan stille slike krav er det ingen som vil påta seg dette ansvaret da samordningsansvarlige i så tilfelle må stå til ansvar for aktører de ikke har kontroll over.

Et annet alternativ er at Arbeidstilsynet oppretter en stab som bistår og server de små aktørene på samme måte som stabsfunksjonene i de store bedriftene. Det er langt enklere å få svar gjennom personlig diskusjon enn å gå igjennom "tusentvis" av dokumenter for å finne de svarene man søker.

Forskrift om arbeidsutstyr

Videre kom det tilbakemelding fra samtlige intervjuobjekter som omfattes av forskrift om arbeidsutstyr at denne ikke burde blitt slått sammen. Tidligere var det en rekke spesifiserte forskrifter som tok for seg ulike typer arbeidsutstyr. Nå er disse slått sammen til én felles med felles innledende bestemmelser, samt avsnitt med mer spesifikke bestemmelser for ulike typer utstyr og arbeidsoperasjoner. Dette har det gjort langt mer avansert å finne frem til riktig bestemmelse, og lovverket fremstår som mindre oversiktlig enn før. Dette fører igjen til større frustrasjon og lavere etterlevelse. "Forenklingen" oppfattes som en skrivebordsøvelse der man fra et juridisk synspunkt har funnet likheter mellom paragrafer og derfor slått forskriftene sammen. I praksis har brukerne av forskriftene kun behov for de spesifikke bestemmelsene for sitt lille område, og denne sammenslåingen blir derfor meningsløs for dem.

Et annet punkt er at man i den nye, sammenslåtte forskriften legger så å si alt ansvaret på arbeidsgiver der det tidligere var fordelt på arbeidsgiver, leverandør og bruker. Hvorvidt dette ansvarsforholdet er det riktige stilles det spørsmål ved fra arbeidsgivers side.

"En felles forskrift for arbeidsutstyr er som om man skulle få en felles bruksanvisning for kjøleskap, oppvaskmaskin, komfyr, mikrobølgeovn og kaffetrakter fordi alt skal brukes på kjøkkenet."

Under samme forskrift stilles det krav til visse typer arbeidsutstyr om at dette må sertifiseres, og sertifiseringen må gjøres årlig. I nevnte tilfeller under intervjuene har bedrifter for eksempel løfteutstyr som kun brukes ved gitte hendelser. Disse hendelsene kan inntre sjelden – ofte færre enn én gang i året. Dermed stilles det krav til at arbeidsutstyr som ikke har blitt brukt siden forrige sertifisering må sertifiseres på nytt. I slike tilfeller foreslås det, jamfør tilbakemeldinger fra intervjuene, å se på et system der virksomhetene må sertifisere utstyret etter et visst bruk – ikke kun etter gitte tidsintervaller.

Sertifikater på byggeplass

Byggeplass må ha kopi av alle sertifikater for arbeidstakere som skal utføre arbeidsoperasjoner som krever sertifisering, samt alt arbeidsutstyr som krever sertifisering og som benyttes på byggeplass. Innsamling, kopiering og arkivering tar mye tid og oppleves som unødvendig. Et forslag er at entreprenørene, underentreprenørene og underleverandørene bekrefter at alle arbeidstakere og -utstyr har de nødvendige sertifikatene for å utføre jobben. Sertifikatene oppbevares på de enkelte bedriftenes kontor, og byggeplass får oversendt kopi av sertifikat ved eventuelt tilsyn. Dette er praksis i dag for eksempel ved ombygging av kjøpesentre eller lignende der bygget er i drift og der det ikke finnes en fast brakkerigg eller prosjektkontor hvor slike sertifikater kan oppbevares. Arbeidstakere plikter også å bære med seg sine personlige sertifikater når de utfører arbeid som krever sertifisering, så her ser ikke bransjen behov for å få oversendt kopi av sertifikatene ved eventuelt tilsyn – tilsynet kan heller sjekke arbeidstakerne personlige sertifikat.

Oversiktslister over ansatte på byggeplass

Det skal føres daglig oversiktsliste over arbeidstakere på alle bygg- og anleggsplasser. Se avsnitt 8.9 for detaljert beskrivelse. Tilbakemeldingene fra intervjuene viser at virksomhe-

tene enten ønsker at denne listen fjernes eller at den gjøres mer pålitelig og kan brukes til evakueringsliste. Dette kan for eksempel endres ved at det blir obligatorisk å ha elektronisk innsjekk på byggeplass ved hjelp av de nå innførte og påbudte ID-kort som alle som jobber på byggeplass må ha. Ved et slikt system kan dette datagrunnlaget også brukes til å utarbeide timelister, noe som vil gi virksomhetene en mer nøyaktig timefangst enn ved manuell føring, samt at de også sparer mye tid ved at arbeidstakerne slipper manuell føring i tillegg. Om dette blir tilfellet ser virksomhetene nytten av oversiktslisten – noe de ikke gjør i dag.

Dersom forslaget over ikke følges ønsker bransjen seg uansett et klarere regelverk i forhold til hvem som skal skrive seg inn på byggeplass og når. Skal alle besøkende skrive seg inn? Skal sjåførere som bare skal inn på byggeplass for å levere produkter skrive seg inn? Og skal alle besøkende oppgi navn, fødselsdato, organisasjonsnummer til bedriften de arbeider for? Er det forskjell i krav dersom brakkeriggen ligger utenfor byggeplass og man kun besøker brakkeriggen? Dette er ikke klart definert i dag, og ulike byggeplasser har ulik praksis.

Det stilles videre spørsmål ved hvorfor denne plikten er lagt inn under arbeidsmiljøloven da formålet er å forhindre svart arbeid og det i prinsippet er skattedirektoratet som skal sjekke disse listene. Dette har også vært med på å skape forvirring da det har vært et inntrykk i bransjen at denne listen var tenkt som en beredskapsliste. Det er fremdeles aktører i bransjen som er av denne oppfattelsen, men flere av de intervjuede bedriftene har avklart dette med Arbeidstilsynet og fått tilbakemeldingen om at denne listen kun er ment opp mot det å hindre svart arbeid. Dersom plikten opprettholdes slik den er i dag bør det, jmfør tilbakemeldinger fra intervjuene, vurderes enten å skifte departements- og eller tilsynshenvisning eller klargjøre i lovteksten hva hensikten med listen er.

6.4 Irritasjon

Generelt sett ble det gitt tilbakemelding på at alle plikter som bedriften ikke så nytten av selv oppfattes som irriterende. Et eksempel er den nevnte daglige oversiktslisten som må føres på byggeplasser – se avsnittet over.

Et annet irritasjonsmoment er sertifisering av arbeidstakere - for eksempel for varmt arbeid⁵. Sertifikatet for å drive med varmt arbeid varer kun i fire år før dette må resertifiseres. Det oppleves relativt meningsløst og kostnadstungt å sertifisere arbeidere som til daglig driver med varmt arbeid, og slik sett blir det et irritasjonsmoment for både arbeidstaker og arbeidsgiver.

"Det er vel og bra med fokus på kompetanse, men de som har jobbet her i 30 år synes det er rart at de må lære seg å bruke en maskin de alltid har brukt."

Videre er alle elektrikere og automatikere pålagt å gjennomføre et årlig sikkerhetskurs. I bransjen oppfattes det som om forskriften og sikkerhetskursene er utarbeidet med tanke på dem som arbeider med høyspent- og kraftledninger, ikke "vanlige" elektrikere og automatikere. Kursene er kostbare i seg selv, men ikke minst i produksjonsbedrifter er det meget ressurs- og kostnadskrevende i forhold til å planlegge produksjonen i bedriften.

Et annet moment som ble nevnt er det som oppfattes som dobbeltarbeid. Et konkret eksempel som ble nevnt, i forbindelse med "kjemikaliekampanjen" Arbeidstilsynet kjørte for en stund siden, var at Arbeidstilsynet krevde to separate dokumenter der man i det ene gjorde en risikovurdering av det farlige kjemikaliet og i det andre gjorde en risikovurdering av bruken av det farlige kjemikaliet. Bruken ble selvfølgelig ivaretatt i risikovurderingen av selve stoffet, men dette var i følge Arbeidstilsynet ikke tilstrekkelig, og det måtte altså opprettes et eget dokument for risikovurdering av bruken.

⁵ Det må nevnes at denne kostnaden ikke er tatt med i denne kartleggingen ettersom det å kunne utføre arbeidet anses som et innholdskrav. Det å kunne dokumentere at arbeidstakere er kompetent er tatt med i det at alle arbeidstakere må skrive under på at de har den kompetanse og de sertifisert de trenger for å bedrive arbeidet de settes til når de anses. Slik dokumenterer bedriftene at de har nødvendig kompetanse.

6.5 Øvrige kommentarer

Det har fremkommet en rekke momenter gjennom intervjuene som ikke nødvendigvis er rene forenklingstiltak, men som er kommentarer og forslag til nye måter å etterleve regelverket på. Disse tilbakemeldingene gis i dette avsnittet.

Timelister for ansatte

Arbeidsgiver plikter å føre oversikt over brukt arbeidstid blant ansatte, se detaljert beskrivelse i avsnitt 8.4. Denne kostnaden, slik plikten er kartlagt i denne målingen, oppstår kun for mikrobedrifter. Grunnen er at makrobedrifter antas å ha egne timeføringssystemer som omfatter all arbeidstid – både fakturerbar tid og tid brukt på interne arbeidsoppgaver. Mikrobedrifter fører timene de kan fakturere, men om det ikke hadde vært et lovpålegg hadde arbeidstakerne i denne type virksomheter sannsynligvis ikke ført de interne timene. Dette understøttes av tilbakemeldingene fra intervjuene der det fremkommer at denne plikten etterleveres i svært liten grad av mikrobedriftene. Tilbakemeldingene tyder også på at det er en rekke virksomheter som ikke er klar over at dette er en lovpålagt plikt. Det kan vurderes om denne plikten skal bestå for mikrobedrifter. Om denne beholdes kan myndighetene med fordel kjøre en informasjonskampanje om denne type plikter for å få opp etterlevelsen. Eventuelt kan slik informasjon inkluderes i tidligere foreslåtte sjekklistor for hvilke krav virksomhetene må følge for å etterleve HMS-regelverket på en god måte (se avsnitt 6.3).

ISO-sertifisering

Det ble som en hypotese antatt at bedrifter som var ISO-sertifisert ville være mer profesjonelle på etterlevelsen av HMS-regelverket og at denne type bedrifter ville bruke mer ressurser på dette arbeidet enn ikke-sertifiserte virksomheter. Tilbakemeldingene fra intervjuene tyder på at denne hypotesen er feil.

De store aktørene, som gjerne er de virksomhetene som ISO-sertifiserer seg, opplever ikke at deres arbeid ble noe bedre eller dårligere av å være sertifisert. Det er sågar intervjuobjekter som har vært sertifisert, men som ikke ønsket å resertifisere seg da prosessen ble mer en papirjobb enn faktisk forbedring av HMS-arbeidet. ISO-sertifisering kan ha noe for seg for de mindre profesjonelle aktørene som ikke har et eget kvalitetssystem i utgangspunktet, eventuelt har et lite utviklet kvalitetssystem, og gjennom ISO-sertifiseringen får et slikt system opp og stå. Men for de bedriftene som allerede har et kvalitetssystem og som jobber bevisst med HMS har ISO-sertifiseringen liten betydning. Det er mer en oppfattelse at ISO-sertifiseringen brukes som et markedsføringsredskap fremfor et kvalitetssikringsredskap for de bedriftene som i utgangspunktet tar HMS-arbeidet på alvor.

Arbeidstilsynet

Arbeidstilsynet og deres rolle ble tatt opp i alle intervju. Det er stort sett de store og/ eller risikofylte virksomhetene som har hatt kontakt med Arbeidstilsynet.

Det er to syn som går igjen i alle intervjuer:

- Arbeidstilsynet er ofte pragmatiske og samarbeidsvillige, men
- Behandlingen virksomhetene får er veldig personavhengig

Det første punktet viser at Arbeidstilsynet oppfattes generelt positivt. Tilsynet oppleves ikke firkantet, og virksomheter som har vært utsatt for tilsyn og som har fått påpekninger om feil har som regel opplevd at Arbeidstilsynet i det senere har vært mer opptatt av å finne en løsning enn å straffe virksomhetene.

På den andre siden er det store ulikheter saksbehandlerne imellom og også regionene imellom. Virksomhetene kan derfor oppleve å få to forskjellige svar på samme spørsmål. Dette oppfattes som negativt og er også med på å skape usikkerhet blant virksomhetene - spesielt når også regelverket er vagt i utgangspunktet.

Virksomhetene har også meldt tilbake at de merker forskjell på tilbakemeldingene etter Arbeidstilsynets omorganisering fra tolv til syv regioner. Et eksempel er at virksomhetene må søke om tillatelse for å løfte arbeidstakere i kurv med kran. Dette er en særnorsk regel som sier at det skal brukes lift med kurv og/ eller stillas ved arbeid i høyden, mens virksomhetene tidligere brukte kran til å løfte en slik kurv med. For det første er denne regelen et stort irritasjonsmoment da dette fordyrer arbeidsoperasjonen veldig. Om det ikke er en lift på plassen, eller denne ikke kommer til, må det settes opp et stillas for å få gjennomført arbeid i høyden. Det går én arbeidsdag på å sette det opp og én på å ta det ned. Så operasjoner som tidligere tok én dag tar nå tre dager i slike tilfeller. Sikkerhetsmessig ser heller ikke bransjen forskjellene mellom løft av kurv i kran og lift/ stillas. Løft av kurv i kran og lift anses som likt. Alle operasjonene for å sette opp et stillas og ta det ned igjen anses videre som like risikofylt som å gjøre et enkelt løft med kran.

Denne regelen må uansett følges, og virksomhetene kan altså søke om dispensasjon og få tillatelse til å utføre løft med kran. Tidligere ble denne søknaden sendt til det nærmeste kontoret for Arbeidstilsynet. Søknaden ble fakset ned og søker fikk som regel svar på dagen. Nå skal disse søknadene sendes til Trondheim. Saksbehandlingen tar nå mye lengre tid, og bransjen opplever at det må purres en rekke ganger for å få tilbakemeldinger. Dette fører igjen til at mange aktører utfører slike løft uten dispensasjon da tilbakemeldingene kommer etter at arbeidsoperasjonen skulle vært utført i henhold til fremdriftsplanen.

"Det er ikke personer lenger, men en etat etter omorganiseringen."

Det må videre nevnes at tilbakemeldingene på Arbeidstilsynets hjemmeside, regelhjelp.no, svartjenesten og nyhetsbrevet som blir sendt ut til abonnenter får positive tilbakemeldinger. Det oppfattes som enkelt å finne frem på web-sidene, informasjonen i nyhetsbrevet er relevant og virksomhetene opplever at de får raskt svar på svartjenesten. I motsetning til den elektroniske siden av kommunikasjonen med Arbeidstilsynet, som oppfattes positivt, oppfattes telefonisk kontakt som vanskelig. Arbeidstilsynet har ett felles nummer, og mange opplever å bli sendt rundt i systemet mange ganger før man finner rette person som kan svare på en konkret henvendelse. Det bør derfor opprettes flere telefonnumre slik at virksomheter som har forespørsler enklere kan treffe på riktig fagperson.

Det er Arbeidstilsynet som skal granske eventuelle arbeidsulykker. Det er stor forståelse for dette, men prosessen oppfattes som lukket fra den dagen det blir opprettet sak frem til konklusjonen trekkes. Bedriftene lærer ingenting av en slik prosess. Det anbefales, basert på tilbakemeldinger fra intervjuene, at Arbeidstilsynet ser til Petroleumstilsynet og deres måte å undersøke ulykker på der det hele veien kjøres en åpen prosess.

Et siste punkt, som hovedsakelig gjelder byggeplasser, er oppfattelsen av forskjellsbehandling mellom de store, seriøse aktørene og de mindre og/ eller useriøse aktørene. Det er en oppfattelse blant de seriøse virksomhetene at det stilles høyere krav til dem enn til de mindre seriøse. Det er også en gjengs oppfatning at de byggeplasser der alt er i orden utsettes for hyppigere tilsyn enn de byggeplasser som faktisk burde hatt tilsyn. Også avvikrapportene i de to tilfellene er veldig forskjellige. De byggeplassene der man har ting i orden kan få avviksmelding på små detaljer, mens de byggeplassene der det meste mangler får en avviksmelding med like mange punkter, bare at alle punktene er særdeles alvorlige. Det kan være forståelse for at det kan være vanskelig å rette alt på en gang, men alle feil burde allikevel vært påpekt i avviksmeldingene til dem med mange feil slik at de kan lære. Det er også en risiko for at aktørene med et godt utviklet HMS-arbeid velges bort på pris ettersom disse priser inn flere ressurser knyttet til HMS-arbeid, mens de mindre seriøse satser på at det ikke blir tilsyn og at de slipper unna med å se lettere på dette arbeidet. Slik sett konkurrerer de mer seriøse og de mindre seriøse aktørene på ulike vilkår, og prismessig blir det en konkurransevridning mot de mindre seriøse aktørene.

"Arbeidstilsynet ser ut til å være redd for etterarbeid, derfor besøker de heller de byggeplassene de vet er på stell enn de byggeplassene de vet ikke er det."

Generelt om nivået på HMS-arbeid i risikoutsatte bransjer

Som nevnt tidligere er det relativt store forskjeller mellom de mindre seriøse aktørene og de seriøse aktørene. Men når man sammenligner nivået på HMS-arbeidet for norske aktører mot utenlandske aktører, noe som spesielt har aktualisert seg i det siste da mange større, utenlandske entreprenører har vunnet store kontrakter i Norge, ser man også at de norske aktørene under ett ligger langt fremme på dette området. Dette gjelder både innenfor industri og i bygg- og anleggsbransjen. Spesielt det at man i Norge har lært mye av oljebransjen, både på myndighetssiden og i risikoutsatte bransjer, trekkes frem som en forklaringsvariabel.

Som det også blir nevnt i flere av punktene i dette avsnittet, kan denne forskjellen i kvaliteten på HMS-arbeid, spesielt i bygg- og anleggsbransjen, føre til en uheldig konkurransevridning fra norske leverandører til utenlandske leverandører. En måte å bøte på dette på er å skrive tydelige konkurransegrunnlag der det stilles klare krav til HMS-arbeidet. Dette kan være vanskelig å sikre dersom slike krav ikke løftes opp på lovverksnivå da byggherre, som er bestiller av et bygg, ofte er uprofesjonell og derfor ikke vet hva som kreves i forhold til HMS-arbeid. Dette bøtes noe på ved at byggherre som regel knytter til seg en profesjonell prosjektleder. Men det er til syvende og sist byggherre som bestemmer hvor mye han er villig til å betale for et bygg, og med uklare lovkrav vil byggherre i mange tilfeller velge den løsningen som ser ut til å ha tilfredsstillende kvalitet til en lavest mulig pris. Som flere nevner i intervjuene er det enkelt i et tilbud å skrive at tilbyder har et høyt nivå på sitt HMS-nivå, men hva er et høyt nivå? Og er det høyt nivå sammenlignet med norsk standard eller standarden i hjemlandet til entreprenøren som gir tilbudet?

HMS-koordinator

Byggherre er ansvarlig for at det velges en HMS-koordinator for byggeplasser. Det skal være en koordinator for de prosjekterende og en koordinator for de utførende. I praksis velges ofte prosjekteringsleder som koordinator for de prosjekterende, mens en representant fra bedriften som velges til hovedbedrift velges til HMS-koordinator på byggeplass.

"Ved å be hovedbedrift om å være HMS-koordinator setter byggherre bukken til havresekken."

Hensikten med HMS-koordinatoren er at denne skal sjekke at alt arbeid gjøres i tråd med HMS-bestemmelser (både gitt i lov og i HMS-plan for byggeplass). Dersom det er fare for liv eller helse skal HMS-koordinator gripe inn og kan i ytterste fall beordre stans i byggingen til eventuelle overtredelser er ryddet opp i. Dersom hovedbedrift, som oftest er totalentreprenør/ hovedentreprenør, sitter med denne funksjonen kan sikkerhetskoordinatoren komme i en meget vanskelig posisjon dersom sikkerhetskoordinatoren ser nødvendigheten av å stanse byggeplassen ved presset fremdrift. Dette kan gå utover egen profitt i negativ retning, og det kan oppleves som et stort press om å holde byggingen i gang. I andre tilfeller kan sikkerhetskoordinator påpeke feil som må rettes opp og som kan føre til tilleggsoppdrag og merinntekter for egen bedrift. Slik sett kan sikkerhetskoordinator bli mistenkt for å påpeke for mange feil og mangler for å kunne tjene penger på dem selv.

"Det er vanskelig å ta inn hensyn til fremdrift i lovverket, men fremdriften er et av de viktigste forholdene når det gjelder etterlevelse av HMS-regelverket."

Hensikten med lovverket er at denne koordinatoren skal være nøytral og utpekes av byggherre. De store aktørene på entreprenørsiden ønsker at dette fastsettes i lovverket slik at denne rollen blir en selvstendig rolle – gjerne ivaretatt av rådgivende ingeniører. Sistnevnte bekler gjerne rollen som prosjektledere på byggherres side, og kan også påta seg rollen som HMS-koordinator. (For å presisere skal prosjektleder og HMS-koordinator være to forskjellige personer.)

I dag prises gjerne HMS-koordinatorrollen inn i en totalentreprise eller hovedentreprise. For at denne rollen skal kunne bekles av en nøytral person fra andre selskaper enn total-entreprenør eller hovedentreprenør bør det opprettes en NS-kontrakt der denne rollen prises separat. Da kan også hovedentreprenør/ totalentreprenør hente inn ekstern kompetanse og slik sett fremdeles prise rollen inn i sitt tilbud – men da som en egen funksjon fra en underleverandør, ikke som del av egen organisasjon.

Utenlandsk arbeidskraft

Det blir benyttet stadig mer utenlandsk arbeidskraft i Norge – spesielt i bygg- og anleggsbransjen. Dette medfører store komplikasjoner når det kommer til kommunikasjon og kultur.

I regelverkssammenheng er det spesielt ett punkt som påpekes. Det er ikke spesifisert at leverandør av farlige stoffer som krever HMS-datablad skal være ansvarlige for å oversette disse til flere språk, men det er et at databladene skal være på et forståelig språk for arbeidstakere. Er det da arbeidsgiver eller leverandør som skal ta ansvaret for å oversette disse?

Dette er et punkt som i noen tilfeller kan løses markedsmessig. For eksempel er det noen malingsleverandører som nå har oversatt alle sine datablad til polsk og lagt disse ut på nettet. Dette har ført til at flere entreprenører velger denne leverandøren da de selv slipper å oversette databladet, samtidig som de er sikre på at egne arbeidere har tilgang på nødvendig og god informasjon om produktene de bruker dersom det skjer en ulykke. Uavhengig av den markedsmessige siden er det uansett ytret ønske om at dette er et krav som løftes til lovverksnivå og der det defineres om det er leverandør eller bruker som er pliktige til å få databladene oversatt.

NS-standarder

Standarder finnes innenfor svært mange områder og brukes i mange ulike situasjoner i et moderne samfunn for å sikre at ulike produkter og tjenester kan integreres og benyttes uavhengig av hvem som har produsert dem. En standard utarbeides etter initiativ fra interessegrupper, gir retningslinjer for hvilke krav som skal settes til varer og tjenester, regulerer for hvordan prøving, sertifisering og akkreditering skal gjennomføres, er et forslag til valg av løsning, bidrar til utvikling av formålstjenlige og sikre produkter, produksjonsprosesser og tjenester, er ofte frivillig å bruke og skal gi mer detaljerte beskrivelser der EU-direktiver, nasjonale lover og forskrifter. Det er Standard Norge som fastsetter Norsk Standard (NS). Dette gjelder både standarder utarbeidet i Norge, i Europa eller internasjonalt. Alle norske standarder har en tittel bestående av en bokstavkode og et tall.

Bedrifter må kjøpe NS-standarder og NS-kontrakter de har brukt for i sitt daglige arbeid. Det koster kr. 800,- per NS-standard eller NS-kontrakt. Disse burde vært gratis, jmfør tilbakemeldinger fra intervjuene. Ofte vet ikke virksomhetene om de har kjøpt riktig standard før de har lest den. Dette fører til at de mindre aktørene velger ikke å kjøpe dem, og dermed går de glipp av informasjon de kunne hatt bruk for.

Substitusjon av miljøfarlige stoffer

Alle stoffer som inneholder miljøfarlige stoffer skal i prinsippet vurderes opp mot substitusjonsprodukter. Dette gjelder for alle bedrifter som benytter potensielt miljøfarlige stoffer. Problemet med denne substitusjonen er at virksomhetene som skal vurdere å substituere et stoff skal fylle ut en sjekkliste, og dersom de svarer nei på ett av punktene på denne sjekklisten slipper de å substituere produktet. Slik sett er det meget enkelt for eksempel å krysse av at substitusjonen er for dyr da dette er et av punktene på sjekklisten. (Som regel er det tilfelle at det mer miljøvennlige produktet er langt dyrere enn det som eventuelt skal substitueres.)

"Substitusjon er en god idé på papiret, men den fungerer ikke i praksis. Det er bare å svare nei på et av spørsmålene så slipper du unna. Godkjenn heller stoffene så man slipper å tenke på det ute i bedriftene."

Bransjen stiller også spørsmål om de produktene som står på substitusjonslisten faktisk er mer miljøvennlige enn de produktene som skal vurderes byttet ut. Det ble gitt eksempler der entreprenører undersøkte ett produkt på substitusjonslisten mot det produktet de vanligvis brukte. Det viste seg at de to produktene inneholdt akkurat det samme, bare at det ene var miljømerket og det andre ikke.

Det bransjen derfor ønsker seg er en liste med godkjente stoffer og ikke godkjente stoffer slik at virksomhetene kan velge fritt blant de godkjente stoffene fremfor å vurdere om et stoff skal byttes ut eller ikke. Slik bransjen oppfatter det er det kun slik myndighetene kan få bort de uønskede produktene ettersom virksomhetene selv kan "definere seg til å bruke det produktet man ønsker uansett".

Sveising

Det er et meget stort regelverk knyttet til sveising. Det er så å si ingen bedrifter som er oppdatert på dette lovverket, og det er underforstått i bransjen at virksomhetene ikke følger dette. Det er også mye avvik fra prosjekterende i forhold til å merke kritisk sveis på arbeidstegningene, så slurven går helt fra prosjekterende til utførende.

Tilbakemeldinger fra bransjen tyder også på at Arbeidstilsynet heller ikke er særlig oppdatert på dette regelverket. Dette understøttes av at flere aktører melder tilbake at de aldri har blitt utsatt for tilsyn på dette området.

Noen av de store entreprenørene har nå tatt tak i dette regelverksområdet da de ønsker å være seriøse på området. Som konsekvens har de valgt å løfte sine underentreprenører opp på det nivået de mener tilfredsstillende regelverket. Det anslås at dette koster cirka kr. 200.000,- per virksomhet i forhold til sertifisering og opplæring i regelverk etc. Denne kostnaden må tas igjen ved høyere priser for de sertifiserte leverandørene, og dette kan også i dette tilfellet føre til en prismessig konkurransevridning mot de mindre seriøse aktørene. Det foreslås derfor, jmfør tilbakemeldinger fra intervjuene, å utvikle en NS-kontrakt for sveising der for eksempel sveisekoordinator prises separat. Dette kan være med på å tvinge bransjen til å sette seg inn i sveisereguleringen og gjennom dette få en rettferdig konkurranse på fagområdet. Det må også følges opp gjennom tilsyn fra Arbeidstilsynet og gjerne også opplæringstiltak fra myndighetenes side.

Byggherreforskriften

Byggherreforskriften er veldig fokusert på utførelse – ikke på publikum rundt byggeplass eller brukerne av det ferdige bygget. Driftsfasen er mye lengre enn byggefasen, og fokus burde vært rettet minst like mye mot denne fasen. Dersom også fokus på drift løftes opp på lovnivå ville man fått langt mer hensiktsmessige og brukervennlige bygg. I dag ligger ofte fokus på estetikk. Grunnen er at arkitekt ofte sitter nærmere byggherre enn prosjekterende og utførende gjør. Slik sett blir det ofte lettere for arkitektene å få gjennomslag for sine forslag enn det blir for de tekniske fagene. Følgene av dette er gjerne ubekvemme arbeidsstillinger for det tekniske personalet som skal drifte bygget og dårlig tilgang til tekniske rom. I noen tilfeller kan slike løsninger være direkte farlige for teknisk personell der disse for eksempel må opp i stiger for å komme til tekniske løsninger over himling.

"Man kunne nesten glemt driftsfasen i forhold til HMS og allikevel oppfylt kravene i byggherreforskriften."

Også sikring av publikum og trafikk rundt byggeplass er dårlig beskrevet i lovverket. Fokus er som nevnt på arbeiderne inne på byggeplass.

Ønske om krav til HMS-plan ved offentlig anskaffelse

I dag etterspør gjerne kundene kvalitetsplan ved en offentlig anskaffelse, men det er ingen som etterspør HMS-plan. I praksis er HMS-planen viktigere enn kvalitetsplanen når det gjelder sikkerhet for arbeiderne som skal utføre arbeidet på byggeplass. Det bør vurderes om denne bør være en del av kvalifikasjons- eller tildelingskriteriene ved en offentlig an-

skaffelse, jamfør tilbakemeldinger fra intervjuene. En måte å øke fokuset på det å ha en god HMS-plan er å legge inn HMS-plan som et av de punktene som kan tikkes av direkte i utarbeidelsen av anbudsdocumentene på Doffin.

DEL 4 – KARTLEGGING AV KOSTNADENE FORDELT PÅ DE ENKELTE DEPARTEMENTER

7. Samlede administrative kostnader

I det følgende er de administrative kostnadene diskutert på departementsnivå. Først diskuteres resultatene for Arbeids- og inkluderingsdepartementet (AID), så resultatene for Miljøverndepartementet (MD), så for Justis- og politidepartementet (JD) og til slutt for Fiskeri- og kystdepartementet (FKD). For sistnevnte er det kun ett krav, så for dette departementet gjøres diskusjonen meget overordnet.

7.1 Arbeids- og inkluderingsdepartementet

7.1.1 Totale administrative kostnader for næringslivet per år

I dette avsnittet presenteres de aggregerte kostnadene for de lover og forskrifter som er målt under AID på HMS-regelverksområdet per 1. september 2006.

Tabell 7.1 – Samlede administrative kostnader for lover og forskrifter under AID

Departement	Adm. kost. (i mill. kr)	Adm. kost. (i prosent)	ABC-regulering		
			A (%)	B (%)	C (%)
AID	2 587,7	100 %	0 %	7 %	93 %

Tabellen over viser at lovgivningen som ligger under AID, målt i denne kartleggingen, samlet pålegger bedrifter administrative kostnader på cirka 2587 millioner kroner årlig. Som det også fremgår av tabellen over kan 93 prosent av de administrative kostnadene henføres til C-regulering, som er opplysninger som utelukkende følger av nasjonale lover og forskrifter. Cirka fire prosent av de administrative kostnadene kan henføres til B-regulering, som er en følge av EU-regler og øvrige internasjonale forpliktelser, men der kun formålet vil være formulert i de internasjonale regler og hvor det er opp til medlemslandene selv å formulere krav til de opplysninger bedriftene skal levere. Ingen av de administrative kostnadene stammer fra A-regulering, det vil si opplysninger som helt og holdent er en følge av EU-regler og øvrige internasjonale forpliktelser. Oppsummert betyr dette at cirka 96 prosent av lovgivningen under AID er lovgivning Norge i utgangspunktet har all innflytelse over, mens det resterende regelverk også influeres av andre land.

7.1.2 Mest kostnadskrevende regelverk å etterleve for næringslivet

I dette avsnittet presenteres de administrative kostnadene for loven og de 18 forskriftene som inngår i kartleggingen under AID's område. Tabellen under viser de ti mest kostnadskrevende lovene og forskriftene som er kartlagt under AID under HMS-regelverksområdet. Den viser også hvor stor andel de ulike lovene og forskriftene utgjør av totalkostnaden for lovene og forskriftene målt under AID i denne kartleggingen, samt tilhørende A-, B- og C-kategorisering.

Tabell 7.2 – Totale kostnader per lov

Lover/forskrifter		Adm. kost. (i mill. kr)	Andel av samlede kostnader (%)	ABC-regulering (%)		
				A	B	C
LOV-2005-06-17-62	Arbeidsmiljøloven	1 179,4	46 %	0 %	0 %	100 %
FOR-1996-12-06-1127	Internkontrollforskriften	1 029,7	40 %	0 %	0 %	100 %

Lover/forskrifter		Adm. kost. (i mill. kr)	Andel av samlede kostnader (%)	ABC-regulering (%)		
				A	B	C
FOR-1998-06-26 nr 608	Forskrift om bruk av arbeidsutstyr	146,5	6 %	0 %	100 %	0 %
FOR-2003-06-30-911	Forskrift om eksplosjonsfarlige atmosfærer	90,2	3 %	0 %	0 %	100 %
FOR-1994-04-21-333	Forskrift om verne- og helsepersonell	64,1	2 %	0 %	0 %	100 %
FOR-1995-04-21-377	Byggherreforskriften	56,8	2 %	0 %	37 %	63 %
FOR-2000-04-14-412	Stoffkartotekforskriften	8,9	0 %	0 %	0 %	100 %
FOR-2001-04-30-443	Kjemikalieforskriften	5,5	0 %	0 %	0 %	100 %
FOR-1977-04-29-7	Forskrift om verneombud og arbeidsmiljøutvalg	3,6	0 %	0 %	0 %	100 %
FOR-2002-07-16-1139	Forskrift om merking mv av farlige kjemikalier	1,5	0 %	0 %	100 %	0 %
Total		2 586,2	100 %	0 %	4 %	96 %

De totale administrative kostnadene på AID's område beløper seg til 2 587,7 millioner kroner årlig. De ti mest kostnadskrevede lovene og forskriftene utgjør en samlet kostnad på 2 586,2 millioner kroner, noe som utgjør tilnærmet 100 prosent av de samlede kostnadene for de lovene og forskriftene i denne kartleggingen som ligger under AID.

Som det fremgår av tabellen over, er det **arbeidsmiljøloven** som inneholder de høyeste administrative kostnadene. Kostnadene ved denne forskriften er 1 179,4 millioner kroner årlig, tilsvarende cirka 46 prosent av de samlede administrative kostnadene for AID's kostnadsandel på HMS-regelverksområdet. 100 prosent av opplysningene i arbeidsmiljøloven kan relateres til C-regulering. For nærmere beskrivelse, se avsnitt 5.3.

Med en kostnad på 1 029,7 millioner kroner og en andel på cirka 40 prosent av de samlede administrative kostnadene for AID's kostnadsandel på HMS-regelverksområdet, er **internkontrollforskriften** den lov/ forskrift som er nest mest kostnadskrevede. 100 prosent av opplysningene kan relateres til C-regulering, det vil si nasjonalt regelverk.

Hovedgrunnen til at disse to lovene er de klart mest kostnadskrevede er at disse også har de høyeste populasjonene. Kravene gjelder alle virksomheter med ansatte, mens de påfølgende forskriftene retter seg inn mot mer spesifikke segmenter styrt av type virksomhet eller risiko/ hendelser som kan inntreffe for visse type virksomheter og/ eller bransjer.

Forskrift om bruk av arbeidsutstyr utgjør cirka 6 prosent av den totale kostnaden for HMS-regelverksområdet under AID med en kostnad på 146,5 millioner kroner. Opplysningene i forskriften følger B-regulering, som altså er en følge av EU-regler og øvrige internasjonale forpliktelser, men der kun formålet vil være formulert i de internasjonale regler og hvor det er opp til medlemslandene å formulere de krav til opplysninger bedriftene skal levere.

Neste på listen er **forskrift om eksplosjonsfarlige atmosfærer**. Denne forskriften har en total kostnad på 90,2 millioner kroner, noe som utgjør 3 prosent av de totale kostnadene. Også for denne forskriften kan 100 prosent av kostnadene henføres til C-regulering.

Videre finner vi **forskrift om verne- og helsepersonale** med en kostnad på 64,1 millioner kroner. Dette utgjør 2 prosent av de totale kostnadene for AID på HMS-regelverksområdet. Igjen kan 100 prosent av kostnaden henføres til C-regulering.

Som den sjette mest kostnadskrevende loven/ forskriften finner vi **byggerreforskriften**. Denne beløper seg til 56,8 millioner kroner og utgjør da cirka 2 prosent av det samlede kostnadsbildet for AID. Av dette beløpet kan 63 prosent henføres til C-regulering og 37 prosent til B-regulering.

Videre følger **stoffkartotekforskriften** med en kostnad på 8,9 millioner kroner. Dette utgjør cirka 0,2 prosent av de totale kostnadene for AID. 100 prosent av kostnaden kan henføres til C-regulering.

Neste forskrift er **kjemikalieforskriften**. For denne forskriften påløper det kostnader på 5,5 millioner kroner, noe som utgjør cirka 0,1 prosent av de samlede kostnadene for AID på dette området. 100 prosent av denne kostnaden kan henføres til C-regulering.

Den nest siste forskriften på listen er **forskrift om verneombud og arbeidsmiljøutvalg**. Kostnaden utgjør 3,6 millioner kroner, noe som utgjør i underkant av 0,1 prosent av de totale kostnadene for AID. Hele kostnaden kan henføres til C-regulering.

Sist på listen kommer forskrift om **merking mv av farlige kjemikalier**. Kostnaden er på 1,5 millioner kroner, noe som utgjør under 0,1 prosent av de samlede kostnadene for AID. Denne kostnaden kan i sin helhet henføres til B-regulering.

Som tidligere nevnt inngår én lov og 18 forskrifter i kartleggingen. Det vil si at de resterende ni forskriftene utgjør en forsvinnende liten del av de totale kostnadene knyttet til HMS-regelverksområdet da kostnadene for de nevnte lovene/ forskriftene utgjør tilnærmet 100 prosent av totalkostnaden.

7.1.3 Mest kostnadskrevende informasjonskrav å etterleve for næringslivet

Dette avsnittet gir en presentasjon av de mest kostnadskrevende informasjonskravene under AID. Totalt sett utgjør de ti mest kostnadskrevende informasjonskravene 96 prosent av de samlede administrative kostnadene på AID's område. Disse ti er presentert i tabellen under, og igjen er det angitt hvor stor del av den totale kostnaden knyttet til AID under HMS-regelverksområdet de ulike pliktene utgjør, samt tilhørende A-, B- og C-kategorisering.

Tabell 7.3 – Topp 10 mest kostnadskrevende informasjonskrav

Regelverksområde	Informasjonskrav	Adm. Kost (mill. kr)	Andel av samlede kostnader (%)	ABC-regulering (%)		
				A	B	C
HMS	Plikt for arbeidsgiver å gi arbeidstaker skriftlig oppgave over beregningsmåte for lønn, beregningsgrunnlaget for feriepenger og trekk som er foretatt	921,5	36 %	0 %	0 %	100 %
HMS	Plikt for virksomheter å utøve og dokumentere internkontroll som er nødvendig for å etterleve krav i henhold til regelverket	507,7	20%	0 %	0 %	100 %
HMS	Plikt for virksomhet til å kartlegge farer og risiko ved arbeidsplassen, industri	457,6	18 %	0 %	0 %	100 %
HMS	OECD - Plikt for arbeidsgiver å føre oversikt over brukt arbeidstid blant ansatte	158,1	6 %	0 %	0 %	100 %

Regelverksområde	Informasjonskrav	Adm. Kost (mill. kr)	Andel av samlede kostnader (%)	ABC-regulering (%)		
				A	B	C
HMS	Plikt for arbeidsgiver til å gjennomføre sakkyndig kontroll av arbeidsutstyr, og oppbevare dokumentasjonen vedrørende kontrollene og tilgjengeliggjøre denne	136,9	5 %	0 %	100 %	0 %
HMS	Plikt for arbeidsgiver til å utarbeide skriftlig arbeidstillatelse når eksplosjonsverndokumentet krever dette	81,3	3 %	0 %	0 %	100 %
HMS	Plikt for arbeidsgiver å samarbeide med verne- og helsepersonalet om utarbeidelse av dokumentasjon angående arbeidet til verne- og helsepersonalet	64,1	2 %	0 %	0 %	100 %
HMS	Plikt for virksomhet til å kartlegge farer og risiko ved arbeidsplassen, øvrig	51,6	2 %	0 %	0 %	100 %
HMS	Plikt for koordinator å føre daglig oversiktsliste for byggeplassen	35,7	1 %	0 %	0 %	100 %
HMS	Plikt for arbeidsgiver eller representant for arbeidsgiver til å være tilstede under kontroll utført av Arbeidstilsynet dersom Arbeidstilsynet krever det	22,2	1 %	0 %	0 %	100 %
Topp 10 i alt		2 436,6	94 %	0 %	6 %	94 %

Det er stort samsvar mellom de ti mest kostnadskrevene informasjonskravene for de lover og forskrifter som ligger under AID og HMS-regelverksområdet som helhet. Det henvises derfor til tabellen og avsnitt 5.4 for beskrivelse av informasjonskravene på dette nivået. De ti mest kostnadskrevene informasjonskravene for HMS-regelverksområdet totalt vil bli beskrevet i detalj i kapittel 8.

7.1.4 Fordelinger av de samlede administrative kostnadene

I dette avsnittet ser vi nærmere på de totale administrative kostnadene knyttet til de lover og regler som er kartlagt, og som ligger under AID, og deler dem inn i henhold til en rekke parametere. Dette for å synliggjøre egenskaper ved informasjonskravene og hvilke typer administrative aktiviteter som er kostnadsdrivende. Tabellen under viser fordeling av kostnadene på henholdsvis type kostnad, type informasjonskrav, søknader til det offentlige og type opplysninger. Den administrative kostnaden knyttet til de ulike parametrene, samt andelen av de samlede kostnadene for AID knyttet til HMS-regelverket for de ulike parametrene, angis også.

Tabell 7.4 – Kostnader fordelt på kartleggingsparametere

Kartleggingsparametere	Egenskaper	Adm. kost (i mill. kr)	Andel av samlede kostnader (%)	Andel av totale kostnader (%) for regelverksområdet HMS
Type kostnad	Intern tidsbruk	2 078,1	80 %	100 %
	Eksterne tjenester	508,7	20 %	

Kartleggingsparametere	Egenskaper	Adm. kost (i mill. kr)	Andel av samlede kostnader (%)	Andel av totale kostnader (%) for regelverksområdet HMS
	Andre anskaffelser	0,8	0 %	
Type informasjonskrav	Rapportering til myndighet	56,5	2 %	100 %
	Opplysninger til tredje part	927,5	36 %	
	Dokumentasjon	1603,7	62 %	
Søknader til det offentlige	Offentlig støtte	0	0 %	0 %
	Tillatelse	1,3	0 %	
Typer opplysninger	Grunndata	95,3	24%	100 %
	Produksjon	9,6	0 %	
	Drift	10,8	0 %	
	Sysselsetting	1 952,4	75 %	
	Økonomiske data	0,0	0 %	
	Annen aktivitet (håndtering av IK)	519,5	20 %	

Tallene i ovenstående tabell sammenfaller så å si med tabellen i avsnitt 5.5.1. Kostnadene for de lover og forskrifter som ligger under AID utgjør 97,3 prosent av de samlede kostnadene for HMS-regelverksområdet, og det henvises derfor til ovennevnte avsnitt for beskrivelse av de ulike typer kostnader.

7.1.5 Totale administrative kostnader fordelt på bedriftsstørrelse (antall ansatte)

I kartleggingen av administrative kostnader er segmenteringen av bedrifter ut fra hvordan regelverket håndteres et sentralt element. Segmenteringen skal sikre at kompleksiteten i hvordan bedriftene forholder seg til regelverket blir tatt hensyn til. Det kan være forskjellige forklaringsvariabler knyttet til de kartlagte kostnadene, men en hovedregel i kartleggingen er at det for alle informasjonskrav skiller mellom mikrobedrifter og makrobedrifter. I tabellen under vises totale kostnader under AID for henholdsvis mikrobedrifter og makrobedrifter med tilhørende andel av de samlede kostnadene knyttet til AID for HMS-regelverksområdet.

Tabell 7.5 – Totale administrative kostnader fordelt på bedriftsstørrelse

Bedriftsstørrelse	Adm. kost (i mill. kr)	Andel av samlede kostnader (%)
Mikro (0-4 ansatte)	848,3	33 %
Makro (flere enn 4 ansatt)	1 739,4	67 %
Totalt	2 587,7	100 %

Igjen er det stort sammenfall mellom tabellen over og tabellen gitt i avsnitt 5.6, og det henvises til denne for utdyping av denne tabellen.

7.1.6 Totale administrative kostnader fordelt på typer administrative aktiviteter

De administrative aktivitetene beskrives i detalj i avsnitt 5.6.1, og det henvises til dette avsnittet for detaljer. Ettersom AID's kostnader utgjør 97 prosent av de samlede kostnadene for HMS-regelverksområdet er det stort sammenfall mellom fordelingen her og fordelingen vist i avsnitt 5.6.1. Det brukes klart mest ressurser på beskrivelser og interne møter. Da en betydelig del av kostnadene for HMS-regelverksområdet knytter seg til utarbeidelse av rapporter, søknader og risikovurderinger er ikke dette overraskende.

7.2 Miljøverndepartementet (MD)

7.2.1 Totale administrative kostnader for næringslivet per år

I dette avsnittet presenteres de aggregerte kostnadene for de lover og forskrifter som er med i denne kartleggingen og som ligger under MD per 1. september 2006. Det understrekes at tallene som gjengis i denne rapporten ikke er de totale kostnadene knyttet til MD – det er kun kostnadene knyttet til HMS-regelverksområdet som er gjengitt her. For å få det totale kostnadsbildet for departementet må denne rapporten ses i sammenheng med øvrige rapporter som dekker regelverksområder under MD.

Tabell 7.6 – Resultattabell MD

Departement	Adm. kost. (i mill. kr)	Adm. kost. (i prosent)	ABC-regulering		
			A (%)	B (%)	C (%)
MD	29,7	100 %	44 %	0 %	56 %

Tabellen over viser at de lover og forskrifter som er med i denne kartleggingen, og som ligger under MD, samlet pålegger bedrifter administrative kostnader på cirka 29,7 millioner kroner årlig. Som det også fremgår av tabellen over kan 56 prosent av de administrative kostnadene henføres til C-regulering, som er opplysninger som utelukkende følger av nasjonale lover og forskrifter. 44 prosent av de administrative kostnadene kan henføres til A-regulering, som helt og holdent er en følge av EU-regler og øvrige internasjonale forpliktelser. Ingen av kostnadene kan henføres til B-regulering, det vil si som følge av EU-regler og øvrige internasjonale forpliktelser, men der kun formålet vil være formulert i de internasjonale regler og hvor det er opp til medlemslandene å formulere de krav til opplysninger bedriftene skal levere. Dette betyr at MD i utgangspunktet har fullstendig innflytelse over 56 prosent av lovgivningen knyttet til HMS-området, mens det resterende regelverk også er underlagt andre land.

7.2.2 Mest kostnadskrevende regelverk å etterleve for næringslivet

I dette avsnittet presenteres de administrative kostnadene for den ene loven og de fem forskriftene som inngår i kartleggingen av HMS-området under MD. Tabellen under gir en oversikt over disse med en tilhørende oversikt over hvor stor andel kostnadene per lov/forskrift utgjør av totalkostnaden for de lovene og forskriftene som er målt under MD i denne kartleggingen, samt tilhørende A-, B- og C-kategorisering.

Tabell 7.7 – Totale kostnader per lov

Lover/forskrifter		Adm. kost. (i mill. kr)	Andel av samlede kostnader (%)	ABC-regulering (%)		
				A	B	C
FOR-2004-06-01-931	Forurensningsforskriften	21,31	72 %	25 %	0 %	75 %

Lover/forskrifter		Adm. kost. (i mill. kr)	Andel av samlede kostnader (%)	ABC-regulering (%)		
				A	B	C
FOR-2004-06-01-930	Avfallsforskriften	7,36	25 %	100 %	0 %	0 %
LOV-1981-03-13-6	Forurensningsloven	0,57	2 %	0 %	0 %	100 %
FOR-2003-12-18-1848	Biocidforskriften	0,39	1 %	100 %	0 %	0 %
FOR-1998-01-22-93	Forskrift om mikrobiologiske produkter	0,02	0,0 %	0 %	0 %	100 %
FOR-2004-06-01-922	Produktforskriften	0,00	0,0 %	0 %	0 %	100 %
Total		29,7	100 %	44 %	0 %	56 %

De totale administrative kostnadene på MD's område beløper seg til 29,7 millioner kroner årlig. Som det fremgår av tabellen over, er **forurensningsforskriften** den forskriften som inneholder de høyeste administrative kostnadene. Kostnadene ved denne forskriften utgjør 21,3 millioner kroner årlig, tilsvarende cirka 72 prosent av de samlede administrative kostnadene knyttet til MD under regelverksområdet HMS. Opplysningene i forurensningsforskriften er 75 prosent C-regulering og 25 prosent A-regulering.

Med en kostnad på 7,36 millioner kroner og en andel på cirka 25 prosent av de samlede kostnadene for MD på HMS-regelverksområdet, utgjør **avfallsforskriften** den lov/ forskrift som er nest mest kostnadskrevende. Hele kostnaden kan henføres til A-regulering.

Videre følger **forurensningsloven** med en kostnad på 0,6 millioner kroner. Dette tilsvarer cirka 2 prosent av de samlede kostnadene knyttet til MD for HMS-regelverksområdet, og hele kostnaden kan henføres til C-regulering.

Biocidforskriften har en kostnad på 0,4 millioner kroner, **forskrift om mikrobiologiske produkter** har en kostnad på rundt 20 000 kroner og **produktforskriftens** administrative kostnader er kun målt til 120 kroner. Disse henføres til henholdsvis A-regulering for førstnevnte og C-regulering for de to siste.

7.2.3 Mest kostnadskrevende informasjonskrav å etterleve for næringslivet

Dette avsnittet gir en presentasjon av de tre mest kostnadskrevende informasjonskravene under MD for de lover og forskrifter som er kartlagt under HMS-regelverksområdet. Totalt sett utgjør de tre mest kostnadskrevende informasjonskravene 84 prosent av de samlede administrative kostnadene på MD's område, men bare 0,6 prosent av de samlede kostnadene for HMS-regelverksområdet. Disse tre er presentert i tabellen under, og igjen er det angitt hvor stor del av den totale kostnaden knyttet til MD under HMS-regelverksområdet de ulike pliktene utgjør, samt tilhørende A-, B- og C-kategorisering.

Tabell 7.8 – Topp tre mest kostnadskrevende informasjonskrav

Fagmyndighet	Informasjonskrav	Adm. Kost (mill. kr)	Andel av samlede kostnader (%)	ABC-regulering (%)		
				A	B	C
HMS	Plikt for virksomhet som har utslipp av oljeholdig avløpsvann om å dokumentere at grenseverdiene overholdes	15,5	52 %	0 %	0 %	100 %

Fagmyndighet	Informasjonskrav	Adm. Kost (mill. kr)	Andel av samlede kostnader (%)	ABC-regulering (%)		
				A	B	C
HMS	Plikt for virksomhet som driver behandlingsanlegg for kasserte kjøretøy om å registrere vrakmelding av kasserte kjøretøy og journalføre disse	5,7	19 %	100 %	0 %	0 %
HMS	Plikt for skipsfører å melde fra om levering av avfall og lasterester i havnen til den ansvarlige ved havnen og forevises Sjøfartsdirektoratet ved forespørsel.	3,7	13 %	100 %	0 %	0 %
Topp tre i alt		25,0	84,2 %	38 %	0 %	62 %

Det er **plikt for virksomhet som har utslipp av oljeholdig avløpsvann om å dokumentere at grenseverdiene overholdes** som er det dyreste informasjonskravet under MD. Kostnaden utgjør 52 prosent av de samlede totale kostnadene knyttet til MD for HMS-regelverksområdet. Denne kostnaden kan henføres 100 prosent til C-regulering.

Videre følger **plikt for virksomhet som driver behandlingsanlegg for kasserte kjøretøy om å registrere vrakmelding av kasserte kjøretøy og journalføre disse**.

Denne kostnaden utgjør 5,7 millioner kroner, noe som tilsvarer 19 prosent av de samlede kostnadene for MD på HMS-regelverksområdet. Kostnaden kan i sin helhet henføres til A-regulering.

Siste på listen er **plikt for skipsførere å melde fra om levering av avfall og lasterester i havnen til den ansvarlige ved havnen og forevises Sjøfartsdirektoratet ved forespørsel**. Kostnaden utgjør 3,8 millioner kroner og tilsvarer 13 prosent av de samlede kostnadene for MD knyttet til HMS-regelverksområdet.

Det er til sammen 34 informasjonskrav som er identifisert under MD's område i denne kartleggingen. Som nevnt utgjør de tilhørende administrative kostnadene for disse kravene 29,7 millioner kroner. Det vil si at de resterende 31 informasjonskravene utgjør til sammen 4,7 millioner kroner. Dette tilsvarer cirka 15,8 prosent av de samlede kostnadene for MD knyttet til HMS-regelverksområdet. Informasjon om disse resterende informasjonskravene vil være tilgjengelig i Nærings- og handelsdepartementets kartleggingsdatabase.

7.2.4 Fordelinger av de samlede administrative kostnadene

I dette avsnittet ser vi nærmere på de totale administrative kostnadene under MD som er kartlagt i denne undersøkelsen og deler dem inn i henhold til en rekke parametere. Dette for å synliggjøre egenskaper ved informasjonskravene og hvilke typer administrative aktiviteter som er kostnadsdrivende. Tabellen under viser fordeling av kostnadene på henholdsvis type kostnad, type informasjonskrav, søknader til det offentlige og type opplysninger. Den administrative kostnaden knyttet til de ulike parametrene, samt andelen av de samlede kostnadene for MD knyttet til HMS-regelverket for de ulike parametrene, angis også.

Tabell 7.9 – Kostnader fordelt på kartleggingsparametere

Kartleggingsparametere	Egenskaper	Adm. kost (i mill. kr)	Andel av samlede kostnader (%)	Andel av totale kostnader (%) for regelverksområdet HMS
Type kostnad	Intern tidsbruk	14,6	49 %	100 %

Kartleggingsparametere	Egenskaper	Adm. kost (i mill. kr)	Andel av samlede kostnader (%)	Andel av totale kostnader (%) for regelverksområdet HMS
	Eksterne tjenester	0	0 %	
	Andre anskaffelser	15,1	51 %	
Type informasjonskrav	Rapportering til myndighet	10,1	34 %	100 %
	Opplysninger til tredje part	3,8	13 %	
	Dokumentasjon	15,8	53 %	
Søknader til det offentlige	Offentlig støtte	0,001	0 %	2,7 %
	Tillatelse	0,8	2,7 %	
Typer opplysninger	Grunndata	0,03	0 %	100 %
	Produksjon	0,4	1 %	
	Drift	2,0	7 %	
	Sysselsetting	0,0	0 %	
	Økonomiske data	0,001	0 %	
	Annen aktivitet (håndtering av IK)	27,2	92 %	

Forklaring av variablene som er gjengitt i tabellen over forklares i avsnitt 5.5.1.

Kostnaden er så å si likt fordelt mellom internt bruk og anskaffelser når det gjelder type kostnad. Det er ingen eksterne tjenester. Det vil si at det brukes like mange ressurser på internt tidsforbruk som på å anskaffe nødvendig bistand for å etterleve kravene. Anskaffelseskostnaden er hovedsakelig knyttet til plikt for virksomhet som har utslipp av oljeholdig avløpsvann om å dokumentere at grenseverdiene overholdes der anskaffelsene går på å kjøpe inn kvalifisert personell til å kontrollere avløpsvannet.

Det er meget lave kostnader til søknader til det offentlige. De høyeste kostnadene på dette feltet er rundt 75 000 kroner som går til å søke om diverse tillatelser, se også avsnitt 5.5.

Det er i all hovedsak annen aktivitet som står for kostnadene under MD – det vil si understøttende aktiviteter for å fremskaffe den dokumentasjon/ utarbeide de søknader som trengs for å etterleve regelverket.

7.2.5 Totale administrative kostnader fordelt på bedriftsstørrelse (antall ansatte)

I kartleggingen av administrative kostnader er segmenteringen av bedrifter ut fra hvordan regelverket håndteres et sentralt element. Segmenteringen skal sikre at kompleksiteten i hvordan bedriftene forholder seg til regelverket blir tatt hensyn til. Det kan være forskjellige forklaringsvariabler knyttet til de kartlagte kostnadene, men en hovedregel i kartleggingen er at det for alle informasjonskrav skiller mellom mikrobedrifter og makrobedrifter. I tabellen under vises totale kostnader under MD for henholdsvis mikrobedrifter og makro-

bedrifter med tilhørende andel av de samlede kostnadene knyttet til MD for HMS-regelverksområdet.

Tabell 7.10 – Totale administrative kostnader fordelt på bedriftsstørrelse

Bedriftsstørrelse	Adm. kost (i mill. kr)	Andel av samlede kostnader (%)
Mikro (0-4 ansatte)	13,8	46 %
Makro (flere enn 4 ansatte)	15,9	54 %
Totalt	29,7	100 %

For nærmere informasjon om mikro- og makrobedrifter, se avsnitt 5.6. Fordelingen mellom kostnader på mikrobedrifter og makrobedrifter er henholdsvis 13,8 millioner kroner for mikrobedriftene og 15,9 millioner kroner. Dette utgjør henholdsvis 46 prosent og 54 prosent av de totale kostnadene under MD for HMS-regelverksområdet.

7.2.6 Totale administrative kostnader fordelt på typer administrative aktiviteter

Det henvises til avsnitt 5.6.1 for definering av de ulike typer aktiviteter. For MD er det aktivitetene beskrivelse, eksterne møter og fremhenting av informasjon som i hovedsak medfører kostnader. Beskrivelse og fremhenting av informasjon kan i stor grad henføres til det å fylle ut søknader, lage rapporter og dokumentere at regelverket etterleves. Eksterne møter går i hovedsak på møter med tredjepart for å fylle ut informasjon som skal rapporteres videre til myndighetene.

For MD er de største kostnadene i denne kartleggingen knyttet til rapportering til myndighetene. Dette er naturlig da det er mye innrapportering av informasjon for å sikre at regelverket og de grenseverdier og begrensninger som er satt der overholdes. Det er også en relativt høy andel av kostnadene som går med på opplysninger til tredje part. Denne kostnaden er i hovedsak knyttet til plikt for skipsfører å melde fra om levering av avfall og lasterester i havnen til den ansvarlige ved havnen og forevises Sjøfartsdirektoratet ved forespørsel.

7.3 Justis- og politidepartementet (JD)

7.3.1 Totale administrative kostnader for næringslivet per år

I dette avsnittet presenteres de aggregerte kostnadene for de lover og forskrifter som er målt under AID på HMS-regelverksområdet per 1. september 2006. Det understrekes at tallene som gjengis i denne rapporten ikke er de totale kostnadene knyttet til JD – det er kun kostnadene som er knyttet til HMS-regelverksområdet som er gjengitt her. For å få det totale kostnadsbildet for departementet må denne rapporten ses i sammenheng med øvrige rapporter som dekker regelverksområder under JD.

Tabell 7.11 – Resultattabell JD

Departement	Adm. kost. (i mill. kr)	Adm. kost. (i prosent)	ABC-regulering		
			A (%)	B (%)	C (%)
Justis- og politidepartementet	39,9	100 %	0 %	19 %	81 %

Tabellen over viser at lovgivningen under JD på HMS-regelverksområdet samlet pålegger bedrifter administrative kostnader på cirka 39,9 millioner kroner årlig. Som det også fremgår av tabellen over kan 81 prosent av de administrative kostnadene henføres til C-regulering, som er opplysninger som utelukkende følger av nasjonale lover og forskrifter. Cirka 19 prosent av de administrative kostnadene kan henføres til B-regulering, som er en følge av EU-regler og øvrige internasjonale forpliktelser, men der kun formålet vil være

formulert i de internasjonale regler og hvor det er opp til medlemslandene å formulere de krav til opplysninger bedriftene skal levere. Ingen av kostnadene kan henføres til A-regulering, det vil si de administrative kostnadene som stammer fra opplysninger som helt og holdent er en følge av EU-regler og øvrige internasjonale forpliktelser. Oppsummert betyr dette at cirka 81 prosent av lovgivningen under JD som er målt og knyttet til HMS-området er lovverk Norge i utgangspunktet har all innflytelse over, mens det resterende regelverk også er underlagt andre land.

7.3.2 Mest kostnadskrevende regelverk å etterleve for næringslivet

I dette avsnittet presenteres de administrative kostnadene for de syv forskriftene som inngår i kartleggingen av HMS-området under JD. Tabellen under gir en oversikt over disse med en tilhørende oversikt over hvor stor andel kostnadene per forskrift utgjør av total-kostnaden for de lovene og forskriftene som er målt under MD i denne kartleggingen, samt tilhørende A-, B- og C-kategorisering.

Tabell 7.12 – Totale kostnader per lov

Lover/forskrifter		Adm. kost. (i mill. kr)	Andel av samlede kostnader (%)	ABC-regulering (%)		
				A	B	C
FOR-2002-06-26-847	Forskrift om brannforebygging	31,395	79 %	0 %	0 %	100 %
FOR-2005-06-17-672	Storulykkeforskriften	7,423	19 %	0 %	100 %	0 %
FOR-2002-06-26-922	Forskrift om eksplosjonsfarlig stoff	0,902	2 %	0 %	0 %	100 %
FOR-2002-06-26-744	Forskrift om brannfarlig vare	0,106	0 %	0 %	0 %	100 %
FOR-1995-08-10-713	Forskrift om elektrisk utstyr	0,041	0 %	0 %	0 %	100 %
FOR-2002-11-11-1264	Forskrift om landtransport av farlig gods	0,012	0 %	100 %	0 %	0 %
FOR-2000-05-09-421	Forskrift om anlegg som leverer motordrivstoff	0,001	0 %	0 %	0 %	100 %
Total		39,9	100 %	0 %	19 %	81 %

De totale administrative kostnadene på JD's område beløper seg til 39,9 millioner kroner årlig. Som det fremgår av tabellen over, er **forskrift om brannforebygging** den klart mest kostnadskrevende under JD's område i denne kartleggingen. Kostnadene ved denne forskriften er 31,4 millioner kroner årlig, tilsvarende 79 prosent av de samlede administrative kostnadene på regelverksområdet HMS og som ligger under JD. Opplysningene i forskriften kan henføres 100 prosent til C-regulering.

Storulykkeforskriften er den neste på listen med en kostnad på 7,4 millioner kroner. Dette utgjør cirka 19 prosent av de samlede kostnadene knyttet til JD for HMS-regelverksområdet. Denne kostnaden kan henføres 100 prosent til B-regulering.

Neste er forskrift **om eksplosjonsfarlig stoff**. Denne har en administrativ kostnad målt til 0,9 millioner kroner, noe som utgjør 2 prosent av de totale kostnadene under JD på området. Hele kostnaden kan henføres til C-regulering.

Videre følger forskrift **om brannfarlig vare, forskrift om elektrisk utstyr, forskrift om landtransport av farlig gods og forskrift om anlegg som leverer motordrivstoff**. Disse har en samlet kostnad på 0,16 millioner kroner. Denne kostnaden er helt marginal sett i forhold til den samlede kostnaden for regelverksområdet. Forskrift om landtransport av farlig gods kan henføres i sin helhet til A-regulering, mens de tre øvrige forskriftene kan henføres 100 prosent til C-regulering.

7.3.3 Mest kostnadskrevende informasjonskrav å etterleve for næringslivet

Dette avsnittet gir en presentasjon av de tre mest kostnadskrevende informasjonskravene under JD på HMS-regelverksområdet. Totalt sett utgjør de tre mest kostnadskrevende informasjonskravene 96,8 prosent av de samlede administrative kostnadene på JD's område, men kun 0,9 prosent av de samlede kostnadene for HMS-regelverksområdet under ett. Disse tre er presentert i tabellen under, og igjen er det angitt hvor stor andel av den totale kostnaden knyttet til JD under HMS-regelverksområdet de ulike pliktene utgjør, samt tilhørende A-, B- og C-kategorisering.

Tabell 7.13 – Topp tre mest kostnadskrevende informasjonskrav

Fagmyndighet	Informasjonskrav	Adm. Kost (mill. kr)	Andel av samlede kostnader (%)	ABC-regulering (%)		
				A	B	C
Justis- og politidepartementet	Plikt for eier av særskilt brannobjekt til å dokumentere for tilsynsmyndighetene at brannsikkerheten er tilfredsstillende	31,395	79 %	0 %	0 %	100 %
Justis- og politidepartementet	Plikt for foretak hvor ett eller flere farlige kjemikalier forekommer om uoppfordret å informere parter som kan bli berørt av storulykke, gjøre info allment tilgjengelig og informere allmennheten minst hvert 5. år	6,472	16 %	0 %	100 %	0 %
Justis- og politidepartementet	Plikt for foretak hvor ett eller flere farlige kjemikalier forekommer til å utarbeide og oppdatere sikkerhetsrapport og sende denne til Direktoratet for samfunnssikkerhet	0,759	2 %	0 %	100 %	0 %
Topp tre i alt		38,6	96,8 %	0 %	19 %	81 %

Som det fremgår av tabellen over er **plikt for eier av særskilt brannobjekt til å dokumentere for tilsynsmyndighetene at brannsikkerheten er tilfredsstillende** det informasjonskravet som inneholder de klart høyeste administrative kostnadene under JD's område når det kommer til HMS. Kostnaden er på 31,4 millioner, noe som utgjør 79 prosent av de samlede kostnadene for HMS-regelverksområdet under JD. Hele kostnaden kan henføres til C-regulering.

Plikt for foretak hvor ett eller flere farlige kjemikalier forekommer om uoppfordret å informere parter som kan bli berørt av storulykke, gjøre info allment tilgjengelig og informere allmennheten minst hvert 5. år er det nest dyreste kravet. Dette har en kostnad på 6,5 millioner kroner, noe som utgjør 16 prosent av de samlede kostnadene under JD på regelverksområdet.

Det er et langt hopp ned i kostnader for neste krav - **plikt for foretak hvor ett eller flere farlige kjemikalier forekommer til å utarbeide og oppdatere sikkerhetsrapport og sende denne til Direktoratet for samfunnssikkerhet**. Denne plikten har en kostnad på 0,8 millioner kroner, noe som utgjør cirka 2 prosent av de samlede kostnadene knyttet til JD på regelverksområdet.

Det er til sammen 27 informasjonskrav som er identifisert og kartlagt under JD i denne kartleggingen, hvilket innebærer at de resterende 24 informasjonskravene utgjør en svært liten del av de totale administrative kostnadene.

7.3.4 Fordelinger av de samlede administrative kostnadene

I dette avsnittet ser vi nærmere på de totale administrative kostnadene under JD som er kartlagt i denne undersøkelsen og deler dem inn i henhold til en rekke parametere. Dette

for å synliggjøre egenskaper ved informasjonskravene og hvilke typer administrative aktiviteter som er kostnadsdrivende. Tabellen under viser fordeling av kostnadene på henholdsvis type kostnad, type informasjonskrav, søknader til det offentlige og type opplysninger. Den administrative kostnaden knyttet til de ulike parameterne, samt andelen av de samlede kostnadene for JD knyttet til HMS-regelverket for de ulike parametrene, angis også.

Tabell 7.14 – Kostnader fordelt på kartleggingsparametere

Kartleggingsparametere	Egenskaper	Adm. kost (i mill. kr)	Andel av samlede kostnader (%)	Andel av totale kostnader (%) for regelverksområdet HMS
Type kostnad	Intern tidsbruk	34,0	85 %	100 %
	Eksterne tjenester	0,0	0,0 %	
	Andre anskaffelser	5,9	15 %	
Type informasjonskrav	Rapportering til myndighet	1,2	3 %	100 %
	Opplysninger til tredje part	6,5	16 %	
	Dokumentasjon	32,2	18 %	
Søknader til det offentlige	Offentlig støtte	0,2	1 %	1 %
	Tillatelse	0,0	0,0 %	
Typer opplysninger	Grunndata	0,7	2 %	100 %
	Produksjon	0,8	2 %	
	Drift	2,0	5 %	
	Sysselsetting	1,7	4 %	
	Økonomiske data	0,0	0,0 %	
	Annen aktivitet (håndtering av IK)	34,6	87 %	

Variablene som er angitt i tabellen over forklares i avsnitt 5.5.1.

Når det gjelder type kostnad så er det en stor overvekt av intern tidsbruk. Det vil si at de administrative byrdene hovedsakelig oppstår ved å bruke interne ressurser. Cirka 15 prosent av kostnadene er knyttet til anskaffelser. Dette dreier seg i hovedsak om kostnader til utarbeidelse av informasjonsmaterieil til naboer og interessenter for bedrifter som ligger inn under storulykke forskriften og som hvert femte år må informere disse om hvilken fare virksomheten utgjør.

Det er hovedsakelig dokumentasjon det er knyttet høyest kostnad til når det gjelder type informasjonskrav. Denne utgjør 32,2 millioner kroner. Med andre ord er hovedkostnaden på dette området knyttet til det å dokumentere at virksomhetene etterlever regelverket og

de grenseverdier og begrensninger som er satt her. Det er også noen kostnader som ligger under opplysninger til tredjepart – og her korresponderer dette godt med kravet for virksomheter som kan bli rammet av storulykker om å informere naboer og interessenter om dette, jmfør forrige avsnittet.

Det er meget lave kostnader knyttet til søknader – kun i underkant av 200 000 kroner, noe som utgjør i underkant av 0,4 prosent av de samlede kostnadene for HMS-regelverksområdet knyttet til JD.

Det er i all hovedsak annen aktivitet som står for kostnadene under JD – det vil si understøttende aktiviteter for å fremskaffe/ utarbeide den som trengs for å etterleve regelverket.

7.3.5 Totale administrative kostnader fordelt på bedriftsstørrelse (antall ansatte)

I kartleggingen av administrative kostnader er segmenteringen av bedrifter ut fra hvordan regelverket håndteres et sentralt element. Segmenteringen skal sikre at kompleksiteten i hvordan bedriftene forholder seg til regelverket blir tatt hensyn til. Det kan være forskjellige forklaringsvariabler knyttet til de kartlagte kostnadene, men en hovedregel i kartleggingen er at det for alle informasjonskrav skilles mellom mikrobedrifter og makrobedrifter. I tabellen under vises totale kostnader under JD for henholdsvis mikrobedrifter og makrobedrifter med tilhørende andel av de samlede kostnadene knyttet til JD for HMS-regelverksområdet.

Tabell 7.15 – Totale administrative kostnader fordelt på bedriftsstørrelse

Bedriftsstørrelse	Adm. kost (i mill. kr)	Andel av samlede kostnader (%)
Mikro (0-4 ansatte)	3,6	9 %
Makro (flere enn 4 ansatte)	36,3	91 %
Totalt	39,9	100 %

For nærmere informasjon om mikro- og makrobedrifter, se avsnitt 5.6. Kostnadene er langt høyere for makrobedrifter enn mikrobedrifter, henholdsvis 36,3 millioner kroner mot 3,6 millioner kroner. Dette skyldes i stor grad at det er størst kostnader knyttet til store industribedrifter og lignende som kan utsettes for storulykker og som kan medføre stor grad av forurensning. Disse bedriftene er makrobedrifter.

7.3.6 Totale administrative kostnader fordelt på typer administrative aktiviteter

Det henvises til avsnitt 5.6.1 for definering av de ulike typer aktiviteter. For JD er det aktivitetene eksterne møter som er den klart største kostnaden. Denne kostnaden er hovedsakelig knyttet til det å bistå tilsynsmyndighetene når det gjøres tilsyn med særskilte brannobjekt. Denne kostnaden kan også henføres 100 prosent til dokumentasjon, og det er også denne typen informasjonskrav som da er klart mest kostnadskrevenende.

7.4 Fiskeri- og kystdepartementet (FKD)

Det er kun ett krav som ligger under FKD – det er **”Plikt for ansvarlig virksomhet å varsle rette myndighet ved akutt forurensning og fare for akutt forurensning”**. Dette kravet lå tidligere under MD og ble ivaretatt av SFT. Denne plikten kommenteres derfor bare kort da også kostnaden knyttet til kravet er marginalt.

Kostnaden for dette kravet utgjør 2,9 millioner kroner. Dette utgjør 0,07 prosent av de samlede kostnadene knyttet til HMS-regelverksområdet. 100 prosent av kostnaden kan henføres til C-regulering, det vil si at departementet har full råderett over bestemmelsen.

Plikten utløses av en hendelse (akutt forurensing), og virksomheten som har forårsaket forurensingen skal da varsle myndighetene. 100 prosent av kostnadene kan derfor henføres til rapportering til myndighet. Det brukes kun intern tid på å varsle myndighetene, og alle meldingene antas å komme fra makrobedrifter. Det kom inn 200 meldinger om dette i 2006. Kostnadene fordeles på eksterne møter – det vil si møter med myndighetene – fremhenting av informasjon og beskrivelse av hendelsen. Det er ingen skjemaer knyttet til dette kravet.

DEL 5 – KVALITATIV GJENNOMGANG AV DE MEST KOSTNADSKREVENDE INFORMASJONSKRAVENE

8. Kostnadskrevende informasjonskrav for HMS-regelverksområdet

I denne delen presenteres de ti mest kostnadskrevende informasjonskrav på et detaljert nivå, samt at mulig forenklingstiltak presenteres. Forenklingstiltakene har kommet fram gjennom bedriftsintervjuene. Forenklingstiltakene representerer bedriftenes forslag og baseres på deres erfaringer og syn på informasjonsforpliktelsen.

8.1 Beskrivelse av informasjonskravet "Plikt for arbeidsgiver å gi arbeidstaker skriftlig oppgave over beregningsmåte for lønn, beregningsgrunnlaget for feriepenger og trekk som er foretatt"

Plikt for arbeidsgiver å gi arbeidstaker skriftlig oppgave over beregningsmåte for lønn, beregningsgrunnlaget for feriepenger og trekk som er foretatt er underlagt arbeidsmiljøloven av LOV-2005-06-17 nr. 62. Formålet er å sikre arbeidsgiverne oversikt over hvordan lønnen er beregnet slik at dette kan sammenholdes med faktisk utført arbeid og utbetaling.

Arbeidsmiljøloven gjelder alle virksomheter med ansatte i Norge.

Figur 8.1 – Sentrale egenskaper ved plikt om skriftlig oppgave over beregningsmåte for lønn etc

Plikt for arbeidsgiver å gi arbeidstaker skriftlig oppgave over beregningsmåte for lønn, beregningsgrunnlaget for feriepenger og trekk som er foretatt	Sentrale egenskaper ved informasjonskravet
Lov: ⇒ LOV-2005-06-17 nr. 62	Antall segmenter 4
Paragraf: ⇒ §§ 14, 15-5	Total populasjon (Antall virksomheter) 121 145
Lovtekst: ⇒ Utdrag: ⇒ "Ved utbetaling eller straks etter denne skal arbeidstaker ha skriftlig oppgave over beregningsmåte for lønn, beregningsgrunnlaget for feriepenger og trekk som er foretatt."	Kostnad 921 501 034
	Departement AID

8.1.1 Bedriftenes håndtering av informasjonskravet

Informasjonskravet berører som nevnt alle virksomheter som sysselsetter arbeidstakere i Norge. Plikten etterleves enten ved å utarbeide denne skriftlige oppgaven internt i bedriften eller ved å kjøpe inn denne tjenesten.

Bedriftene som utfører denne plikten internt følger stort sett de samme arbeidsprosessene. Dette gjelder både mikro- og makrobedrifter. Det er som regel økonomiansvarlig i bedriften som har ansvaret for å utføre denne plikten. Lønnsutbetaling utføres som regel én gang i måneden. I denne forbindelse gjennomgås timelistene til de ansatte med tilhørende skattetrekk og eventuelt andre trekk i lønnen, som pensjon, fagforeningskontingent etc. Det er kostnaden knyttet til denne kontrollen som er tatt med som administrativ kostnad for bedrifter som utfører denne plikten innomhus.

Bedrifter som velger å outsource tjenesten kjøper inn lønns- og økonomisystemer. Dette gjelder for både mikro- og makrobedrifter. I praksis kjøper virksomhetene systemet ved oppstart og betaler videre en månedlig lisens for å kunne benytte systemet videre. Som regel baseres kostnaden for lisensen på antall ansatte i virksomheten. For dette segmentet er den månedlige lisensbetalingen tatt med som en administrativ kostnad. Før lønnsutbe-

talingen foretas gjennomgående beregningene som gjøres i lønns- og økonomisystemet internt i bedriften som har kjøpt systemet. Dette for å sikre at lønnsberegningene er riktige. Tiden det tar å kontrollere disse beregningene er også tatt med som en administrativ kostnad.

Alle arbeidsprosessene vist over utføres i forbindelse med lønnsutbetaling, det vil si 12 ganger årlig. Det er hovedsakelig bedriftens størrelse som har betydning for kostnadens størrelse. Det er derfor skilt på mikro og makrobedrifter, det vil si virksomheter med opp til fire ansatte og virksomheter med flere enn fem ansatte.

8.1.2 Administrative kostnader

Tabell 8.2 – Administrative kostnader per segment – skriftlig oppgave over beregningsmåte for lønn, feriepenger og trekk

Opplysninger	Standardisert tid (minutter per år)				Standardisert eksternt kostnad (kr)	
	Insourcing	Insourcing	Outsourcing	Outsourcing	Outsourcing	Outsourcing
	Ikke-mikro-bedrifter	Mikro-bedrifter	Ikke-mikro-bedrifter	Mikro-bedrifter	Ikke-mikro-bedrifter	Mikro-bedrifter
Opplysninger om beregning av lønn, feriepenger og trekk som er foretatt	720	120	1 500	120	10 000	5 000
Håndtering av IK	720	120	1 500	120	0	0
Totalt	1 440	240	3 000	240	10 000	5 000

Etterlevelsen og arbeidet for å oppfylle informasjonskravet utgjøres hovedsakelig av intern tidsbruk.

Mikrovirksomheter bruker anslagsvis like lang tid på de interne arbeidsprosessene uavhengig av om tjenesten outsources eller ikke. Grunnen er at mikrobedrifter som kjører lønnen selv gjør dette ved bruk av enkle prosesser uten eget innkjøpt lønnsystem. Tiden som benyttes er knyttet til kontroll av timer, lønn, og andre trekk, samt det å skrive en lønnslipp. Tilsvarende kontroll må gjøres dersom denne plikten ikke outsources.

For makrobedrifter er det forskjell i forbrukt intern tid mellom dem som outsourcer og dem som utfører plikten innomhus. For virksomheter som outsourcer arbeidet er det estimert, på bakgrunn av informasjon gitt i gjennomførte intervjuer, at det brukes cirka 10 minutter per ansatt per lønnslipp på kontroll. Generelt har vi anslått at det i makrobedrifter er cirka 25 ansatte (basert på en vurdering av både gjennomsnittlig antall ansatte i bedrifter med flere enn 4 ansatte, samt tilsvarende median i samme populasjon). I tillegg kommer den nevnte lisenskostnaden.

Makrovirksomheter som gjør dette arbeidet selv har en betydelig lavere kostnad knyttet til selve lønnsarbeidet. Også disse gjør en kontroll av ansattes timer, enten det er snakk om fastlønn eller timebasert lønn, men selve operasjonen er svært enkel da all informasjon som trengs i den forbindelse ligger i det interne lønnsystemet. Tiden er beregnet ut i fra makrovirksomheter med 25 ansatte hvor den som er ansvarlig for lønn bruker i gjennomsnitt omtrent fem minutter per ansatt per måned.

I tabellene under vises fordelingen per segment av populasjon, frekvens for hvor mange ganger kostnaden/ tidsbruken inntreffer, benyttet timepris for interne ressurser, total administrativ kostnad for hver opplysning, samt totalt for informasjonskravet, hvor stor andel kostnaden knyttet til hver opplysning utgjør av den totale kostnaden for HMS-

regelverksområdet sett under ett og til slutt administrativ kostnad per populasjonsenhet (som regel per bedrift) for hver opplysning og totalt for informasjonskravet.

Tabell 8.3 – Administrative kostnader – makrobedrift insourcing

Opplysninger	Populasjon	Frekvens	Timepris	Adm. kost totalt (mill)	Andel av total (%)	Adm. kost pr. enhet
Opplysninger om beregning av lønn, feriepenger og trekk som er foretatt	19 359	12	187,-	43,4	1,6 %	2 244
Håndtering av IK	19 359	12	187,-	43,4	1,6 %	2 244
Totalt	19 359	12	187,-	86,9	3,3 %	4 488

Tabell 8.4 – Administrative kostnader – mikrobedrift insourcing

Opplysninger	Populasjon	Frekvens	Timepris	Adm. kost totalt (mill)	Andel av total (%)	Adm. kost pr. enhet
Opplysninger om beregning av lønn, feriepenger og trekk som er foretatt	29 099	12	187,-	10,9	0,4 %	374
Håndtering av IK	29 099	12	187,-	10,9	0,4 %	374
Totalt	29 099	12	187,-	21,8	0,8 %	748

Tabell 8.5 – Administrative kostnader – makrobedrift outsourcing

Opplysninger	Populasjon	Frekvens	Timepris	Ekstern kostnad	Adm. kost totalt (mill)	Andel av total (%)	Adm. kost pr. enhet
Opplysninger om beregning av lønn, feriepenger og trekk som er foretatt	29 039	12	187,-	10 000,-	426,0	16,0 %	14 671
Håndtering av IK	29 039	12	187,-	0,-	135,8	5,1 %	4 675
Totalt	29 039	12	187,-	10 000,-	561,8	21,1 %	19 346

Tabell 8.6 – Administrative kostnader – mikrobedrift outsourcing

Opplysninger	Populasjon	Frekvens	Timepris	Ekstern kostnad	Adm. kost totalt (mill)	Andel av total (%)	Adm. kost pr. enhet
Opplysninger om beregning av lønn, feriepenger og trekk som er foretatt	43 648	12	187,-	5 000,-	234,7	8,8 %	5 378
Håndtering av IK	43 648	12	187,-	0,-	16,4	0,6 %	374
Totalt	43 648	12	187,-	5 000,-	251,1	9,4 %	5 752

8.1.3 Oppsummerende analyse

Overnevnte informasjonskrav er ment for at arbeidstaker skal kunne sjekke beregning av lønn de trekk som blir foretatt. Det er ikke gitt hvordan selve lønns slippen skal være utformet, kun hva den skal opplyse om.

Det er viktig å understreke at de prosessene vi har lagt inn ikke er en fasit på hvordan det skal gjøres, og det er også store sprik i arbeidsprosessene bedriftene imellom. Det er også store variasjoner mellom de virksomheter hvor alle har fastlønn og de virksomheter som har timelønn eller provisjonslønn. Som nevnt tar SKM-metoden utgangspunkt i den normalt effektive bedrift, og gjennom våre erfaringer fra intervjuene har de beskrevne arbeidsprosessene fremstått som den måten virksomhetene effektivt kan etterleve kravet om å gi arbeidstaker en beregningsoppgave over lønn og de trekk som er foretatt.

Ut i fra analysen og standardiseringene som er foretatt er det helt klart at den største kostnaden befinner seg på makronivå hos de bedrifter som outsourcer denne funksjonen. Dette fordi de likevel har en kontrollfunksjon og innsending av informasjon til den eksterne virksomheten samtidig som de har kostnaden ved å kjøpe inn nevnte lisenser.

Gjennom intervju kommer det imidlertid frem at det ikke oppleves som en byrde å etterleve informasjonskravet da dette er en innarbeidet rutine og en del av det å ha ansatte. Flere av de virksomheter som outsourcer denne oppgaven, har videre ekstern bistand i forbindelse med andre krav som for eksempel terminoppgaver.

Totalt sett utgjør dette kravet nesten 50 prosent av de totale kostnadene i denne målingen.

8.1.4 Forenklingstiltak

I intervju med virksomheter og arbeidsgivere blir det, som nevnt, oppgitt at det ikke er belastende å etterleve dette kravet. Det er heller ikke fremkommet spesifikke forenklingstiltak.

8.2 Beskrivelse av informasjonskravet: "Plikt for virksomheter å utøve og dokumentere internkontroll som er nødvendig for å etterleve krav i henhold til regelverket"

Plikt for virksomheter å utøve og dokumentere internkontroll som er nødvendig for å etterleve krav i henhold til regelverket har sitt utspring i *FOR-1996-12-06 nr. 1127: Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (Internkontrollforskriften)*. Lovens formål er, gjennom krav om systematisk gjennomføring av tiltak, å fremme et forbedringsarbeid i virksomhetene innen arbeidsmiljø og sikkerhet, forebygging av helseskade eller miljøforstyrrelser fra produkter eller forbrukertjenester og vern av det ytre miljø mot forurensing og en bedre behandling av avfall slik at målene i helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen oppnås.

Informasjonskravet berører i all hovedsak alle bedrifter som sysselsetter arbeidstakere i Norge (ref internkontrollforskriften § 2 og arbeidsmiljøloven § 1-2). Den gjelder ikke for virksomheter på Svalbard eller for petroleumsbransjen.

Internkontrollforskriften trådte i kraft i 1992 etter modell av krav om egenkontroll i petroleumsvirksomheten. Internkontrollforskriften skulle blant annet bidra til bedre styring og utvikling av arbeidsmiljøforhold i den enkelte virksomhet enn det arbeidsmiljøloven til da hadde oppnådd ("en ny giv" i HMS-arbeidet), styrke arbeidet med risikobasert tilsyn, samt bidra til å samordne tilsyn fra tilsynsmyndighetene innenfor HMS-lovgivningen. Den er henført i sin helhet til C-regulering, det vil si at regelverket stammer fra 100 prosent norsk lovgivning.

Plikten er hentet fra § 5 i forskriften. Her stilles det krav til skriftlig dokumentasjon for følgende frem punkter (se også avsnitt 5.1.1):

1. Fastsette mål for helse, miljø og sikkerhet
2. Ha oversikt over virksomhetens organisasjon, herunder hvordan ansvar, oppgaver og myndighet for arbeidet med helse, miljø og sikkerhet er fordelt
3. Kartlegge farer og problemer og på denne bakgrunn vurdere risiko, samt utarbeide tilhørende planer og tiltak for å reduseres risikoforholdene
4. Iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav fastsatt i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen
5. Foreta systematisk overvåking og gjennomgang av internkontrollen for å sikre at den fungerer som forutsatt

Det er disse fem punktene som er målt under internkontrollforskriften i denne kartleggingen da det kun er disse som anses som informasjonskrav. De øvrige elementene i forskriften anses som innholdskrav. Som nevnt i avsnitt 5.1.1 er risikovurdering lagt ut som egen plikt og derfor er ikke punkt 3 over målt under denne plikten

Figur 8.7 – Sentrale egenskaper ved etterlevelse av internkontrollforskriften

Plikt for virksomheter å utøve og dokumentere internkontroll som er nødvendig for å etterleve krav i henhold til regelverket	Sentrale egenskaper ved informasjonskravet
<p>Lov: ⇒ FOR-1996-12-06 nr. 1127</p> <p>Paragraf: ⇒ §5</p> <p>Lovtekst: ⇒ Utdrag: ⇒ "Internkontrollen skal tilpasses virksomhetens art, aktiviteter, risikoforhold og størrelse i det omfang som er nødvendig for å etterleve krav i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen"</p>	<p>Antall segmenter 6</p> <p>Total populasjon (Antall virksomheter) 121 289</p> <p>Kostnad 507 711 272</p> <p>Departement AID</p>

8.2.1 Bedriftenes håndtering av informasjonskravet

Informasjonskravet berører i all hovedsak alle bedrifter som sysselsetter arbeidstakere i Norge (ref internkontrollforskriften § 2 og arbeidsmiljøloven § 1-2).

Bedrifter som omfattes av denne plikten har stort sett samme arbeidsprosess, men som nevnt i avsnitt 5.1.1 er det gjort et skille mellom bygg- og anleggsvirksomheter og øvrige virksomheter. Arbeidsprosessene som inngår i etterlevelsen av plikten er som følger:

- Fastsettelse av HMS-mål
  - Her er det kostnaden ved å revidere HMS-målene som tas med som en årlig kostnad – disse baseres ofte på funn fra risikovurdering/ medarbeiderundersøkelse og lignende fra året før, og det er derfor tatt med noe tid til å gjøre analyser på bakgrunn av slik informasjon.
- Ha oversikt over virksomhetens organisasjon, herunder hvordan ansvar, oppgaver og myndighet for arbeidet med helse, miljø og sikkerhet er fordelt
  - Her er det kostnaden ved å revidere denne oversikten som tas med – her er det oppdatering av omfordelte ansvarsforhold, oppdatering av telefonlister, revidering av branninstruks etc som inngår.
- Risikovurdering er som nevnt satt til null for denne plikten da det er lagt inn som egen plikt – se avsnitt 5.1.1, 8.3 og 8.8
- Iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav fastsatt i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen
  - I dette kravet har vi lagt inn det å gjennomføre medarbeidersamtaler – vi har tatt med selve møtet mellom leder og den enkelte ansatte da det som

regel i dette møtet blir skrevet ned de mål og de forbedringspunkter som kommer opp i løpet av samtalen – samt den tiden det tar for medarbeiderne å fylle ut medarbeiderundersøkelser. Kostnaden for å kjøpe inn medarbeiderundersøkelsen og administrasjon av denne er ikke tatt med. Videre antas det at det ikke gjøres medarbeiderundersøkelser i mikrobedrifter.

- Foreta systematisk overvåking og gjennomgang av internkontrollen for å sikre at den fungerer som forutsatt
  - Her er det tatt med den tiden det tar å dokumentere interne revisjoner. Revisjonene kan være satt i eksplisitt system gjennom internrevisjoner, men det kan også være oppfølging av interne systemer for å melde avvik fra interne arbeidsrutiner etc. Her antas det at byggebransjen bruker dobbelt så mye tid på revisjoner da feil i denne bransjen som regel også kan få alvorlige konsekvenser for brukere av bygg/ anlegg som er satt opp, samt publikum rundt dersom for eksempel bygningsdeler faller ned. Se også utdyping i avsnitt 5.1.1.

Alle arbeidsprosessene vist over utføres årlig. Det er hovedsakelig bedriftens størrelse som har betydning for kostnadens størrelse. Det er derfor skilt på mikro og makrobedrifter, det vil si virksomheter med opp til fire ansatte og virksomheter med flere enn fem ansatte. I tillegg er det skilt mellom de bedriftene som har mellom fem og 49 ansatte og de bedriftene som har over 49 ansatte. Det er lagt til grunn at det gjennomsnittlig er 12 ansatte i førstnevnte kategori og 100 ansatte i sistnevnte. Dette baseres på en betraktning av både gjennomsnittlig antall ansatte i de to kategoriene, samt tilsvarende medianen for å veie opp for utslag av ekstremverdier. For mikrosegmentet er det lagt til grunn et gjennomsnitt på to ansatte i hver bedrift på grunnlag av samme analyse.

Som nevnt anses det også å være en forskjell i forbrukt tid på systematisk overvåking og gjennomgang av internkontrollen mellom bygg- og anleggsbransjen og øvrige virksomheter. Derfor er også dette lagt inn som et segment.

8.2.2 Administrative kostnader

Tabell 8.8 – Administrative kostnader per segment - internkontroll

Opplysninger	Standardisert tid (minutter per år)					
	Bygg og anlegg	Bygg og anlegg	Bygg og anlegg	Øvrige virksomheter	Øvrige virksomheter	Øvrige virksomheter
	Over 50 ansatte	5-49 ansatte	Opp til 4 ansatte	Over 50 ansatte	5-49 ansatte	Opp til 4 ansatte
	Makrobedrifter	Makrobedrifter	Mikrobedrifter	Makrobedrifter	Makrobedrifter	Mikrobedrifter
Opplysninger om mål for HMS	450	225	15	450	225	15
Opplysninger om organisasjonene	900	240	30	900	240	30
Opplysninger om kartlagte farer og risiko ved arbeidsplassen	0	0	0	0	0	0
Opplysninger om rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser	8 000	960	120	8 000	960	120
Opplysninger om systematisk overvå-	480	180	60	240	90	30

Opplysninger	Standardisert tid (minutter per år)					
	Bygg og anlegg	Bygg og anlegg	Bygg og anlegg	Øvrige virksomheter	Øvrige virksomheter	Øvrige virksomheter
	Over 50 ansatte	5-49 ansatte	Opp til 4 ansatte	Over 50 ansatte	5-49 ansatte	Opp til 4 ansatte
	Makrobedrifter	Makrobedrifter	Mikrobedrifter	Makrobedrifter	Makrobedrifter	Mikrobedrifter
king						
Opplysninger om endringer	0	0	0	0	0	0
Håndtering av IK	0	0	0	0	0	0
Totalt	9 830	1 605	225	9 590	1 515	195

Det er kun intern tid som brukes på denne plikten. Det er lagt til grunn at alle virksomheter gjennomfører de samme prosessene for å etterleve kravet, uavhengig av størrelse og bransje. Det eneste unntaket er at det antas at det ikke gjennomføres medarbeiderundersøkelser for mikrobedrifter, samt at det brukes noe mer tid på systematisk overvåking i bygg- og anleggsbransjen enn i de øvrige virksomhetene. For den største posten, opplysninger om rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser, følger tidsbruken antall ansatte lineært. For de øvrige kravene er det ikke en fullstendig lineær sammenheng, men tidsbruken reduseres med antall ansatte.

Generelt er det ledelsen som ivaretar opplysninger om mål for HMS og opplysninger om organisasjonene. Det er ikke en lineær sammenheng mellom antall ansatte og tidsbruken da det kreves noe tid for alle virksomheter i forhold til det å finne frem informasjon, oppdatere noen standardopplysninger etc. Det er likevel en klar reduksjon i tid brukt på disse opplysningene for de mindre virksomhetene. Se tabellen over for tidsbruk for de ulike segmentene.

Det er alle medarbeiderne i bedriften og deres nærmeste leder som er deltakerne i medarbeidersamtalene. Det er selvsagt stor variasjon i hvor lang tid ulike bedrifter bruker på medarbeidersamtaler, men i denne undersøkelsen er det satt at hver medarbeidersamtale tar cirka 1,5 time da dette, vist gjennom erfaring fra intervjuene, anses å være den tiden en trenger for å gjennomføre en god medarbeidersamtale. Medarbeidersamtaler dreier seg også om øvrige tema, som karriereutvikling etc, så man har derfor valgt å legge til grunn at 30 minutter av medarbeidersamtalen går på temaer som ligger inn under internkontrollen. Da det er to deltakere som hver bruker 30 minutter per medarbeidersamtale utgjør dette 6 000 minutter, 720 minutter og 120 minutter for henholdsvis virksomheter med over 50 ansatte, virksomheter med 5-49 ansatte og mikrobedrifter.

En god medarbeiderundersøkelse bør ikke ta for lang tid å fylle ut for å sikre god responsrate. Den skal allikevel gi svar på de spørsmål arbeidsgiver ønsker besvart. Basert på intervjuer, samt på erfaringer fra profesjonelle spørreundersøkellesbedrifter, bør utfyllingen ta cirka 20 minutter for hver medarbeider, inkludert ledelsen, noe som tilsvarer 2 000 minutter for virksomheter med over 50 ansatte og 240 minutter med virksomheter med mellom 5-49 ansatte. Som nevnt antas det at slike undersøkelser ikke gjennomføres i mikrobedrifter.

Det er gjerne ansatte på litt høyere nivå som gjennomfører internrevisjoner. For større virksomheter og virksomheter inne bygg og anlegg er det ofte egne dedikerte internrevisjoner eller HMS-ansvarlige som ivaretar denne oppgaven. Det er derfor valgt å legge noe høyere lønnskostnad på denne posten enn for deltakelse i medarbeidersamtaler og utfylling av medarbeiderundersøkelser. Som nevnt antas det at virksomheter i bygg- og

anleggsbransjen bruker cirka dobbelt så lang tid på revisjoner som øvrige bedrifter gjør. Se tabellen over for tidsbruk for de ulike segmentene.

Tidsbruken for henholdsvis risikovurdering, opplysninger om endringer og håndtering av IK er satt til null. Kostnaden knyttet til risikovurdering er, som nevnt flere ganger tidligere, målt separat. Ettersom det kun er tatt med revisjoner av opplysningene nevnt over, har vi hensyntatt endringene i disse kostnadene. Håndtering av IK er som nevnt tverrgående aktiviteter opplysningene imellom. I dette tilfellet er opplysningene i seg selv så integrerte at disse kostnadene er hensyntatt i de enkelte opplysningene.

I tabellene som følger vises populasjoner, frekvens, timepris, total administrativ kostnad, andel av den totale administrative kostnaden for HMS-regelverksområdet og administrativ kostnad per virksomhet på opplysningsnivå for de seks ulike segmentene.

Tabell 8.9 – Administrative kostnader – Bygg og anlegg med over 50 ansatte

Opplysninger	Populasjon	Frekvens	Timepris	Adm. kost totalt (mill)	Andel av total (%)	Adm. kost pr. enhet
Opplysninger om mål for HMS	265	1	325,-	0,6	0,0 %	2 438
Opplysninger om organisasjonene	265	1	325,-	1,3	0,0 %	4 875
Opplysninger om kartlagte farer og risiko ved arbeidsplassen	265	1	N/A	N/A	N/A	N/A
Opplysninger om rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser	265	1	192,-/325,-	8,6	0,5 %	32 250
Opplysninger om systematisk overvåking	265	1	240,-	0,5	0,0 %	1 920
Opplysninger om endringer	265	1	N/A	N/A	N/A	N/A
Håndtering av IK	265	1	N/A	N/A	N/A	N/A
Totalt	265	1		11,0	0,4 %	41 483

Tabell 8.10 – Administrative kostnader – Bygg og anlegg med 5-49 ansatte

Opplysninger	Populasjon	Frekvens	Timepris	Adm. kost totalt (mill)	Andel av total (%)	Adm. kost pr. enhet
Opplysninger om mål for HMS	5 615	1	325,-	6,8	0,3 %	1 219
Opplysninger om organisasjonene	5 615	1	325,-	7,3	0,3 %	1 300
Opplysninger om kartlagte farer og risiko ved arbeidsplassen	5 615	1	N/A	N/A	N/A	N/A
Opplysninger om rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser	5 615	1	192,-/325,-	21,7	0,8 %	3 870

Opplysninger	Populasjon	Frekvens	Timepris	Adm. kost totalt (mill)	Andel av total (%)	Adm. kost pr. enhet
Opplysninger om systematisk overvåking	5 615	1	192,-	3,2	0,1 %	576
Opplysninger om endringer	5 615	1	N/A	N/A	N/A	N/A
Håndtering av IK	5 615	1	N/A	N/A	N/A	N/A
Totalt	5 615	1		39,1	1,5 %	6 965

Tabell 8.11 – Administrative kostnader – Bygg og anlegg med opp til 4 ansatte

Opplysninger	Populasjon	Frekvens	Timepris	Adm. kost totalt (mill)	Andel av total (%)	Adm. kost pr. enhet
Opplysninger om mål for HMS	8 353	1	325,-	0,7	0,0 %	81
Opplysninger om organisasjonene	8 353	1	325,-	1,4	0,1 %	162
Opplysninger om kartlagte farer og risiko ved arbeidsplassen	8 353	1	N/A	N/A	N/A	N/A
Opplysninger om rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser	8 353	1	192,-/ 325,-	4,3	0,2 %	517
Opplysninger om systematisk overvåking	8 353	1	325,-	2,7	0,1 %	325
Opplysninger om endringer	8 353	1	N/A	N/A	N/A	N/A
Håndtering av IK	8 353	1	N/A	N/A	N/A	N/A
Totalt	8 353	1		9,1	0,3 %	1 086

Tabell 8.12 – Administrative kostnader – Øvrige virksomheter med over 50 ansatte

Opplysninger	Populasjon	Frekvens	Timepris	Adm. kost totalt (mill)	Andel av total (%)	Adm. kost pr. enhet
Opplysninger om mål for HMS	3 200	1	325,-	7,8	0,3 %	2 438
Opplysninger om organisasjonene	3 200	1	325,-	15,6	0,6 %	4 875
Opplysninger om kartlagte farer og risiko ved arbeidsplassen	3 200	1	N/A	N/A	N/A	N/A
Opplysninger om rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser	3 200	1	187,-/ 325,-	101,9	3,8 %	31 833
Opplysninger om	3 200	1	240,-	3,1	0,1 %	960

Opplysninger	Populasjon	Frekvens	Timepris	Adm. kost totalt (mill)	Andel av total (%)	Adm. kost pr. enhet
systematisk overvåking						
Opplysninger om endringer	3 200	1	N/A	N/A	N/A	N/A
Håndtering av IK	3 200	1	N/A	N/A	N/A	N/A
Totalt	3 200	1		128,3	4,8 %	40 106

Tabell 8.13 – Administrative kostnader – Øvrige virksomheter med 5-49 ansatte

Opplysninger	Populasjon	Frekvens	Timepris	Adm. kost totalt (mill)	Andel av total (%)	Adm. kost pr. enhet
Opplysninger om mål for HMS	39 370	1	325,-	48,0	1,8 %	1 219
Opplysninger om organisasjonene	39 370	1	325,-	51,2	1,9 %	1 300
Opplysninger om kartlagte farer og risiko ved arbeidsplassen	39 370	1	N/A	N/A	N/A	N/A
Opplysninger om rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser	39 370	1	187,-/325,-	150,4	5,7 %	3 820
Opplysninger om systematisk overvåking	39 370	1	240,-	14,2	0,5 %	360
Opplysninger om endringer	39 370	1	N/A	N/A	N/A	N/A
Håndtering av IK	39 370	1	N/A	N/A	N/A	N/A
Totalt	39 370	1		263,7	9,9 %	6 699

Tabell 8.14 – Administrative kostnader – Øvrige virksomheter med opp til 4 ansatte

Opplysninger	Populasjon	Frekvens	Timepris	Adm. kost totalt (mill)	Andel av total (%)	Adm. kost pr. enhet
Opplysninger om mål for HMS	64 486	1	325,-	5,2	0,2 %	81
Opplysninger om organisasjonene	64 486	1	325,-	10,5	0,4 %	163
Opplysninger om kartlagte farer og risiko ved arbeidsplassen	64 486	1	N/A	N/A	N/A	N/A
Opplysninger om rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser	64 486	1	187,-/325,-	33,0	1,2 %	512
Opplysninger om systematisk over-	64 486	1	240,-	7,7	0,3 %	120

Opplysninger	Populasjon	Frekvens	Timepris	Adm. kost totalt (mill)	Andel av total (%)	Adm. kost pr. enhet
våking						
Opplysninger om endringer	64 486	1	N/A	N/A	N/A	N/A
Håndtering av IK	64 486	1	N/A	N/A	N/A	N/A
Totalt	64 486	1		56,5	2,1 %	876

8.2.3 Oppsummerende analyse

Internkontrollforskriften er formulert meget generelt. Dette har også vært noe av hensikten fra lovgivers side da man ønsker at bedriftene skal etterleve forskriften i forhold til sine behov og risikonivå. Denne hensikten er et toegget sverd. Dersom det hadde vært klart definert hva som skulle gjøres av hvem ville de fleste virksomheter antakeligvis lagt seg på et minimumsnivå, og dette kan da, jamfør tilbakemeldinger fra intervjuene, virke som en begrensning på utviklingen av HMS-arbeidet. På den andre siden er denne meget generelle formuleringen med på å gjøre virksomhetene usikre på hva som er godt nok, og det er også meget ulik etterlevelse fra bedrift til bedrift.

Siden det ikke er noen spesifikk definisjon på hvordan internkontrollen skal etterleves har det oppstått visse standarder for hvordan disse kravene etterleves – bevisst eller ubevisst. Det er disse elementene vi har tatt utgangspunkt i når vi har kartlagt kostnadene. Det er viktig å understreke at de prosessene vi har lagt inn ikke er en fasit på hvordan det skal gjøres, og det er også store sprik i arbeidsprosessene bedriftene imellom. Men som nevnt tidligere tar SKM-metoden utgangspunkt i den normalt effektive bedrift, og gjennom våre erfaringer fra intervjuene har disse arbeidsprosessene fremstått som den måten virksomhetene effektivt kan etterleve hensikten med internkontrollforskriften.

Hvorvidt tiden det tar å gjennomføre medarbeidersamtaler skal tas med eller ikke kan diskuteres. Men da et av kravene i internkontrollforskriften er at denne skal etterleves i samarbeid og samråd med medarbeidere anses dette som den beste måten å inndra alle medarbeidere i dette arbeidet.

Flere av de store, seriøse aktørene, både innen industri og bygg- og anleggsbransjen, har uttrykt at de antakeligvis legger for mye ressurser i HMS-arbeidet for å være på den sikre siden. Det er også disse typer virksomheter som relativt sett oftest blir utsatt for tilsyn fra Arbeidstilsynet.

På den andre siden er etterlevelsen langt lavere og mindre bevisst blant mindre aktører og aktører innen mindre risikoutsatte bransjer, for eksempel kontorvirksomhet. En rekke av elementene i internkontrollen gjennomføres, for eksempel er det relativt standard prosedyre å gjennomføre medarbeidersamtale og medarbeiderundersøkelser, men gjennomføringen av disse anses mer som tiltak bedriftene setter i gang selv uavhengig av internkontrollforskriften. Slik sett er ikke bedrifter alltid klar over at tiltak de ser på som en integrert del av det å sikre et godt arbeidsmiljø er en del av det å etterleve internkontrollen.

8.2.4 Forenklingstiltak

Som nevnt i avsnitt 6.3 oppleves forskriften som meget vag. En gjennomgående tilbakemelding i alle intervjuene, uavhengig av bransje og størrelse, er at det etterlyses konkrete svar – enten i form av mer spesifikke krav i lovverket eller gjennom tilbakemeldinger fra Arbeidstilsynet. Flere har opplevd å få to forskjellige tilbakemeldinger på et konkret spørsmål til myndighetene. At regelverket sånn sett utøves på skjønn oppfattes som en svakhet. Det anbefales å utarbeide en sjekklister som ikke nødvendigvis sier noe om hvilket nivå etterlevelsen skal være på, men som viser hvilke krav virksomhetene skal etterleve i forhold til den bransje og det risikonivået de er utsatt for. Det ligger allerede en sjekklister

ute på Arbeidstilsynets hjemmeside, men denne oppfattes som så generell at den ikke er til særlig hjelp.

En annen innvending er at språket i lovtekstene og kommentarene til forskriftene er avansert. Flere tilbakemeldinger fra intervjuene fremhever at ansatte i industrien og byggebransjen, som er de mest risikoutsatte bransjene og som derfor må forholde seg til flere lover og forskrifter for sitt arbeidsområde, ofte er fagarbeidere med relativt lav utdanning. Flere nevnte også at det er en større andel innen denne arbeidsgruppen som har dysleksi. Dette må sammenholdes med det fakta at ordlyden i lovtekstene ofte er avansert og at nyansene kan være veldig vanskelige å skille fra hverandre da det brukes mye fremmedord.

8.3 Beskrivelse av informasjonskravet: "Plikt for virksomhet til å kartlegge farer og risiko ved arbeidsplassen, industri"

Plikt for virksomhet til å kartlegge farer og risiko ved arbeidsplassen, industri er som tidligere nevnt et av de fem punktene i internkontrollforskriften som skal dokumentere skriftlig – se avsnitt 8.2 og 5.1.1. Regelen har sitt utspring i *FOR-1996-12-06 nr. 1127: Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (Internkontrollforskriften)*. Lovens formål er, som nevnt, gjennom krav om systematisk gjennomføring av tiltak, å fremme et forbedringsarbeid i virksomhetene innen arbeidsmiljø og sikkerhet, forebygging av helseskade eller miljøforstyrrelser fra produkter eller forbrukertjenester og vern av det ytre miljø mot forurensing og en bedre behandling av avfall slik at målene i helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen oppnås.

Informasjonskravet berører i all hovedsak alle bedrifter som sysselsetter arbeidstakere i Norge (ref internkontrollforskriften § 2 og arbeidsmiljøloven § 1-2). Den gjelder ikke for virksomheter på Svalbard eller for petroleumsbransjen.

Som nevnt i avsnitt 5.1.1 og 8.2 er risikovurdering lagt ut som egen plikt dette punktet etterleves på vært ulik måte avhengig av risikoforholdene i de ulike bransjene, og derfor enklest måles separat. Det må allikevel understrekes at risikovurdering er en integrert del av arbeidsprosessen for å etterleve internkontrollforskriften og derfor ikke må ses på som en isolert del ved eventuelt forenklingsarbeid.

Gjennom intervjuer har vi identifisert tre segmenter vi har valgt å dele inn i ulike risikogrupper. Det er henholdsvis industri, som omtales i dette avsnittet og som omfatter alle industribedrifter, verksteder og lignende, byggeplasser (omtalt i avsnitt 5.1.1) og øvrige virksomheter som omtales i avsnitt 8.8.

Som nevnt i avsnitt 4.4 har vi målt kostnaden ved risikovurdering på det generelle kravet som ligger i internkontrollforskriften. Å foreta risikovurdering knyttet til spesifikke risiki er også informasjonskrav i en rekke mer spesifiserte forskrifter. Ettersom risikovurderingen inkluderer alle typer risiko i samme arbeidsprosess er altså disse slått sammen. I tillegg til den generelle risikovurderingen inkluderes derfor følgende informasjonskrav i denne plikten:

- Plikt for arbeidsgiver løpende å vurdere og dokumentere enhver risiko for arbeidstakernes helse og sikkerhet forbundet med støy,
- Plikt for arbeidsgiver å kartlegge og dokumentere i hvordan og i hvilken grad arbeidstakerne kan bli eksponert for asbeststøv og oppdatere disse,
- Plikt for driver av anlegg som leverer motordrivstoff til å gjøre en risikovurdering for anlegget med tilhørende plan med tiltak for å reduseres risikoen
- Plikt for arbeidsgiver å forelegge risikovurdering skriftlig der arbeidstaker utsettes for fare i forbindelse med biologiske faktorer
- Plikt for arbeidsgiver å dokumentere risikovurdering ved varmt arbeid
- Plikt for arbeidsgiver å utarbeide dokumentasjon om vurdering av risiko for personer under 18 år utsettes for i arbeidet
- Plikt for arbeidsgiver til å kartlegge og dokumentere forekomsten av kjemikalier og vurdere tilknyttet risiko for arbeidstakernes helse og sikkerhet

- Plikt for arbeidsgiver å vurdere og dokumentere hvilke risiko for arbeidstakernes helse og sikkerhet som er forbundet med vibrasjoner fra arbeidsutstyr

Figur 8.15 – Sentrale egenskaper ved risikovurdering - industri

Plikt for virksomhet til å kartlegge farer og risiko ved arbeidsplassen, industri	Sentrale egenskaper ved informasjonskravet
<p>Lov:</p> <ul style="list-style-type: none"> ⇒ FOR-1996-12-06 nr. 1127 <p>Paragraf:</p> <ul style="list-style-type: none"> ⇒ § 5 <p>Lovtekst:</p> <ul style="list-style-type: none"> ⇒ Utdrag ⇒ "Internkontroll innebærer at virksomheten skal kartlegge farer og problem og på denne bakgrunn vurdere risiko, samt utarbeide tilhørende planer og tiltak for å redusere risikoforholdene." 	<p>Antall segmenter</p> <p>3</p> <p>Total populasjon (Antall virksomheter)</p> <p>73 439</p> <p>Kostnad</p> <p>457 570 169</p> <p>Departement</p> <p>AID</p>

8.3.1 Bedriftenes håndtering av informasjonskravet

For å gi et mest mulig riktig bilde av kostnadene har vi valgt å dele inn i tre segmenter; mikrobedrifter, bedrifter med 5-49 ansatte og bedrifter med over 50 ansatte. Arbeidsprosessene for de tre segmentene er stort sett de samme, bortsett fra at det ikke gjøres ROS-analyse i mikrobedrifter (se under for beskrivelse). Men tiden brukt på de ulike arbeidsprosessene er ulik for de tre segmentene.

Det understrekes at det i populasjonen inngår industribedrifter, virksomheter innen jordbruk og skogbruk, samt verksteder da disse anses å være utsatt for tilnærmet samme risikonivå.

Risikovurderingen, slik vi har kartlagt den basert på tilbakemeldingene gitt i intervjuene, innebærer følgende elementer for industribedrifter:

- Overordnet risikovurdering
  - Risikovurdering gjøres i møter med ledelsen og verneombud. I tillegg brukes det noe tid på forberedelser og etterarbeid i forbindelse med møtene. For mikrobedrifter er det ingen møtevirksomhet – kun skriftlig risikovurdering som gjøres av lederen i bedriften.
- ROS-analyse
  - Denne analysen går ut på å sette opp en risikomatrix over de risikomomentene som er funnet ved den overordnede risikovurderingen. Det vurderes her hvor stor en eventuell skade knyttet til en hendelse/ arbeidsoperasjon vil utgjøre og hvor stor sannsynligheten er for at denne skaden skal inntreffe. Hvis skaden er relativt liten dersom hendelsen inntreffer, eller dersom sannsynligheten for at hendelsen skal inntreffe er liten, vurderes nødvendigheten av tiltak som lav (hendelsen blir markert som grønn). Med økte konsekvenser av skaden eller stigende sannsynlighet for at skaden inntreffer blir hendelsene vurdert til gul/ rød der fargen indikerer nødvendigheten av tiltak for å redusere risikoen knyttet til den enkelte hendelse/ arbeidsoperasjon. Analysen gjøres i interne møter. For mikrobedrifter gjøres ikke denne analysen spesifikt.
- Sikker-jobb-analyse (SJA)
  - Sikker-jobb-analyse gjøres for de arbeidsoperasjoner som anses som farlige ifølge risikovurderingen. I industrien gjøres disse analysene med jevne mellomrom. Antallet varierer med størrelsen på bedriften da det anses at de

større virksomhetene har flere og sannsynligvis også farligere arbeidsoperasjoner enn de mindre bedriftene.

- Vernerunde
  - Det går jevnlig vernerunder i industribedrifter. Hvor mange vernerunder som gjennomføres hvert år varierer med størrelsen på bedriften – ref forskjeller i kompleksitet mellom de større og de mindre virksomhetene. I denne sammenhengen er det kun kostnaden ved å skrive referat fra vernerunden som er regnet som et informasjonskrav – ikke det å gå selve vernerunden. Sistnevnte regnes som innholdskrav.

Alle disse elementene er særdeles integrerte prosesser, og dersom man fjerner ett element i lovgivningen må virksomhetene antakeligvis bruke mer tid og ressurser på et annet element for å kunne etterleve regelverket slik det er tiltenkt. Forenkling gjennom å ta bort et element må derfor vurderes opp mot denne gjensidige avhengigheten. Se for øvrig avsnitt 5.1.1 for nærmere beskrivelse og sammenligning av risikovurdering for byggeplasser, industri og øvrige virksomheter, samt avsnitt 8.8 for beskrivelse av risikovurdering for øvrige virksomheter.

Alle arbeidsprosessene vist over utføres årlig og/ eller flere ganger per år. Hvor mye tid og ressurser som brukes på de ulike arbeidsprosessene for de ulike segmentene beskrives i avsnittet under.

8.3.2 Administrative kostnader

Tabell 8.16 – Administrative kostnader per segment – risikovurdering industri

Opplysninger	Standardisert tid (minutter per år)		
	Industri	Industri	Industri
	Over 50 ansatte Makrobedrifter	5-49 ansatte Makrobedrifter	Opp til 4 ansatte Mikrobedrifter
Risikovurdering	2 640	1 320	300
ROS-analyse	960	480	0
Sikker-jobb-analyse	8 640	4 320	360
Vernerunde	720	360	120
Totalt	12 960	6 480	780

Det er kun intern tid som brukes på denne plikten. Alle virksomhetene gjennomfører som nevnt de samme prosessene for å etterleve kravet, uavhengig av størrelse og bransje. Det eneste unntaket er at det antas at det ikke gjennomføres ROS-analyser for mikrobedrifter, samt at det i samme tilfelle ikke brukes tid på møtevirksomhet i forbindelse med risikovurdering. Tidsbruken øker med størrelsen, men det er ingen lineær sammenheng mellom antall timer brukt på disse arbeidsprosessene og antall medarbeidere.

Arbeidsprosessene utøves både av ledere og medarbeidere – da gjerne verneombud og tillitsvalgte.

I tabellene under vises fordelingen per segment av populasjon, frekvens for hvor mange ganger kostnaden/ tidsbruken inntreffer, benyttet timepris for interne ressurser, total administrativ kostnad for hver opplysning, samt totalt for informasjonskravet, hvor stor andel kostnaden knyttet til hver opplysning utgjør av den totale kostnaden for HMS-regelverksområdet sett under ett og til slutt administrativ kostnad per populasjonsenhet (som regel per bedrift) for hver opplysning og totalt for informasjonskravet.

Tabell 8.17 – Administrative kostnader – industrivirksomheter med over 50 ansatte

Opplysninger	Populasjon	Frekvens	Timepris	Adm. kost totalt (mill)	Andel av total (%)	Adm. kost pr. enhet
Risikovurdering	1 271	1	192,-/ 240,-/ 325,-	13,9	0,5 %	10 930
ROS-analyse	1 271	1	192,-/ 240,-/ 325,-	5,1	0,2 %	3 988
Sikker-jobb-analyse	1 271	1	240,-	43,9	1,7 %	34 560
Vernerunde	1 271	1	192,-	2,9	0,1 %	2 304
Totalt	1 271	1		65,8	2,5 %	51 782

Tabell 8.18 – Administrative kostnader – industrivirksomheter med 5-49 ansatte

Opplysninger	Populasjon	Frekvens	Timepris	Adm. kost totalt (mill)	Andel av total (%)	Adm. kost pr. enhet
Risikovurdering	11 063	1	192,-/ 296,-	60,5	2,3 %	5 472
ROS-analyse	11 063	1	192,-	17,0	0,6 %	1 536
Sikker-jobb-analyse	11 063	1	192,-	152,9	5,7 %	13 824
Vernerunde	11 063	1	192,-	12,7	0,5 %	1 152
Totalt	11 063	1		243,2	9,1 %	21 984

Tabell 8.19 – Administrative kostnader – industrivirksomheter med opp til 4 ansatte

Opplysninger	Populasjon	Frekvens	Timepris	Adm. kost totalt (mill)	Andel av total (%)	Adm. kost pr. enhet
Risikovurdering	61 105	1	187,-	57,1	2,1 %	935
ROS-analyse	61 105	1	187,-	0,0	0,0 %	162
Sikker-jobb-analyse	61 105	1	187,-	68,6	2,6 %	1 122
Vernerunde	61 105	1	187,-	22,9	0,9 %	374
Totalt	8 353	1		148,5	5,6 %	2 431

8.3.3 Oppsummerende analyse

I likhet med den resterende internkontrollen er også kravet om risikovurdering formulert vagt. Virksomhetene skal tilpasse risikovurderingen til de forhold som gjelder for den enkelte virksomhet.

Igjen har vi basert vår kartlegging på de tilbakemeldinger vi har fått gjennom intervjuene i forhold til hvordan plikten etterleves i praksis. Det er som kjent den normalt effektive bedrift som er lagt til grunn. Som følge av dette følges ikke de punktene vi har satt opp som arbeidsprosesser i alle industrivirksomheter, men det er slik vi har definert hvordan en

normalt effektiv bedrift vil ivareta denne plikten. Spesielt for mindre bedrifter antas det at etterlevelsen er relativt lav da kravet til skriftlighet overholdes i liten grad. Det kan også være bedrifter som gjør langt mer enn de prosessene som er beskrevet over. Men på bakgrunn av tilbakemeldingene fra intervjuer anses sannsynligheten for at den aggregerte kostnaden for denne plikten heller overvurderes enn undervurderes grunnet lavere etterlevelse enn det som her er satt som standard.

8.3.4 Forenklingstiltak

Det vises til kapittel 6.3 og 8.2.4 for forenklingstiltak.

8.4 Beskrivelse av informasjonskravet: "Plikt for arbeidsgiver å føre oversikt over brukt arbeidstid blant ansatte"

Plikt for arbeidsgiver å føre oversikt over brukt arbeidstid blant ansatte har sitt utspring i LOV-2005-06-17 nr. 62: Lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven). Lovens formål er å sikre et arbeidsmiljø som gir grunnlag for en helsefremmende og meningsfylt arbeidssituasjon, som gir full trygghet mot fysiske og psykiske skadevirkninger, og med en velferdsmessig standard som til enhver tid er i samsvar med den teknologiske og sosiale utvikling i samfunnet. Videre skal den sikre trygge ansettelsesforhold og likebehandling i arbeidslivet, legges til rett for tilpasninger i arbeidsforholdet knyttet til den enkelte arbeidstakers forutsetninger og livssituasjon, gi grunnlag for at arbeidsgiver og arbeidstakerne i virksomheten selv kan ivareta og utvikle sitt arbeidsmiljø i samarbeid med arbeidslivets parter og med nødvendig veiledning og kontroll fra offentlig myndighet, og sist, men ikke minst, bidra til et inkluderende arbeidsliv.

Informasjonskravet berører alle bedrifter som sysselsetter arbeidstakere i Norge (ref arbeidsmiljøloven § 1-2). Den gjelder ikke for virksomheter på Svalbard eller for petroleumsbransjen.

Figur 8.20 – Sentrale egenskaper ved oversikt over brukt arbeidstid blant ansatte

Plikt for arbeidsgiver å føre oversikt over brukt arbeidstid blant ansatte	Sentrale egenskaper ved informasjonskravet
Lov: ⇒ LOV-2005-06-17 nr. 62	Antall segmenter 2
Paragraf: ⇒ § 10-7	Total populasjon (Antall virksomheter) 121 289
Lovtekst: ⇒ Utdrag ⇒ "Å sikre et arbeidsmiljø som gir grunnlag for en helsefremmende og meningsfylt arbeidssituasjon, som gir full trygghet mot fysiske og psykiske skadevirkninger, og med en velferdsmessig standard som til enhver tid er i samsvar med den teknologiske og sosiale utvikling i samfunnet."	Kostnad 158 109 189
	Departement AID

8.4.1 Bedriftenes håndtering av informasjonskravet

Kravet omfatter som nevnt alle virksomheter med ansatte da det er oversiktsliste over arbeidstiden for ansatte som skal føres.

Det er kun delt mellom mikrobedrifter og makrobedrifter for denne plikten. Når det gjelder makrobedrifter antas det at alle disse har et timeføringssystem. Dette for at bedriften skal ha en oversikt over antall timer hver enkelt ansatt jobber for å kunne beregne lønn. Det antas, på bakgrunn gitt i intervjuer, at listene etterspurt i loven kan hentes direkte ut fra dette systemet og at makrobedrifter derfor ikke bruker ressurser på å utarbeide en slik oversikt.

Når det gjelder mikrobedrifter antas det derimot at det ikke er investert i et slikt timeføringssystem og at det derfor føres manuelle lister over hvor mange timer som brukes for den enkelte. Som regel føres all tid som kan faktureres kunder uavhengig og kan sånn sett sammenlignes med lønssystemet. Men det er lite sannsynlig at det føres oversikt over tid brukt på interne arbeidsoppgaver i mikrobedrifter, og det er denne registreringen vi har lagt til grunn for denne plikten.

8.4.2 Administrative kostnader

Tabell 8.21 – Administrative kostnader per segment – oversikt over brukt arbeidstid blant ansatte

Opplysninger	Standardisert tid (minutter per år)	
	Makrobedrifter	Mikrobedrifter
Håndtering av IK	0	440
Totalt	0	440

Det er kun intern tid som brukes på denne plikten da det er virksomhetens ansatte som fører denne listen. Det anslås at det brukes cirka to minutter daglig på dette.

Det er vanskelig å sette en standard kostnad for lønn og stilling som utfører denne jobben. Vi har valgt å legge akademiske yrker med tilhørende lønn som grunnlag for kostnadsberegningen. Hvorvidt dette er riktig eller ikke kan diskuteres. Det som taler for er at det er relativt flere ledere per ansatte i mikrobedrifter da det er maks fire ansatte i dette segmentet. Dette drar lønnsnivået opp. På den andre siden har lønnen en tendens til å stige med størrelsen på bedriften. Dette trekker sånn sett lønnen noe ned i mikrobedrifter. Ved å legge seg på det nivået vi har valgt mener vi at begge disse hensyn ivaretas.

I tabellene under vises fordelingen per segment av populasjon, frekvens for hvor mange ganger kostnaden/ tidsbruken inntreffer, benyttet timepris for interne ressurser, total administrativ kostnad for hver opplysning, samt totalt for informasjonskravet, hvor stor andel kostnaden knyttet til hver opplysning utgjør av den totale kostnaden for HMS-regelverksområdet sett under ett og til slutt administrativ kostnad per populasjonsenhet (som regel per bedrift) for hver opplysning og totalt for informasjonskravet.

Tabell 8.22 – Administrative kostnader – makrobedrifter

Opplysninger	Populasjon	Frekvens	Timepris	Adm. kost totalt (mill)	Andel av total (%)	Adm. kost pr. enhet
Håndtering av IK	48 450	N/A	N/A	0	0 %	0
Totalt	48 450			0	0 %	0

Tabell 8.23 – Administrative kostnader – mikrobedrifter

Opplysninger	Populasjon	Frekvens	Timepris	Adm. kost totalt (mill)	Andel av total (%)	Adm. kost pr. enhet
Håndtering av IK	72 839	1	296,-	158,1	5,9 %	2 171
Totalt	72 839			158,1	5,9 %	2 171

8.4.3 Oppsummerende analyse

Som nevnt i avsnittet over viser kartleggingen at det generelt er mikrobedrifter som her har en administrativ kostnad knyttet til dette kravet da tilbakemeldingene fra makrobedrifter viser at dette inngår i timeføringssystemene de benytter.

Det må nevnes at tilbakemeldingene fra intervjuer tyder på at det er en meget lav etterlevelse av denne plikten blant mikrobedriftene. Det er ofte kun én eller to ansatte i slike selskaper, og disse ser ikke verdien i å føre timer for tid som ikke kan faktureres eksternt. Tilbakemeldingene tyder også på at svært få er klar over denne plikten.

8.4.4 Forenklingstiltak

Da kostnadene for denne plikten, slik den er kartlagt i denne målingen, kun oppstår i mikrobedrifter, og med tanke på at etterlevelsen generelt sett er lav for denne plikten, kan myndighetene med fordel kjøre en informasjonskampanje om denne type plikter. Eventuelt kan slik informasjon inkluderes i tidligere foreslåtte sjekklister for hvilke krav virksomhetene må følge for å etterleve HMS-regelverket på en god måte. En siste mulighet er å fjerne denne plikten for mikrobedrifter. Se også avsnitt 6.3.

8.5 Beskrivelse av informasjonskravet: "Plikt for arbeidsgiver til å gjennomføre sakkyndig kontroll av arbeidsutstyr, og oppbevare dokumentasjonen vedrørende kontrollene og tilgjengeliggjøre denne"

Plikt for arbeidsgiver til å gjennomføre sakkyndig kontroll av arbeidsutstyr, og oppbevare dokumentasjonen vedrørende kontrollene og tilgjengeliggjøre denne har sitt utspring i FOR-1998-06-26 nr. 608: Forskrift om bruk av arbeidsutstyr. Forskriftens formål er å sikre at arbeidsgiver påser at arbeidsutstyr som skal brukes er konstruert og innrettet slik at arbeidstakerne er vernet mot skader på liv og helse ved bruken av dem, herunder ulykker, belastningsskader og påvirkninger som kan utvikle helseskader på lang sikt med mer.

Informasjonskravet berører hovedsakelig alle bedrifter som sysselsetter arbeidstakere i Norge og som har arbeidsutstyr som rammes av denne forskriften.

Figur 8.24 – Sentrale egenskaper ved sakkyndig kontroll av arbeidsutstyr

Plikt for arbeidsgiver til å gjennomføre sakkyndig kontroll av arbeidsutstyr, og oppbevare dokumentasjonen vedrørende kontrollene og tilgjengeliggjøre denne	Sentrale egenskaper ved informasjonskravet
<p>Lov: ⇒ FOR-1998-06-26 nr. 608</p> <p>Paragraf: ⇒ §§ 52, 57</p> <p>Lovtekst: ⇒ Utdrag ⇒ "Å sikre at arbeidsgiver påser at arbeidsutstyr som skal brukes er konstruert og innrettet slik at arbeidstakerne er vernet mot skader på liv og helse ved bruken av dem, herunder ulykker, belastningsskader og påvirkninger som kan utvikle helseskader på lang sikt m.m."</p>	<p>Antall segmenter 5</p> <p>Total populasjon (Antall virksomheter) 121 289 (Byggeplasser) 2 031</p> <p>Kostnad 136 938 674</p> <p>Departement AID</p>

8.5.1 Bedriftenes håndtering av informasjonskravet

For å gi det riktige bildet av kostnadene har vi valgt å segmentere i to hovedgrupper – henholdsvis byggeplass og øvrige virksomheter med arbeidsutstyr, og inndelt disse igjen etter størrelse. For byggeplasser har vi holdt oss til de tidligere definerte størrelsene på byggeplasser – det vil si prosjektkostnad på over 200 millioner kroner (MNOK), mellom 20 MNOK og 200 MNOK og under 20 MNOK. For øvrige virksomheter med arbeidsutstyr har vi segmentert på makrobedrifter og mikrobedrifter. Bransjene som inngår i segmentet øvrige virksomheter med arbeidsutstyr er bygg og anlegg, jordbruk, skogbruk, fiske, privat helsevirksomhet, produksjon av varer og næringsmidler, handel med og reparasjon av motorkjøretøy og motorsykler, detaljhandel med drivstoff og gjenvinning.

Det er forskjell på håndtering av informasjonskravet de to hovedsegmentene imellom da arbeidsutstyret sertifiseres på virksomhetsnivå (det vil si segmentet øvrige virksomheter

med arbeidsutstyr), mens man på byggeplass må ha kopi av alle sertifikatene for alt arbeidsutstyr som til enhver tid benyttes på byggeplass gjennom hele prosjektperioden.

Det er cirka 200 sertifikater på byggeplass med prosjektkostnad på over 200 MNOK. Det antas at antall sertifikater er relativt konstant i forhold til prosjektkostnad, og kostnaden for mindre byggeplasser er beregnet ut fra dette forholdet. Selve sertifiseringer skjer som nevnt hos de enkelte entreprenører/ underentreprenører, og denne kostnaden regnes på de enkelte virksomhetene. Det er da kostnaden ved å ta imot sertifikatene fra de ulike entreprenørene/ underentreprenørene, kopiere disse og arkivere disse på byggeplass som regnes som en administrativ kostnad for byggeplassene.

For øvrige virksomheter med arbeidsutstyr er det kostnaden for det å avtale sakkyndig kontroll, vise hvilket utstyr som skal sertifiseres, kontrollere sertifikatet når kontrollen er ferdigstilt, samt arkivere (både elektronisk og på papir) sertifikatene som er tatt med i denne kartleggingen – ikke kostnaden for å få gjennomført den sakkyndige kontrollen. Det å ha godkjent arbeidsutstyr anses i denne sammenheng som innholdskrav, mens administrasjonskostnadene rundt det å få arbeidsutstyret sertifisert for å kunne dokumentere at det faktisk er sertifisert anses som et informasjonskrav.

8.5.2 Administrative kostnader

Tabell 8.25 – Administrative kostnader per segment – sakkyndig kontroll av arbeidsutstyr

Opplysninger	Standardisert tid (minutter per år)				
	Byggeplass	Byggeplass	Byggeplass	Øvrige virksomheter	Øvrige virksomheter
	Over 200 MNOK	20-200 MNOK	Under 20 MNOK		
	Makrobedrifter	Makrobedrifter	Makrobedrifter	Makrobedrifter	Mikrobedrifter
Opplysninger om eventuell oppstilling	0	0	0	0	0
Opplysninger om eventuell oppheng	0	0	0	0	0
Opplysninger om eventuell fundamentering og oppstilling	0	0	0	0	0
Opplysning om at arbeidsutstyret er korrekt montert eller oppstilt og fungerer korrekt	0	0	0	0	0
Opplysninger om eventuell påbygging av kraner med større kapasitet enn 2 m på kjøretøy og andre mobile maskiner	0	0	0	0	0
Attest for at det er fullt forsvarlig å bruke arbeidsutstyret	200	67	7	70	35
Håndtering av IK	800	266	26	380	190
Totalt	1 000	333	33	450	225

Det er kun intern tid som brukes på denne plikten da det kun er det å administrere sertifiseringer, ikke innkjøpet av selve sertifiseringer som tas med som administrativ kostnad. Dette er også grunnen til at det kun er opplysningene attest for at det er fullt forsvarlig å bruke arbeidsutstyret og håndtering av IK det blir brukt tid på, jamfør tabellen over. Derksom vi hadde tatt med den eksterne sertifiseringskostnaden ville vi tildelt tid også til disse opplysningskravene, men alle disse opplysningene skal dekkes i den attesten som mottas, og derfor har vi ikke gjort den fordelingen i dette tilfellet.

På byggeplasser er det lagt til grunn at det er håndverkere med tilhørende lønn som mottar disse sertifikatene og arkiverer dem. (I praksis ivaretas dette som regel av sikkerhetskoordinator på byggeplass.) For øvrige virksomheter i makrosegmentet er deler av jobben antatt utført av ansatte i lederposisjoner, mens kopiering, arkivering og lignende antas ivarettatt av en sekretær eller lignende stilling. I mikrobedrifter i samme segment antas det at hele plikten håndteres av lederen i bedriften.

I tabellen under oppgis populasjon, frekvens, timepris, kostnad på opplysningsnivå, hvor stor andel kostnadene på opplysningsnivå utgjør av de totale kostnadene for HMS-regelverket sett under ett og administrativ kostnad per enhet på opplysningsnivå. Ettersom det kun er to opplysninger det er knyttet kostnader til har vi for enkelhets skyld kun gjengitt disse to i tabellene under.

Tabell 8.26 – Administrative kostnader – byggeplass over 200 MNOK

Opplysninger	Populasjon	Frekvens	Timepris	Adm. kost totalt (mill)	Andel av total (%)	Adm. kost pr. enhet
Attest for at det er fullt forsvarlig å bruke arbeidsutstyret	45	1	192,-	0,03	0 %	640
Håndtering av IK	45	1	192,-	0,12	0 %	2 560
Totalt	45	1		0,14	0 %	3 200

Tabell 8.27 – Administrative kostnader – byggeplass 20-200MNOK

Opplysninger	Populasjon	Frekvens	Timepris	Adm. kost totalt (mill)	Andel av total (%)	Adm. kost pr. enhet
Attest for at det er fullt forsvarlig å bruke arbeidsutstyret	647	1	192,-	0,14	0 %	214
Håndtering av IK	647	1	192,-	0,55	0 %	851
Totalt	647	1		0,69	0 %	1 066

Tabell 8.28 – Administrative kostnader – byggeplass under 20 MNOK

Opplysninger	Populasjon	Frekvens	Timepris	Adm. kost totalt (mill)	Andel av total (%)	Adm. kost pr. enhet
Attest for at det er fullt forsvarlig å bruke arbeidsutstyret	1 339	1	192,-	0,03	0 %	22
Håndtering av IK	1 339	1	192,-	0,11	0 %	83
Totalt	1 339	1		0,14	0 %	106

Tabell 8.29 – Administrative kostnader – øvrige virksomheter makro

Opplysninger	Populasjon	Frekvens	Timepris	Adm. kost totalt (mill)	Andel av total (%)	Adm. kost pr. enhet
Attest for at det er fullt forsvarlig å bruke arbeidsutstyret	24 795	1	325,-	9,4	0,4 %	379
Håndtering av IK	24 795	1	187,-/ 325,-	35,1	1,3 %	1 414
Totalt	24 795	1		44,5	1,7 %	1 794

Tabell 8.30 – Administrative kostnader – øvrige virksomheter mikro

Opplysninger	Populasjon	Frekvens	Timepris	Adm. kost totalt (mill)	Andel av total (%)	Adm. kost pr. enhet
Attest for at det er fullt forsvarlig å bruke arbeidsutstyret	75 072	1	325,-	14,2	0,5 %	190
Håndtering av IK	75 072	1	325,-	77,3	2,9 %	1 029
Totalt	75 072	1		91,5	3,4 %	1 219

8.5.3 Oppsummerende analyse

Denne kostnaden hensyntar som nevnt kun kostnadene knyttet til det å administrere sertifiseringen, ikke selve sertifiseringen. Det er selve sertifiseringen som medfører de store kostnadene for næringslivet. Alt utstyr må sertifiseres en gang i året. Eksempler på arbeidsutstyr som må sertifiseres er alle kraner med tilhørende løfteutstyr, som kjettinger, sikkerhetsstroppe etc. De store aktørene innen byggebransjen operer gjerne med at hver arbeidstaker har sitt eget sett med sikkerhetsutstyr knyttet til dette. Hvert sett skal da sertifiseres hvert år. Dersom det gjøres endringer i denne bestemmelsen vil derfor kostnadsvirkningene for næringslivet ha langt større ringvirkninger enn det som er målt i denne rapporten da endringer antakeligvis vil innvirke anskaffelseskostnadene virksomhetene har knyttet til selve sertifiseringen.

Byggebransjen og virksomheter som bruker utstyret daglig ser nødvendigheten av en årlig sertifisering. Men det er en rekke virksomheter, for eksempel innen industrien, som har utstyr de bruker langt sjeldnere. I intervjuene er det gitt eksempler på utstyr som kun brukes for å løfte inn nye produksjonsmaskiner og lignende. Til tross for at utstyret ikke er brukt siden forrige sertifisering må det like fullt sertifiseres hvert år. Dette oppleves som unødvendig og kostbart.

"Slitasjen på våre kraner skyldes i hovedsak belastningen den blir utsatt for i forbindelse med sertifiseringene – ikke egen bruk."

8.5.4 Forenklingstiltak

Jamfør tilbakemeldinger fra intervjuene foreslås det å se på et system der virksomhetene må sertifisere utstyret etter et visst bruk – ikke kun på tidsintervaller. Se også avsnitt 6.3.

8.6 Beskrivelse av informasjonskravet: "Plikt for arbeidsgiver til å utarbeide skriftlig arbeidstillatelse når eksplosjonsverndokumentet krever dette"

Plikt for arbeidsgiver til å utarbeide skriftlig arbeidstillatelse når eksplosjonsverndokumentet krever dette har sitt utspring i FOR-2003-06-30 nr. 911: Forskrift om helse og sikker-

het i eksplosjonsfarlige atmosfærer. Forskriftens formål er å verne arbeidstakere og andre personer samt materielle verdier mot farer som følger av eksplosiv atmosfære.

Informasjonskravet berører alle virksomheter hvor det kan oppstå fare gjennom eksplosiv atmosfære. Eksplosive atmosfærer er definert som en blanding, under atmosfæriske forhold, av luft og brennbare stoffer, i form av gasser, damper, tåker eller støv, der forbrenningen spres til hele den ubrente blandingen etter antenning.

Figur 8.31 – Sentrale egenskaper ved arbeidstillatelse i henhold til eksplosjonsverndokument

Plikt for arbeidsgiver til å utarbeide skriftlig arbeidstillatelse når eksplosjonsverndokumentet krever dette	Sentrale egenskaper ved informasjonskravet
<p>Lov:</p> <p>⇒ FOR-2003-06-30 nr. 911</p> <p>Paragraf:</p> <p>⇒ § 14-2</p> <p>Lovtekst:</p> <p>⇒ Utdrag</p> <p>⇒ "Å verne arbeidstakere og andre personer samt materielle verdier mot farer som følger av eksplosiv atmosfære."</p>	<p>Antall segmenter</p> <p>2</p> <p>Total populasjon (Antall virksomheter)</p> <p>53 765</p> <p>Kostnad</p> <p>81 260 680</p> <p>Departement</p> <p>AID</p>

8.6.1 Bedriftenes håndtering av informasjonskravet

Det skal utarbeides skriftlig arbeidstillatelse for de arbeidsoperasjoner der eksplosjonsverndokumentet krever dette. Det skal i prinsippet være alle arbeidsoperasjoner det er fare for at det oppstår en eksplosiv atmosfære.

Intervjuene har avslørt at det er stor variasjon i antall arbeidsinstrukser som gis for eksplosjonsfarlig arbeid i ulike bedrifter. Det er også variasjoner innad i bransjer slik at det ikke er enkelt å dele opp i bransjer heller.

De bransjer som omfattes av kravet er grovt sett prosessindustri, varmesentraler, avfallsforbrenningsanlegg/ -deponi, næringsmiddelindustri, landbruk, lakkering, tre- og metallindustri og gjenvinning. Det antas at det utarbeides 1 arbeidstillatelse per ansatt per halvår. For makrobedrifter settes gjennomsnittlig antall ansatte til 25 og for mikro settes tilsvarende til to. Det brukes cirka 20 minutter per tillatelse, og det fylles ut av den som skal utføre arbeidsoppgaven og arbeidsleder – det vil si at det er to personer som bruker 20 minutter hver på per arbeidstillatelse.

8.6.2 Administrative kostnader

Tabell 8.32 – Administrative kostnader per segment – arbeidstillatelse i henhold til eksplosjonsverndokument

Opplysninger	Standardisert tid (minutter pr år)	
	Makrobedrifter	Mikrobedrifter
Håndtering av IK	2 000	160
Totalt	2 000	160

Det er kun intern tid som brukes på dette da det er den som skal utføre den potensielt farlige arbeidsoppgaven og dennes arbeidsleder som skal fylle ut arbeidstillatelsen.

Det er lagt til grunn at arbeidslederen har noe høyere lønn enn medarbeideren som skal utføre arbeidsoperasjonen for makrobedrifter. Når det gjelder mikrobedrifter antas det at det er lederen i bedriften som utarbeider arbeidstillatelsen sammen med den som skal gjennomføre arbeidsoperasjonen.

I tabellene under vises fordelingen per segment av populasjon, frekvens for hvor mange ganger kostnaden/ tidsbruken inntreffer, benyttet timepris for interne ressurser, total administrativ kostnad for hver opplysning, samt totalt for informasjonskravet, hvor stor andel kostnaden knyttet til hver opplysning utgjør av den totale kostnaden for HMS-regelverksområdet sett under ett og til slutt administrativ kostnad per populasjonsenhet (som regel per bedrift) for hver opplysning og totalt for informasjonskravet.

Tabell 8.33 – Administrative kostnader – makrobedrifter

Opplysninger	Populasjon	Frekvens	Timepris	Adm. kost totalt (mill)	Andel av total (%)	Adm. kost pr. enhet
Håndtering av IK	8 153	50	180,-/ 192,-	50,5	1,9 %	6 200
Totalt	8 153	50		50,5	1,9 %	0

Tabell 8.34 – Administrative kostnader – mikrobedrifter

Opplysninger	Populasjon	Frekvens	Timepris	Adm. kost totalt (mill)	Andel av total (%)	Adm. kost pr. enhet
Håndtering av IK	45 612	4	180,-/ 325,-	30,7	1,2 %	673
Totalt	45 612	4		30,7	1,2 %	0

8.6.3 Oppsummerende analyse

Som nevnt er det meget vanskelig å sette en gjennomsnittlig kostnad på dette kravet da det er veldig bedriftsspesifikt i hvilken grad det kan oppstå eksplosive atmosfærer. Generelt er det en forståelse i bransjen for at en slik gjennomgang av arbeidsoperasjoner i potensielt eksplosive atmosfærer må gjøres.

8.6.4 Forenklingstiltak

Det har ikke kommet noen innspill til spesifikke forenklingforslag for denne plikten gjennom de intervjuene som er gjort med næringslivet.

8.7 Beskrivelse av informasjonskravet: "Plikt for arbeidsgiver å samarbeide med verne- og helsepersonalet om utarbeidelse av dokumentasjon angående arbeidet til verne- og helsepersonellet"

Plikt for arbeidsgiver å samarbeide med verne- og helsepersonalet om utarbeidelse av dokumentasjon angående arbeidet til verne- og helsepersonellet har sitt utspring i FOR 1994-04-21 nr. 333: Forskrift om verne- og helsepersonale. Forskriftens definerer de oppgaver verne- og helsepersonalet skal utføre i tilknytning til arbeidet med overvåking av arbeidsmiljøet i virksomheten og kontroll av arbeidstakernes helse. Den stiller krav til verne- og helsepersonalets kvalifikasjoner og den stiller også krav til arbeidsgivers oppfølging av verne- og helsepersonalet.

Informasjonskravet berører alle bedrifter innen følgende bransjer (i oversikten under er kun de bransjer som er tatt med i denne kartleggingen vist – offentlige virksomheter er ikke inkludert):

- Skogbruk

- Bryting av kull
- Bryting og utvinning av malm
- Bergverksdrift ellers
- Produksjon av næringsmidler, drikkevarer og tobakksvarer
- Produksjon av trevarer
- Treforedling
- Grafisk produksjon
- Produksjon av kjemiske produkter, mineralolje, kull, gummi- og plastprodukter
- Produksjon av mineralske produkter
- Produksjon av metaller
- Produksjon av verkstedprodukter
- Bygge- og anleggsvirksomhet
- Hotell- og restaurantvirksomhet
- Landtransport
- Lasting og lossing
- Renovasjon og rengjøring
- Reparasjon av motorkjøretøyer (bilverksteder)
- Vaskeri- og renserivirksomheter

Figur 8.35 – Sentrale egenskaper ved samarbeid med verne- og helsepersonalet

Plikt for arbeidsgiver å samarbeide med verne- og helsepersonalet om utarbeidelse av dokumentasjon angående arbeidet til verne- og helsepersonellet	Sentrale egenskaper ved informasjonskravet
<p>Lov:</p> <p>⇒ FOR 1994-04-21 nr. 333</p> <p>Paragraf:</p> <p>⇒ § 7</p> <p>Lovtekst:</p> <p>⇒ Utdrag</p> <p>⇒ "Omhandler de oppgaver verne- og helsepersonalet skal utføre i tilknytning til arbeidet med overvåking av arbeidsmiljøet i virksomheten og kontroll av arbeidstakernes helse. Den stiller krav til verne- og helsepersonalets kvalifikasjoner og den stiller også krav til arbeidsgivers oppfølging av verne- og helsepersonalet."</p>	<p>Antall segmenter</p> <p>2</p> <p>Total populasjon (Antall virksomheter)</p> <p>48 831</p> <p>Kostnad</p> <p>64 085 134</p> <p>Departement</p> <p>AID</p>

8.7.1 Bedriftenes håndtering av informasjonskravet

Bedriftene innen bransjene nevnt i avsnittet over plikter å knytte til seg verne- og helsepersonell. Noen av de aller største virksomhetene har dette innomhus, men de fleste kjøper inn denne tjenesten.

I denne kartleggingen er det kun administrasjonen av innkjøpet vi har tatt med som administrativ virksomhet, samt noe møtevirksomhet mellom ledelsen og verne- og helsepersonalet.

Den største kostnaden knyttet til dette kravet er helt klart innkjøpet av denne tjenesten. Intervjuene vi har gjennomført anslår at det årlig koster cirka kr. 800,- per ansatt å kjøpe inn denne tjenesten. Denne innkjøpskostnaden er ikke tatt med i denne kartleggingen. Grunnen til at kun administrasjonskostnaden er tatt med er at det anses som et innholdskrav å ha denne funksjonen (tilsvarende at arbeidsutstyr må være sertifisert for å kunne brukes må virksomhetene ha denne funksjonen for å få lov til å drive innen disse bransjene), men denne funksjonen medfører noe administrasjon, som altså er tatt med som in-

formasjonskrav. (Se også avsnitt 8.5 for tilsvarende argumentasjon angående sertifisering av arbeidsutstyr.)

8.7.2 Administrative kostnader

Tabell 8.36 – Administrative kostnader per segment – samarbeide med verne- og helsepersonell

Opplysninger	Standardisert tid (minutter per år)	
	Makrobedrifter	Mikrobedrifter
Håndtering av IK	250	125
Opplysninger i dokumentasjon angående arbeid til verne- og helsepersonell	200	100
Totalt	450	225

Det er kun intern tid som brukes på denne plikten da det kun er administrasjon av innkjøp av denne tjenesten som tas med, samt møtevirksomhet med verne- og helsepersonalet for å bli underrettet om hva som skal gjøres og hva som har blitt gjort.

Som nevnt er det noen store aktører som har denne tjenesten innomhus, men den normalt effektive bedrift vil kjøpe inn denne funksjonen av spesialiserte fagfolk. Det er derfor innkjøp, men da som nevnt kun administreringen knyttet til innkjøpet, som er lagt til grunn for beregning av denne administrasjonskostnaden.

I tabellene under vises fordelingen per segment av populasjon, frekvens for hvor mange ganger kostnaden/ tidsbruken inntreffer, benyttet timepris for interne ressurser, total administrativ kostnad for hver opplysning, samt totalt for informasjonskravet, hvor stor andel kostnaden knyttet til hver opplysning utgjør av den totale kostnaden for HMS-regelverksområdet sett under ett og til slutt administrativ kostnad per populasjonsenhet (som regel per bedrift) for hver opplysning og totalt for informasjonskravet.

Tabell 8.37 – Administrative kostnader – makrobedrifter

Opplysninger	Populasjon	Frekvens	Timepris	Adm. kost totalt (mill)	Andel av total (%)	Adm. kost pr. enhet
Håndtering av IK	20 666	1	192,-	16,3	0,6 %	800
Opplysninger i dokumentasjon angående arbeid til verne- og helsepersonell	20 666	1	192,-	13,2	0,5 %	640
Totalt	20 666	1		29,5	1,1 %	1 440

Tabell 8.38 – Administrative kostnader – mikrobedrifter

Opplysninger	Populasjon	Frekvens	Timepris	Adm. kost totalt (mill)	Andel av total (%)	Adm. kost pr. enhet
Håndtering av IK	28 165	1	325,-	19,1	0,7 %	677
Opplysninger i dokumentasjon angående arbeid til verne- og helsepersonell	28 165	1	325,-	15,3	0,6 %	542
Totalt	28 165	1		34,3	1,3 %	1 219

8.7.3 Oppsummerende analyse

Grunnen til at denne kostnaden blir relativt høy er at det er en høy populasjon som skal etterleve plikten. Men i denne sammenheng må det nevnes at den klart høyeste kostnaden som kan forbindes med denne plikten er selve innkjøpet av tjenesten. (Som nevnt er det å ha denne funksjonen regnet som et innholdskrav, da virksomhetene i de bransjene plikten gjelder for ikke kan drive sin virksomhet uten å ha denne funksjonen.) Dersom det gjøres endringer for eksempel i populasjonen som rammes av denne plikten vil ringvirkningene i kostnader bli langt større enn de som er kartlagt i denne målingen. Det regnes, som nevnt over, med at det koster cirka kr. 800,- per arbeidstaker per år å kjøpe inn denne tjenesten, så i praksis vil endringene i kostnader for næringslivet også inkludere denne kostnaden.

8.7.4 Forenklingstiltak

Det har ikke fremkommet spesifikke forenklingstiltak for denne plikten gjennom de gjennomførte intervjuene.

8.8 Beskrivelse av informasjonskravet: "Plikt for virksomhet til å kartlegge farer og risiko ved arbeidsplassen, øvrig"

Plikt for virksomhet til å kartlegge farer og risiko ved arbeidsplassen, øvrig er som tidligere nevnt et av de fem punktene i internkontrollforskriften som skal dokumentere skriftlig – se avsnitt 8.2 og 5.1.1. Regelen har sitt utspring i *FOR-1996-12-06 nr. 1127: Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (Internkontrollforskriften)*. Lovens formål er, som nevnt, gjennom krav om systematisk gjennomføring av tiltak, å fremme et forbedringsarbeid i virksomhetene innen arbeidsmiljø og sikkerhet, forebygging av helseskade eller miljøforstyrrelser fra produkter eller forbrukertjenester og vern av det ytre miljø mot forurensing og en bedre behandling av avfall slik at målene i helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen oppnås.

Informasjonskravet berører i all hovedsak alle bedrifter som sysselsetter arbeidstakere i Norge (ref internkontrollforskriften § 2 og arbeidsmiljøloven § 1-2). Den gjelder ikke for virksomheter på Svalbard eller for petroleumsbransjen.

Som nevnt i avsnitt 5.1.1 og 8.2 er risikovurdering lagt ut som egen plikt da dette punktet etterleves på svært ulik måte avhengig av risikoforholdene i de ulike bransjene, og derfor enklest måles separat. Det må allikevel understrekes at risikovurdering er en integrert del av arbeidsprosessen for å etterleve internkontrollforskriften og derfor ikke må ses på som en isolert del i et eventuelt forenklingsarbeid.

Gjennom intervjuer har vi identifisert tre segmenter vi har valgt å dele inn i ulike risikogrupper. Det er henholdsvis industri, som omtales avsnitt 8.3, byggeplasser (omtalt i avsnitt 5.1.1) og øvrige virksomheter som omtales i dette avsnitt.

Som nevnt i avsnitt 4.4 og 8.3 har vi målt kostnaden ved risikovurdering på det generelle kravet som ligger i internkontrollforskriften. Å foreta risikovurdering knyttet til spesifikke risiki er også et informasjonskrav i en rekke mer spesifiserte forskrifter. Se avsnitt 8.3 for nærmere spesifisering av hvilke risikovurderinger som inngår i denne generelle risikovurderingen.

Figur 8.39 – Sentrale egenskaper ved risikovurdering, øvrig

Lov:

⇒ FOR-1996-12-06 nr. 1127

Paragraf:

⇒ § 5

Lovtekst:

⇒ Utdrag

⇒ "Internkontroll innebærer at virksomheten skal kartlegge farer og problem og på denne bakgrunn vurdere risiko, samt utarbeide tilhørende planer og tiltak for å redusere risikoforholdene."

Antall segmenter

3

Total populasjon
(Antall virksomheter)

97 086

Kostnad

51 583 525

Departement

AID

8.8.1 Bedriftenes håndtering av informasjonskravet

For å gi et mest mulig riktig bilde av kostnadene har vi valgt å dele inn i tre segmenter; mikrobedrifter, bedrifter med 5-49 ansatte og bedrifter med over 50 ansatte. Arbeidsprosessene for de tre segmentene er stort sett de samme, bortsett fra at det ikke gjennomføres vernerunder i mikrobedrifter (se under for beskrivelse).

Risikovurderingen, slik vi har kartlagt den basert på tilbakemeldingene gitt i intervjuene, for det segmentet som er kalt øvrige innebærer at risikovurderingen gjøres i selve vernerunden. Dette fordi det er en lav grad av generell risiko knyttet til disse virksomhetene. Risikoen på denne type arbeidsplasser går mer på det psykososiale miljøet, samt belastningsskader som følge av for eksempel statisk arbeid. Denne type risiko kartlegges enklest på individnivå – altså gjennom vernerunden. I motsetning til risikovurdering ved byggeplass og risikovurdering for industribedrifter har vi altså her tatt med selve vernerunden i den administrative kostnaden. Det begrunnes med at den som gjennomfører vernerunden noterer ned de punktene den enkelte medarbeider har problemer med, og dette er rett og slett den mest effektive måten å drive risikovurdering på for lite risikoutsatte virksomheter.

Det er gjerne verneombudet ved bedriften som går vernerunden. Vi har tatt med den tiden både verneombud og den ansatte bruker på dette – det vil si cirka fem minutter per ansatt for to stykker. Videre har vi tatt med en administrasjonsbit som går på å skrive referat fra vernerunden og notere spesielle funn som må følges opp med tilhørende tiltak.

Som nevnt tidligere må risikovurderingen ses som en integrert del av internkontrollen, og det å ta bort et element her vil ikke nødvendigvis være en forenkling da det i praksis kan bli en forskyvning av kostnader elementene imellom for å leve opp til hensikten med forskriften. Denne gjensidige avhengigheten må hensyntas i eventuelt forenklingsarbeid.

8.8.2 Administrative kostnader

Tabell 8.40 – Administrative kostnader per segment – risikovurdering øvrige

Opplysninger	Standardisert tid (minutter per år)		
	Øvrig	Øvrig	Øvrig
	Over 50 ansatte	5-49 ansatte	Opp til 4 ansatte
Makrobedrifter	Makrobedrifter	Mikrobedrifter	

Opplysninger	Standardisert tid (minutter per år)		
	Øvrig	Øvrig	Øvrig
	Over 50 ansatte Makrobedrifter	5-49 ansatte Makrobedrifter	Opp til 4 ansatte Mikrobedrifter
Risikovurdering	120	30	60
Vernerunde	1 000	120	0
Totalt	1 120	150	60

Det er kun intern tid som brukes på denne plikten. Alle virksomhetene gjennomfører som nevnt de samme prosessene for å etterleve kravet, uavhengig av størrelse og bransje. Det eneste unntaket er at det antas at det ikke gjennomføres vernerunder for mikrobedrifter. Tidsbruken øker lineært med antall ansatte for selve vernerunden. Tidsbruken stiger også for referatskriving fra vernerunden for større virksomheter, men ikke lineært. Det er satt av noe mer tid til den skriftlige risikovurderingen for mikrobedrifter ettersom det her ikke gjennomføres vernerunde.

Arbeidsprosessene utøves av verneombud og medarbeidere.

I tabellene under vises fordelingen per segment av populasjon, frekvens for hvor mange ganger kostnaden/ tidsbruken inntreffer, benyttet timepris for interne ressurser, total administrativ kostnad for hver opplysning, samt totalt for informasjonskravet, hvor stor andel kostnaden knyttet til hver opplysning utgjør av den totale kostnaden for HMS-regelverksområdet sett under ett og til slutt administrativ kostnad per populasjonsenhet (som regel per bedrift) for hver opplysning og totalt for informasjonskravet.

Tabell 8.41 – Administrative kostnader – over 50 ansatte

Opplysninger	Populasjon	Frekvens	Timepris	Adm. kost totalt (mill)	Andel av total (%)	Adm. kost pr. enhet
Risikovurdering	2 212	1	296,-	1,3	0,1 %	592
Vernerunde	2 221	1	240,-/ 296,-	8,8	0,3 %	4 000
Totalt	2 221	1		10,2	0,4 %	4 592

Tabell 8.42 – Administrative kostnader – 5-49 ansatte

Opplysninger	Populasjon	Frekvens	Timepris	Adm. kost totalt (mill)	Andel av total (%)	Adm. kost pr. enhet
Risikovurdering	34 957	1	296,-	5,2	0,2 %	148
Vernerunde	34 957	1	240,-	16,8	0,6 %	480
Totalt	34 957	1		22,0	0,8 %	628

Tabell 8.43 – Administrative kostnader – under 5 ansatte

Opplysninger	Populasjon	Frekvens	Timepris	Adm. kost totalt (mill)	Andel av total (%)	Adm. kost pr. enhet
--------------	------------	----------	----------	-------------------------	--------------------	---------------------

Opplysninger	Populasjon	Frekvens	Timepris	Adm. kost totalt (mill)	Andel av total (%)	Adm. kost pr. enhet
Risikovurdering	59 917	1	325,-	19,5	0,7 %	325
Vernerunde	59 917	1	N/A	0	0,0 %	0
Totalt	59 917	1		19,5	0,7 %	325

8.8.3 Oppsummerende analyse

I likehet med den resterende internkontrollen er også kravet om risikovurdering formulert vagt. Også her gjelder det at virksomhetene skal tilpasse risikovurderingen til de forhold som gjelder for virksomheten.

Igjen har vi basert vår kartlegging på de tilbakemeldinger vi har fått gjennom intervjuene i forhold til hvordan plikten etterlevs i praksis. Det er som kjent den normalt effektive bedrift som er lagt til grunn. Virksomheter som er lite risikoutsatt i tradisjonell forstand har som regel ikke noe forhold til begrepet risikovurdering. Det gjøres derfor ikke noen tradisjonell vurdering i forkant av vernerunde slik de mer risikoutsatte næringene gjør. Som nevnt er risikoen på individnivå det viktige her. Denne risikoen er vanskelig å generalisere da ulike individer opplever det psykososiale arbeidsmiljøet ulikt. Belastningsskader oppstår også meget ulikt på individnivå. Det kan gjøres noen generelle grep for å forebygge dette, men det er som regel gjennom vernerunden virksomhetene kan avdekke de spesifikke behovene. De generelle grepene og tiden på å oppsummere og konkludere på bakgrunn av vernerunden er ligger i den opplysningen kalt risikovurdering.

Når det gjelder etterlevelsen er oppfattelsen vi har fått gjennom intervjuene at denne er relativt lav for dette segmentet. Grunnen er som nevnt at virksomhetene ikke ser nødvendigheten av å gjøre noen skriftlig risikovurdering for noe de ikke anser som spesielt risikofyllt. Når lovteksten i tillegg er vag, og det heller ikke gis klare retningslinjer fra Arbeidstilsynet på hva som er et minimum, blir det heller til at virksomhetene dropper det helt.

8.8.4 Forenklingstiltak

Som nevnt tidligere oppfattes lovverket altfor vagt. Det bør også segmenteres på risikonivå mellom ulike bransjer/ virksomheter. Det etterlyses også en mal for hvordan bedrifter i dette segmentet skal gjennomføre en risikovurdering. Se for øvrig avsnitt 6.3, 8.2.4 og 8.3.4 for videre utdyping.

8.9 Beskrivelse av informasjonskravet: "Plikt for koordinator å føre daglig oversiktsliste for byggeplassen"

Plikt for koordinator å føre daglig oversiktsliste for byggeplassen har sitt utspring i FOR 1995-04-21 nr. 377: Forskrift om sikkerhet, helse og arbeidsmiljø på bygge- og anleggsplasser (byggherreforskriften). Hensikten med bestemmelsen er å ha kontroll på hvem som til enhver tid arbeider på bygge- og/ eller anleggsplassen. Oversiktslisten er ikke ment som en beredskapsliste, men som en kontroll i forbindelse med svart arbeid.

Informasjonskravet berører alle bygge- og anleggsplasser. Overordnet er det byggherres ansvar å peke ut en sikkerhetskoordinator for byggeplass. Videre er det sikkerhetskoordinators ansvar å føre denne listen.

Figur 8.44 – Sentrale egenskaper ved oversiktsliste over arbeidere på byggeplass

Lov:

⇒ FOR 1995-04-21 nr. 377

Paragraf:

⇒ § 14

Lovtekst:

⇒ Utdrag

⇒ "Koordinatoren skal føre en oversiktsliste over alle som utfører arbeid på bygge- og anleggsplassen. Oversiktslisten skal føres og kontrolleres daglig."

Sentrale egenskaper ved informasjonskravet

Antall segmenter

3

Total populasjon
(Antall virksomheter)

2 031

Kostnad

35 670 622

Departement

AID

8.9.1 Bedriftenes håndtering av informasjonskravet

Oversiktslisten må føres hver dag. I praksis henges det opp en liste ved inngang til byggeplass og/ eller i fellesområder, som i spisebrakka. I prinsippet skal hver mann skrive seg inn og ut hver dag. I praksis, for store og mellomstore byggeplasser, er det gjerne arbeidsleder som skriver inn sitt arbeidslag. Hvert lag består av cirka fem mann. For de mindre byggeplassene krysser hver mann seg ut og inn selv. Tiden som går med på å krysse seg inn og ut er regnet som en administrativ kostnad.

I tillegg kommer administrasjonen av listene. Disse må tas ned hver uke og registreres elektronisk. Listen må også redigeres i forhold til å legge inn nye arbeidere som skal arbeide på byggeplassen og ta ut arbeidere som er ferdige med sine oppdrag. Følgende informasjon skal oppgis på oversiktslisten:

- Navn og adresse på bygge- og anleggsplassen
- Navn på byggherren
- Navn på arbeidsgivere eller enkeltmannsforetak eller for innleide arbeidstakere navnet på innleievirksomheten
- Organisasjonsnummer for registreringspliktige virksomheter
- Navn og fødselsdato på alle som utfører arbeid på bygge- og anleggsplassen

De to første punktene er som regel konstante gjennom hele prosjektet, men de øvrige opplysningene må oppdateres mer jevnlig. Spesielt når det kommer ned på individnivå og det er store utskiftninger av mannskap på store byggeplasser tar denne redigeringen relativt lang tid.

8.9.2 Administrative kostnader

Tabell 8.45 – Administrative kostnader per segment – oversiktsliste byggeplass

Opplysninger	Standardisert tid (minutter per år)		
	Byggeplass	Byggeplass	Byggeplass
	Over 200 MNOK	20-200 MNOK	Under 20 MNOK
		Makrobedrifter	Makrobedrifter
Håndtering av IK	0	0	0
Opplysninger om ansatte ved byggeplassen	23 400	7 800	2 080
Opplysninger om byggeplassens grunndata	6 240	2 080	520

Opplysninger	Standardisert tid (minutter per år)		
	Byggeplass	Byggeplass	Byggeplass
	Over 200 MNOK	20-200 MNOK	Under 20 MNOK
	Makrobedrifter	Makrobedrifter	Makrobedrifter
Totalt	29 640	9 880	2 600

Ettersom bygge- og anleggsplasser i denne kartleggingen er definert som en virksomhet har vi satt all tid som brukes på denne plikten til intern tid. Det kan diskuteres om all tid skal være ekstern ettersom det er de ulike entreprenører og underentreprenører som fyller inn listene. Men slik vi ser det vil ikke den skilnaden gi noen ekstra informasjon eller være en viktig input i forhold til fremtidig forenklingsarbeid.

Ettersom det er arbeiderne på byggeplass som skal krysse seg av er det lagt til grunn at det er håndverkere som gjør denne delen av jobben. For administrasjonen av listene er det lagt til grunn at det er en kontormedarbeider som håndterer denne delen av kravet.

Håndteringen av IK – det vil si de tverrgående aktivitetene – er i dette tilfellet satt til null da administreringen av informasjonskravet er lagt inn i opplysninger om byggeplassens grunndata og håndteres sammen med det å legge disse dataene inn elektronisk og oppdatere listene.

For store og mellomstore byggeplasser er det lagt til grunn at arbeidslederen bruker cirka tre minutter hver dag på å krysse sitt arbeidslag inn og ut. Det er regnet at det er 150 arbeidere i snitt på de store byggeplassene og tilsvarende 50 arbeidere på de mellomstore byggeplassene. For de mindre byggeplassene er det lagt til grunn at hver arbeidstaker bruker ett minutt hver dag på å krysse seg inn og ut, og det er lagt til grunn at det i snitt er åtte arbeidere på denne type byggeplass.

For store byggeplasser er det lagt til grunn at det brukes cirka to timer i uken på å administrere listene. For de mellomstore byggeplassene har vi redusert tiden til 1/3 av tiden som går med for de store byggeplassene da det er 1/3 så mange arbeidere på denne type byggeplass. For de minste byggeplassene er det lagt til grunn at det brukes ti minutter i uken på å administrere disse listene.

I tabellene under vises fordelingen per segment av populasjon, frekvens for hvor mange ganger kostnaden/ tidsbruken inntreffer, benyttet timepris for interne ressurser, total administrativ kostnad for hver opplysning, samt totalt for informasjonskravet, hvor stor andel kostnaden knyttet til hver opplysning utgjør av den totale kostnaden for HMS-regelverksområdet sett under ett og til slutt administrativ kostnad per populasjonsenhet (som regel per bedrift) for hver opplysning og totalt for informasjonskravet.

Tabell 8.46 – Administrative kostnader – byggeplasser over 200 MNOK

Opplysninger	Populasjon	Frekvens	Timepris	Adm. kost totalt (mill)	Andel av total (%)	Adm. kost pr. enhet
Opplysninger om ansatte ved byggeplassen	45	1	192,-	3,4	0,13 %	74 880
Opplysninger om byggeplassens grunndata	45	1	187,-	0,9	0,03 %	19 448
Totalt	45	1		4,2	0,16 %	94 328

Tabell 8.47 – Administrative kostnader – byggeplasser fra 20-200 MNOK

Opplysninger	Populasjon	Frekvens	Timepris	Adm. kost totalt (mill)	Andel av total (%)	Adm. kost pr. enhet
Opplysninger om ansatte ved byggeplassen	647	1	192,-	16,1	0,6 %	24 960
Opplysninger om byggeplassens grunndata	647	1	187,-	4,2	0,2 %	6 483
Totalt	647	1		20,3	0,8 %	31 443

Tabell 8.48 – Administrative kostnader – byggeplasser under 20 MNOK

Opplysninger	Populasjon	Frekvens	Timepris	Adm. kost totalt (mill)	Andel av total (%)	Adm. kost pr. enhet
Opplysninger om ansatte ved byggeplassen	1 339	1	192,-	8,9	0,3 %	6 656
Opplysninger om byggeplassens grunndata	1 339	1	187,-	2,2	0,1 %	1 621
Totalt	1 339	1		11,1	0,4 %	8 277

8.9.3 Oppsummerende analyse

Belastningen oppleves som stor når virksomhetene ser det i forhold til hva listen brukes til. Den er ikke nøyaktig nok til å fungere som en evakueringsliste i tilfelle ulykke da arbeidstakerne på byggeplass ikke må krysse seg inn og ut ved pauser eller om de forlater byggeplassen for så å komme tilbake i løpet av en arbeidsdag. Mange krysser seg heller ikke inn når de ankommer, men heller i forbindelse med pauser og lignende. Ettersom listene ofte henger på fellesområdene, som i byggelederbrakka eller spisebrakka, kan det være vanskelig å krysse seg ut dersom man jobber overtid ettersom disse brakkene som regel blir låst etter vanlig arbeidstid.

Bruken i dag er kun rettet inn mot å avsløre svart arbeid. Flere aktører har opplevd tilsyn fra Skattedirektoratet der disse listene heller ikke har blitt brukt.

8.9.4 Forenklingstiltak

Tilbakemeldingene fra intervjuene sier klart at virksomhetene enten ønsker at denne listen fjernes eller at den gjøres mer pålitelig og kan brukes til evakueringsliste/ timeføringsliste. Dette kan for eksempel endres ved at det blir obligatorisk å ha elektronisk innsjekk på byggeplass ved hjelp av de nå innførte påbudte ID-kort som alle som jobber på byggeplass må ha. Ved et slikt system kan dette datagrunnlaget brukes til evakueringslister og til å utarbeide timelister. Da ser virksomhetene nytten av dette påbudet noe de ikke gjør i dag.

Dersom forslaget over ikke tas inn i lovverket ønsker bransjen seg uansett et klarere regelverk i forhold til hvem som skal skrive seg på listen og når de skal gjøre dette. Skal alle besøkende skrive seg inn? Skal sjåfører som bare skal inn på byggeplass for å levere produkter skrive seg inn?

Det stilles videre spørsmål ved hvorfor denne plikten er lagt inn under arbeidsmiljøloven da formålet er å forhindre svart arbeid og det i prinsippet er skattedirektoratet som skal

sjekke disse listene. Dette har også vært med på å skape forvirring da det har vært et inntrykk i bransjen at denne listen var tenkt som en beredskapsliste. Det er fremdeles aktører i bransjen som er av denne oppfattelsen, men flere har også avklart dette med Arbeidstilsynet og fått tilbakemeldingen om at dette kun er ment opp mot det å hindre svart arbeid. Dersom plikten opprettholdes slik den er i dag bør det vurderes enten å skifte departementshenvisning eller klargjøre i lovteksten hva hensikten med listen er. Se også avsnitt 6.3.

8.10 Beskrivelse av informasjonskravet: "Plikt for eier av særskilt brannobjekt til å dokumentere for tilsynsmyndighetene at brannsikkerheten er tilfredsstillende"

Plikt for eier av særskilt brannobjekt til å dokumentere for tilsynsmyndighetene at brannsikkerheten er tilfredsstillende har sitt utspring i FOR-2002-06-26 nr. 847: Forskrift om brannforebyggende tiltak og tilsyn. Forskriftens formål er å verne liv, helse, miljø og materielle verdier gjennom krav til forebyggende tiltak mot brann og eksplosjon.

Informasjonskravet berører alle eiere av særskilte brannobjekt. Særskilt brannobjekt er definert som:

- Bygninger og områder hvor brann kan medføre tap av mange liv
- Bygninger, anlegg, opplag, tunneler og lignende som ved sin beskaffenhet eller den virksomhet som foregår i dem, antas å medføre særlig brannfare eller fare for stor brann, eller hvor brann kan medføre store samfunnsmessige konsekvenser
- Viktige kulturhistoriske bygninger og anlegg

Figur 8.49 – Sentrale egenskaper ved oversikt dokumentasjon av brannsikkerhet for særskilte brannobjekt

Plikt for eier av særskilt brannobjekt til å dokumentere for tilsynsmyndighetene at brannsikkerheten er tilfredsstillende	Sentrale egenskaper ved informasjonskravet
<p>Lov:</p> <p>↳ FOR 2002-06-26 nr. 847</p> <p>Paragraf:</p> <p>↳ §§ 1-3, 3-1</p> <p>Lovtekst:</p> <p>↳ Utdrag</p> <p>↳ "Eier av særskilt brannobjekt skal sørge for at brannsikkerheten er tilfredsstillende dokumentert. Dokumentasjonen skal omfatte tekniske og organisatoriske tiltak, herunder vedlikeholds- og interne kontrollrutiner."</p>	<p>Antall segmenter</p> <p>2</p> <p>Total populasjon (Antall virksomheter)</p> <p>12 600</p> <p>Kostnad</p> <p>31 395 000</p> <p>Departement</p> <p>JD</p>

8.10.1 Bedriftenes håndtering av informasjonskravet

Kravet gjelder som nevnt eiere av alle særskilte brannobjekt. Det er cirka 31.500 særskilte brannobjekt i Norge. Det føres årlig tilsyn med cirka 80 prosent av disse⁶. Av disse antas det også at 50 prosent eies av det offentlige (1/3 eies av kommunene, og det antas at også staten og fylkeskommunene eier en god del av denne type bygg). Videre antas det at 90 prosent av de særskilte brannobjektene ligger under virksomheter med flere enn fem ansatte og 10 prosent eies av virksomheter med under fem ansatte.

Kostnaden som er tatt med for dette kravet er å bistå tilsynsmyndighetene ved tilsyn. På bakgrunn av informasjon fra intervjuene bruker virksomhetene cirka et dagsverk på denne bistanden. Tiden brukes på eksterne møter (tiden det tar å ta imot tilsynet og følge dem rundt), samt noe tid på fremhenting av underlagsinformasjon tilsynet etterspør.

⁶ Se <http://www.famac.no/nyheter.php?mod=vis&id=20>

8.10.2 Administrative kostnader

Tabell 8.50 – Administrative kostnader per segment – dokumentasjon av tilfredstillende brannsik-
kerhet for særskilte brannobjekt

Opplysninger	Standardisert tid (minutter)	
	Makrobedrifter	Mikrobedrifter
Opplysninger om sysselsetting	10	10
Opplysninger om drift	30	30
Håndtering av IK	420	420
Totalt	450	450

Igjen er det bare intern tid som brukes for å etterleve denne plikten da det er eier av brannobjekt eller dennes representant som bistår tilsynsmyndighetene ved tilsyn. Det er lagt til grunn at det er en fra ledelsen som bistår tilsynet med tilhørende lønn. Dette gjelder både for mikro- og makrobedrifter. Det er heller ikke noe forskjell i etterlevelsen mellom mikro- og makrobedrifter.

I tabellene under vises fordelingen per segment av populasjon, frekvens for hvor mange ganger kostnaden/ tidsbruken inntreffer, benyttet timepris for interne ressurser, total administrativ kostnad for hver opplysning, samt totalt for informasjonskravet, hvor stor andel kostnaden knyttet til hver opplysning utgjør av den totale kostnaden for HMS-regelverksområdet sett under ett og til slutt administrativ kostnad per populasjonsenhet (som regel per bedrift) for hver opplysning og totalt for informasjonskravet.

Tabell 8.51 – Administrative kostnader – makrobedrifter

Opplysninger	Populasjon	Frekvens	Timepris	Adm. kost totalt (mill)	Andel av total (%)	Adm. kost pr. enhet
Opplysninger om sysselsetting	11 340	1	325,-	0,6	0,02 %	54
Opplysninger om drift	11 340	1	325,-	1,8	0,07 %	163
Håndtering av IK	11 340	1	325,-	25,8	0,97 %	2 275
Totalt	11 340	1	325,-	28,3	1,06 %	2 492

Tabell 8.52 – Administrative kostnader – mikrobedrifter

Opplysninger	Populasjon	Frekvens	Timepris	Adm. kost totalt (mill)	Andel av total (%)	Adm. kost pr. enhet
Opplysninger om sysselsetting	1 260	1	325,-	0,1	0,00 %	54
Opplysninger om drift	1 260	1	325,-	0,2	0,01 %	163
Håndtering av IK	1 260	1	325,-	2,9	0,11 %	2 275
Totalt	1 260	1	325,-	3,1	0,12 %	2 492

8.10.3 Oppsummerende analyse

Som nevnt gjelder denne plikten kun for eiere av særskilte brannobjekt. Etterlevelsen er meget lik da vi kun har tatt med den tiden det tar å møte tilsynet, fremskaffe den informasjonen de ønsker og bistå dem under tilsynet.

Det har ikke kommet frem verken klare irritasjonsmoment eller forenklingstiltak. Det eneste det ble stilt spørsmål ved er om tilnærmet årlige tilsyn (det blir gjennomført tilsyn av cirka 80 prosent av de særskilte brannobjektene – ref avsnitt 8.10.1) da det skal gås jevnlig vernerunder der blant annet brannsikringstiltak skal være en del av denne runden.

DEL 6 - TILLEGG

9. Resultattabeller og bakgrunnsdata

9.1 Administrative kostnader per informasjonskrav

10. NHDs kartleggingsdatabase

Nærings- og handelsdepartementet har i samarbeid med Rambøll utviklet en database "DELFI" som samler alle dataene fra kartleggingene. Her kan man finne hvilke administrative aktiviteter som bedriften må utføre for å etterleve de ulike informasjonskravene i lov og forskrift. Databasen inneholder også detaljert informasjon om tidsbruk relatert til utførelsen av disse aktivitetene, samt hvem som utfører de, hvor ofte dette gjøres og til hvilken pris. Det er også mulig å trekke ut kostnadsrapporter på ulike nivå i databasen.

"DELFI" er et av flere viktige verktøy for å støtte departement og øvrig forvaltning i arbeidet med å redusere bedriftenes administrative byrder, og i det generelle forenklingsarbeidet. Hensikten er å tilby et verktøy som enkelt gir tilgang til de innsamlede SKM-dataene for brukere, og hvor du ved hjelp av enkle simuleringer raskt kan fremskaffe en indikasjon på konsekvensen ved å endre på et regelverk. DELFI kan derfor ofte være første skritt i en regelforenklingsprosess. Den kan for eksempel anvendes når forvaltningen gjør ex-ante konsekvensanalyser av foreslått regelverk ved hjelp av eksisterende og lignende regelverk som er kartlagt. Det skal imidlertid understrekes at standardkostmodellen kun belyser kostnader for bedriftenes administrative byrder og inneholder ingen nyttevurderinger. Forenklingsarbeidet i sin helhet må således ta utgangspunkt i en noe bredere vurdering.

Databasen skal oppdateres jevnlig. Dette gjøres for å overvåke utviklingen av administrative byrder over tid, og for å fremskaffe en indeks over de relative endringene i kostnadene. Det er kun lovendringer/nytt regelverk og/eller endringer i bedriftenes arbeidsprosesser (f.eks bruk av Altinn) som skal oppdateres. Størrelser som lønn eller populasjoner fryses i første omgang, såfremt endring i populasjon ikke direkte kan relateres til en regelendring.